

ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΟΡΗΣΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΙΩΑΝ. ΗΡ. ΜΑΛΛΩΣΗΣ

ΕΤΟΣ Β'. ΤΕΥΧΟΣ 90^{ον}

20 ΙΟΥΝΙΟΥ 1926

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Π. ΓΟΥΝΑΡΗ Φυλλάδιον 7ον

- Ἐπὶ τῆς καταστάσεως
Ἐξωτερικὴ ἑβδομάς
Ἐσωτερικὴ ἑβδομάς
Οἰκονομολογικὴ ἑβδομάς
Π. Ε. Γαρουφαλῖα: Ἡ λήσεται ἐν Ἑλλάδι.
Σταμ. Σταμ.: Διοικήσεις ἐν Μακεδονίᾳ.
Δ. Πουρνάρα: Αὐτοδιοικήσεις καὶ Νομαρχιακὰ Συμβούλια.
Ρενέ Πυώ: Αἱ Καρναὶ τῆς Κορσικῆς.
Φ. Μεγαλοπούλου: Σκηναὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασεως
Γ. Κλεμανσώ: Δημοσθένης

ΑΘΗΝΑΙ
ΓΡΑΦΕΙΑ: ΣΤΑΔΙΟΥ 24

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	Δραχ. 150
ΕΞΑΜΗΝΟΣ	» 75
ΕΤΗΣΙΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ (γενικῶς)	£ 1
» ΑΜΕΡΙΚΗΣ	Δολλάρια 5
Ἐξάμηνοι συνδρομαὶ Ἐξωτερικοῦ καὶ τρίμη- νοι Ἐσωτερικοῦ δὲν γίνονται δεκταί.	

— Διὰ δημοσιεύσεις ἀγγελιῶν ἰδιαίτεροι
συμφωνίαι.
— Τὰ ἐμβάσματα ἀπευθύνονται δι' ἐπι-
ταγὴς πρὸς τὴν διεύθυνσιν.
— Διὰ πᾶσαν ἀνωμαλίαν περὶ τὴν ἐπι-
στολὴν τοῦ φύλλον οἱ κ. κ. συνδρομηταὶ
παρακαλοῦνται ν' ἀπευθύνωνται πρὸς τὴν
Διεύθυνσιν.

ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡΑΧΜΑΣ ΠΕΝΤΕ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΗΛ. ΔΙΕΥΘ. : ΤΡΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΦΑΛ. ΕΞ ΟΛΟΚΛΗΡΟΥ ΚΑΤΑΒΕΒΛΗΜΕΝΟΝ ΔΡ. 72.000.000
ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΡ. 28.600.000

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ :	ΖΑΚΥΝΘΟΣ	ΚΟΖΑΝΗ	ΠΟΤΑΜΟΣ
ΑΘΗΝΑΙ	ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ	ΚΟΜΟΤΙΝΗ	(Κυθήρων)
ΠΑΓΚΡΑΤΙ	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	ΚΟΡΙΝΘΟΣ	ΠΡΕΒΕΖΑ
ΑΓΡΙΝΙΟΝ	ΘΗΒΑΙ	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ	ΠΥΡΓΟΣ
ΑΙΓΙΟΝ	ΙΘΑΚΗ	ΛΑΜΙΑ	ΡΕΘΥΜΝΟΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟ-	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	ΛΑΡΙΣΣΑ	ΣΠΑΡΤΗ
ΛΙΣ (Δεσφάτης)	ΚΑΒΑΛΛΑ	ΛΕΒΑΔΕΙΑ	ΣΟΡΟΒΙΤΣ
ΑΜΦΙΣΣΑ	ΚΑΛΑΜΑΙ	ΛΕΥΚΑΣ	ΣΥΡΟΣ
ΑΜΑΛΙΑΣ	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ	ΔΙΜΝΗ (Εδδαίας)	ΤΡΙΚΚΑΛΑ
ΑΡΓΟΣ	ΚΑΡΔΟΒΑΣΙ	ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΙΣ	ΤΡΙΠΟΛΙΣ
ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΝ	(Σάμου)	ΜΥΤΙΛΗΝΗ	ΤΣΟΤΥΛΙΟΝ
ΒΑΘΥ (Σάμου)	ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΝ	ΝΑΥΠΑΚΤΟΣ	ΥΔΡΑ
ΒΟΛΟΣ	ΚΑΣΤΟΡΙΑ	ΕΑΝΘΗ	ΦΛΩΡΙΝΑ
ΓΑΡΓΑΛΙΑΝΟΙ	ΚΑΣΤΡΟΝ	ΕΥΛΟΚΑΣΤΡΟΝ	ΧΑΛΚΙΣ
ΓΥΘΕΙΟΝ	(Δήμνου)	ΠΑΤΡΑΙ	ΧΑΝΙΑ
ΔΗΜΗΤΣΑΝΑ	ΚΕΡΚΥΡΑ	ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ	ΧΙΟΣ
ΔΡΑΜΑ	ΚΙΑΤΟΝ	πλ. Τελωνείου	

ΕΝ ΑΜΕΡΙΚΗ : ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ, Pine Street 25 ΒΟΣΤΩΝΗ
Athens Banker's Corporation.

ΕΝ ΑΓΓΛΙΑ : ΛΟΝΔΙΝΟΝ, Fenchurch Street 22.

ΕΝ Κ ΠΡΩ : ΛΕΜΕΣΟΣ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ

ΕΝ ΑΙ ΎΠΤΩ : ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ, ΚΑΙΡΟΝ, ΠΟΡΤ-ΣΑΪΔ.

ΠΥΚΝΟΤΑΤΟΝ ΔΙΚΤΥΟΝ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΩΝ

Καταθέσεις εις Δραχμάς και Συνάλλαγμα επί του Έξωτερικού
έν όψει και επί προθεσμία.

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ ΜΕΧΡΙ ΔΡ. 20.000 πρὸς 4 ο/ο

ΠΛΗΡΗΣ ΦΥΣΕΩΣ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΥΠΟ ΤΟΥΣ ΜΑΛΛΟΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑΣ ΟΡΟΥΣ

ΕΤΟΣ Β'.

20 ΙΟΥΝΙΟΥ 1926

ΤΕΥΧΟΣ 90ον

ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

Διευθυντής:

ΙΩΑΝ. ΜΑΛΛΩΣΗΣ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ

19 Ιουνίου 1926

Και εις τὰς τελευταίας του δηλώσεις, τὰς δημοσιευόμενας εις ἄλλην θέσιν, ὁ κ. Πάγκαλος ἐπέμεινε τονίζων ὅτι ὁ Λαὸς ὄχι μόνον δὲν ἐπιθυμεῖ τὴν διενέργειαν ἐκλογῶν ἀλλὰ καὶ ἀποστρέφεται ταύτας. Δὲν εἶναι δυνατόν βεβαίως οὐδὲ πρὸς στιγμὴν νὰ δεχθῶμεν ὡς ἀκριβῆ τὴν πεπλανημένην ταύτην ἀποψιν τοῦ κ. Παγκάλου. Ἐπικοινωνοῦντες ἀμεσώτερον μετὰ τῆς κοινῆς γνώμης καὶ δυνάμενοι νὰ ἀκούωμεν τὰς ἄνευ ἐπιφυλάξεων σκέψεις τῶν διαφόρων λαϊκῶν τάξεων, ἔχομεν πλείστας ὅσας ἐνδείξεις μαρτυρούσας περὶ τοῦ ἐναντίου. Ἄλλως τε καὶ ἄνευ τῶν τοιούτων ἐνδείξεων δὲν θὰ ἦτο εὐκόλῳ νὰ πεισθῶμεν ὅτι, Λαὸς κατ' ἐξοχὴν ἀγωνισθεὶς διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῶν πολιτικῶν καὶ ἀτομικῶν αὐτοῦ ἐλευθεριῶν, Λαὸς ἀξιῶσας, διὰ ψηφισμάτων ἀπὸ πάσης γωνίας γῆς ὀλίγον πρὸ τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ κινήματος τοῦ κ. Παγκάλου, τὴν διενέργειαν νομίμων καὶ ἐλευθέρων ἐκλογῶν πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ὁμαλότητος, εἰς διάστημα ἑνὸς μόνον ἔτους μετεβλήθη εἰς δούλον καὶ παρητητῆ τῶν δικαιωμάτων του ὡς ἐλευθεροῦ ἀνθρώπου καὶ πολίτου. Οἱ τὰς τοιαύτας μεταβιβάζοντες πρὸς τὸν κ. Πάγκαλον πληροφορίας ἀναμφισβητήτως εἶναι οἱ ὀλιγώτερον εἰλικρινεῖς τῶν φίλων καὶ συνεργατῶν του. Ἀλλὰ δὲν πρόκειται σή-

μερον νὰ συζητήσωμεν περὶ τούτου. Ἀναφερόμεθα εἰς τὰς τοιαύτας ἀπόψεις τῶν κρατούντων διὰ νὰ τονίσωμεν ὅτι δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἀναπτύσσωνται καὶ θεωρίαι αὗται ἂν δὲν συνέβαλεν εἰς τὴν δημιουργίαν ψευδῶν ἐντυπώσεων ἢ μέχρι τελείας ἀπονεκρώσεως ἀδράνεια τῶν πολιτικῶν κομμάτων τῆς Χώρας καὶ νοῦμεν βεβαίως κυριώτατα τὰ ἐκπροσωποῦντα τὴν αἰετοπε νομιμόφρονα μεγίστην πλειοψηρίαν τοῦ Λαοῦ, τὰ ἀντιδενιζελικά κόμματα.

Ἐκαστος τῶν πολιτῶν τῶν ἐμμενόντων εἰς τὰ φρονήματα καὶ τὰ ἀναλλοίωτα αἰσθήματά των, ἀναμένει νὰ κινηθῶν οἱ μέλλοντες νὰ ἀξιῶσιν αὐτοὺς τὴν ψῆφόν του, νὰ κινηθῶν διὰ νὰ τὸν κινήσουν εἰς ὁμαδικὰς ἐκδηλώσεις τῶν φρονημάτων του καὶ εἰς τὴν διατύπωσιν τῶν νομίμων ἀξιῶσεών του. Ὁ Λαὸς ζητεῖ παρὰ τῶν ἡγετῶν καὶ τῶν στελεχῶν τῶν κομμάτων νὰ ἐπιδείξουν πρωτοβουλίαν δράσεως. Νὰ τὸν κατευθύνουν διὰ προκηρύξεων, δι' ὑπευθύνου ἀρθρογραφίας τῶν εἰς τὸν τύπον, διὰ τῆς συγχροτήσεως συλλαλητηρίων, νὰ τὸν ἐμφυχώνουν, νὰ ἐπιδείξουν τέλος ὅτι ὑπάρχουν ἐκεῖνοι οἵτινες δύνανται νὰ τεθοῦν ἐπὶ κεφαλῇ αὐτοῦ διὰ τὴν διεκδίκησιν τῶν δικαιῶν του.

Ὁ κ. Πάγκαλος ἐδήλωσεν ἐπιπροσθέ-

τως ότι είναι διατεθειμένοι να επιτρέψουν και την συγκρότησιν λαϊκών συλλαλητηρίων και σχετικήν ελευθερίαν λόγου να παράσχη. Καί αν όμως ύποτεθή ότι οι πολιτεύται μας, αποφασίζοντας να δράσουν όπως διαφωτίσουν και έμφυχώσουν

τον Λαόν θα εξετίθεντο εις τον κίνδυνον περιπετειών και διώξεων και πάλιν έχουν καθήκον να εγκαταλείψουν την ούδέν εξυπηρετούσαν παθητικήν αδράνειαν και να κινηθούν, διότι οι άγωνες άπαιτούν πρωτίστως αυτόθυσίαν.

ΕΞΟΤΕΡΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ

Ως συνέπειαν της επελούσης ισχυράς χαλαρώσεως της τιμής του Γαλλικού νομίσματος δέον να θεωρηθή ή υποβληθείσα παραιτήσις της κυβερνήσεως Μπριάν. Ο πρόεδρος της Γαλλικής Δημοκρατίας πρόεβη κατά τά είδητοτα εις διεξαγωγήν επεγουσών συνενόσεων μετά των ένδεδειγμένων πολιτικών προσώπων. Άλλ' αποτέλεσμα των συνενόσεων τούτων δέν ήτο δυνατόν να είναι παρά ή έκ νέου ανάθεσις της έντολής προς σχηματισμόν κυβερνήσεως εις τον αυτόν κ. Μπριάν δεδομένου ότι πασαι αι πολιτικά προσωπικότητες μετά των οποίων συνδιελέχθη ο κ. Ντουμέργκ διέτύπωσαν την γνώμην ότι είναι αδύνατος οιαδήποτε διάφορος λύσις. Έκ Παρισίων πληροφοροί αναφέρουν ότι ο κ. Μπριάν έδέχθη να σχηματίση κυβέρνησιν εθνικής ενότητας ως και ότι ή πιθανότης του σχηματισμού παρομοίας Κυβερνήσεως δυναμένης να έργασθι άπεριοπάτως όπως επιδιώξη την οικονομικήν ανόρθωσιν της χώρας, λόγω της παρεμπιπτούσης διακοπής των εργασιών της Βουλής, έσχεν αίσητόν αντίκτυπον εις τό Χρηματιστήριον.

Η τιμή του νομίσματος έβελτιώθη ίκανώς κατόπιν της χαλαρότητος την οποίαν είχαν παρουσιάσει, έλπίζεται δέ μετά τινος βεβαιότητος ότι θέλει επέλθει σταθερά άνακοπή της χαλαροτικής φοράς.

Αί αύται πληροφορίες αναφέρουν ότι παρά τάς έκδηλουμένας βασίμους έλπίδας δέν φαίνεται και τόσο εύχερης ή σχηματισμός της νέας Κυβερνήσεως λόγω των ύφισταμένων λίαν σοβαρών αντιδράσεων. Κατά την γνώμην του κ. Πουανκαρέ είναι απαραίτητος ή ανάγκη σχηματισμού κυβερνήσεως εθνικής ενότητας. Αντιθέτως ορίζοσάσται ροσιαλισταί άρνούνται διαρκήν πᾶσαν σύμπραξιν έστω και προσωρινήν. Ωσαύτως ή συμμετοχή του Έρριώ εις την κυβέρνησιν θεωρείται τελείως αδύνατος. Όπως δήποτε όμως και αν έχουν τά

πράγματα λόγω της δημιουργηθείσης σοβαράς καταστάσεως ή κυβερνητική κρίσις έν Γαλλία δέν δύναται να παραταθι επί μακρόν. Διά τον αυτόν λόγον άνεβλήθη και τό προαναγγελθέν εις Άγγλίαν ταξείδιον του κ. Ντουμέργκ.

Λόγω της άπειλουμένης κυβερνητικής κρίσεως έν Τσεχοσλοβακία και της ένδεχομένης παρατήσεως του ύπουργού των Έξωτερικών κ. Μπένες άπεφασίσθη να συντομευθούν κατά τό ελάχιστον δυνατόν όριον αι έργασίαι της συνδιασκέψεως της Μ. Αντάντ, εις Μπλέντ. Σχετικώς με την δημοσιευθείσαν πληροφορίαν καθ' ήν πρόκειται να δοθι νέα πολιτική κατεύθυνσις εις την Μικράν Αντάντ, έγνώσθη ότι ο ύπουργός των Έξωτερικών της Γιουγκοσλαβίας διέψευσεν τούτο κατηγορηματικώς.

Τό Πρακτορείον Χαβάς έδημοσίευσεν δήλωσιν άνωτάτης διπλωματικής προσωπικότητος επανελθούσης προσφάτως εις Παρίσιους έκ Γενεύης, διά της οποίας δηλώσεως τονίζεται ότι ή άποχώρησις της Βραζιλίας από της Κοινωνίας των Έθνών δημιουργεί έν Γενεύη κατάστασιν έξόχως λεπτήν και ίσως προπαρασκευάζει σοβαράν κρίσιν.

PROBUS

Η "ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ", ΕΝ ΑΙΓΥΠΤΩ

ΔΗΛΩΣΙΣ

Ο κ. Στέφανος Πάργας, διευθυντής της Έκδοτικής Έταιρείας «Γράμματα» άναγνωρίσθη παρά της διευθύνσεως της «Νέας Έποχής» γενικός αντιπρόσωπος αυτής έν Αιγύπτω, με πάντα τά έν του τίτλου τούτου άπορέοντα δικαιώματα ήτοι έγγραφής συνδρομητών, εισπράξεως συνδρομών, και γενικής δημοσιογραφικής εκπροσωπήσεως.

Τυπογραφικά Καταστήματα
«ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ»

ΕΞΟΤΕΡΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ

Η πολιτική κατάσταση παραμένει πάντοτε εις τό αυτό σημείον της έκκρεμότητος και της διά των ενεργειών των κρατούντων διαπιστουμένης άνωμαλίας, ήτις επισωρεύει άναμφισβήτητως πολλάς κατά της Χώρας ζημίας.

Ότι οι κρατούντες άναγνωρίζουν τό επιζήμιον και επικίνδυνον διά τά συμφέροντα της Χώρας της συνεχίσεως της τωιαύτης άνωμαλίας άποδεικνύει τό γεγονός ότι αισθάνονται διαρκώς την ανάγκην περί τωιαύτης ή τωιαύτης ρυθμίσεως του κυβερνητικού ζητήματος και περί προσεχούς διενεργείας των εκλογών. Άλλ' αι άλληλόπληλοι αντιφάσεις και αι άλληλοσυγκρουόμεναι ενεργείαι δέν επιτρέπουν να πιστευθι τίποτε άλλο ή ότι συστηματικώς επιδιώκεται ή παραπλήρησις της κοινής γνώμης.

Ο κ. Πάγκαλος εκθέτων τάς σκέψεις του επί της εξέλιξεως της έσωτερικής καταστάσεως προέβη εις τάς ακόλουθους δηλώσεις:

«Από των προεδρικών εκλογών ή γραμμή την οποίαν ήκολούθησα και ακολουθώ σταθερώς είναι εκείνη, ήτις οδηγεί κατ' ευθείαν προς τάς εκλογάς. Η ενεργεια των εκλογών είναι αναγκαία όχι διά την άποκατάστασιν της όμαλότητος, διότι ο αντικειμενικός ούτος σκοπός εκπληρωθείς δέν ύπάρχει πλέον, αλλά διά να δοθι εις την πολιτικήν ζωήν και εξέλιξιν της Χώρας, ρυθμός υπό τοις όρους και τάς προϋποθέσεις, τάς οποίας τό αληθινόν πνεύμα του κοινοβουλευτικού πολιτεύματος άπαιτεί.

Την ενεργειαν των εκλογών και τον σχηματισμόν κυβερνήσεως μόνον υπό την γωνίαν αυτήν παρατηρώ. Διότι, εάν πρωταρχικός όρος διά την παράτασιν του βίου μας κυβερνήσεως είναι ή άρμονία της κοινής γνώμης μετά της κυβερνήσεως, ή άρμονία αυτή εύδέποτε εξεδηλώθη έντονώτερον και καταφανέστερον όσον σήμερα, ούδέ κατά τάς περιόδους καθ' ής τό κοινοβουλευτικόν πολιτεύμα είχε την επίφασιν καλής λειτουργίας. Εις τάς περιόδους εκείνας, εις πλείστας περιόδους, αι όποια αποτελούν τον κανόνα, ή δυσσυχμονία υπήρξεν άναμφισβήτητος, και έπρεπεν ή άνωτάτος ρυθμιστής του Πολιτεύματος να άρη αυτήν, ή να επέμβη ο ύπορρυθμιστής του Πολιτεύματος, δηλαδή ο αρχάρχος λαός, και να επέμβη την άναγνώρισιν των δικαιών του. Γνωρίζετε δέ ότι εις περισσοτέρας της μιάς περιπτώσεις ήναγκάσθη ο τελευταίος ούτος να υπενθυμί-

ση την ύπαρξιν του και ότι αυτός είναι ο «νοικοκύρης».

Θά έπρεπεν, έννοείται, να προσθέσω έν προκειμένω, ότι, όταν όμιλώ περί κυβερνήσεως, έννοώ κυβέρνησιν, ή όποία θα μετέχη των πολιτικών ευθύνων, άλλ' ή όποία έσωτερικώς και έξωτερικώς δέν ήμπορεί να παρεκκλίνη από τάς γενικάς γραμμάς, αι όποια έχαραχθήσαν ύπ' έμού. Τοσούτω μάλλον, καθόσον ή επιδοκιμασία του λαού ή πανηγυρικώς εκδηλωθείσα, θα επέβαλλε την μη παρεκκλίσιν από του προγράμματος του.

Τό ζήτημα των εκλογών είναι άναμφισβήτητως τό σπουδαιότερον σημείον έξ όσων με άπασχολούν σήμερα. Αί εκλογαί είναι απαραίτητοι, επαναλαμβάνω — όχι διότι τάς ζήτησεν ο λαός, όπως ισχυρίζονται ή γράφουν πολλοί, οι όποιοι κατ' άποκοπήν φρονούν, ότι αντιπροσωπεύουν τον λαόν, διότι διαθέτουν μερικούς ρόλους τυπογραφικού χαρτου και ισάριθμα δοχεία τυπογραφικής μελάνης. Εάν ύπάρχουν πράγματι οι καλή τη πίστει πλανώμενοι, οίτινες φρονούν, ότι ο λαός ζητεί τάς εκλογάς, δέν έχουν παρά να καλέσουν τον λαόν να διαδηλώσιν διά ψηφισμάτων ή συλλαλητηρίων την επιθυμίαν του ταύτην. Εγώ δύναμαι να παράσχω την διαβεβαίωσιν, ότι όχι μόνον θα επέτρεπον, αλλά και θα διευκόλυνον την εκδήλωσιν της κοινής γνώμης. Συνεπώς, καίτοι επέισθην άναμφισβήτητως, ότι ο λαός, επιθυμών ήσυχίαν, άποστρέφεται επί του παρόντος την ενεργειαν εκλογών, θεωρώ έν τούτοις επιβεβλημένην διά λόγους γενικωτέρου συμφέροντος την ταχύτεραν ενεργειαν αυτών, όπως δοθι περισσοτέρα ευρυμία εις την εξέλιξιν της καταστάσεως.

Κατά τάς εκλογάς ή στάσις ήμών είναι σαφώς καθωρισμένη. Ως γνωστόν, επέφερα τροποποιήσεις εις τό Σύνταγμα, τάς οποίας έθεώρησα άναγκαίας διά την όμαλωτέραν λειτουργίαν του νέου πολιτεύματος. Εξ αυτών θεωρώ απαραίτητους τάς δύο ουσιαδεις τροποποιήσεις, τάς οποίας και προγραμματικώς έθεσα υπό την ψήφον του λαού κατά τάς προεδρικές εκλογάς. Δηλαδή, τό άπόλυτον δικαίωμα της διαλύσεως της Βουλής υπό του προέδρου της δημοκρατίας και τον περιορισμόν των πολιτικών συζητήσεων έν τη Βουλή, διά της έφ' άπάξ μόνον κατά έτησίαν περιόδον εκδηλώσεως της έμπιστοσύνης της προς την κυβέρνησιν.

Την τελευταίαν ταύτην διάταξιν θεωρώ άμελιώδη και την μόνην δυναμένην, υπό τάς σημερινάς περιστάσεις, να περιορίσιν τοις κοινοβου-

ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ

Τὴν συναλλαγματικήν ἀγορὰν διέκρινε κατὰ τὴν διαρρευσάσαν εβδομάδα σταθερότης μὲν τιμῶν, ἔλλειψις ὅμως ζωηρότητος καὶ ἀπραξία ἐν ταῖς συναλλαγαῖς.

Ἐν τῇ ἀγορᾷ τῶν χρεωγράφων ἐσημειώθη ἀντιθέτως ζωηρότερα συναλλαγματική διάθεσις, πολλῶν πράξεων συναφθεῖσων τοῖς μετρητοῖς.

Γενικῶς αἱ τιμαὶ τῶν διαφόρων ἀξιών καὶ χρεωγράφων ἐκινήθησαν εἰς ἐλαφρῶς βελτιωμένα ἐπίπεδα, ἰδιαίτερον δὲ ζήτησιν ἐσημείωσαν αἱ μετοχαὶ τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς, ὧν αἱ τιμαὶ ἀνῆλθον εἰς σημαντικῶς ἀνώτερα ἐπίπεδα.

Κατηρτίσθη ὁ προϋπολογισμὸς τῆς Ἀεροπορικῆς Ἀμύνης ὅστις διὰ τὸ 1926—1925 παρουσιάζει ἔσοδα μὲν 43 ἑκατομμ., ἔξοδα δὲ 8 ἑκατομμ. δοχ. Τὸ ἐκ 35 ἑκατομμ. περίσσευμα τοῦ ἐν λόγῳ προϋπολογισμοῦ θέλει διατεθῇ διὰ τὴν προμήθειαν νέων ἀεροπλάνων καὶ ὑδροπλάνων.

Διὰ Διατάγματος αὐξάνεται ὁ φόρος τῶν οἰκοδομῶν εἰς 8 ο/ο χάριν τῆς ἐξυπηρέτησεως τοῦ δανείου τῆς Οὐλέν. Ἡ αὐξήσις θέλει βαρύνῃ διὰ μὲν τὰς ἐνοικιάσεις μέχρι τοῦ 1922 τοὺς ἐνοικιαστὰς διὰ δὲ τὰς ἀπὸ τοῦ 1922 καὶ ἐντεύθεν τοὺς ιδιοκτῆτας.

Αἱ ὑπάρχουσαι πληροφορίες φέρουσιν ὅτι τὸ ζήτημα τῆς παροχῆς συμπληρωματικοῦ προσφυγικοῦ δανείου θέλει συζητηθῇ τὸν προσεχῆ Ὀκτώβριον.

Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἐδήλωσεν ὅτι δὲν θὰ ὑποβάλῃ αἰτήσιν προκαταβολῆς ἐναντι τοῦ συναφθεῖσμένου δανείου.

Περὶ τῶν Ἀμερικανικῶν πιστώσεων οὐδεμία μέχρι σήμερον παρέχεται πληροφορία. Ὡσαύτως διὰ τὸ δάνειον τῆς κτηματικῆς πίστεως ἐξ 1 1/2 ἑκατομμ. λιρῶν δὲν ἐπετεύχθη ἀκόμη τελικὴ συμφωνία. Οὐτε διὰ τὸν διακανονισμὸν τῶν πρὸς τὴν Ἀγγλίαν χρεῶν μας ἡγγέλθη τι σχετικῶς.

Παρὰ τῆς Ρωσικῆς Κυβερνήσεως ὑπεβλήθησαν προτάσεις πρὸς σύναψιν Ἑλληνορωσικῆς ἐμπορικῆς συμβάσεως. Οἱ ἔροι τῶν ἐν λόγῳ προτάσεων, κατ' ἀνακοινώσεις τοῦ ἀρμοδίου ὑπουργοῦ, δὲν ἀφίστανται πολὺ τῶν ἀντιλήψεων τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως.

Νομίζομεν ὅτι ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ὀφείλει νὰ ἐπεκτείνῃ τὸ ζήτημα καὶ νὰ συμπεριλάβῃ ἐν τούτῳ τὴν ὅλην διαρρύθμισιν τῶν μετὰ τῆς Ρωσσίας παντοειδῶν οἰκονομικῶν μας σχέσεων. Μεταξὺ τούτων ἀναμφισβητήτως προέχει ἡ ρύθμισις τοῦ ζητήματος τῆς ναυτιλιακῆς μετὰ τῆς Ρωσσίας ἐπικοινωνίας μας. Διὰ καταλλήλων διαπραγματεύσεων θὰ εἶναι δυνατόν νὰ ἐξασφαλισθῶσι διὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ναυτιλίαν ἔροι, οἵτινες σπουδαίως ὀλοῦσι συμβάλῃ τὸσον εἰς τὴν ἀνακούφισιν αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης κρίσεως, ὅσον καὶ εἰς τὴν βελτίωσιν τοῦ ἐξαγωγικοῦ μας ἐμπορίου εἰς Ρωσίαν.

Ἡ Ἑλληνικὴ ναυτικὴ σημαία ὀφείλει ν' ἀναλάβῃ ἐν τῇ Βαλτικῇ τὴν θέσιν, ἣν καὶ πρότερον κατείχε.

Ἡ Τράπεζα Παύλου εὐρέθῃ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ δηλώσῃ ἀδυναμίαν πληρωμῶν ἐνεκεν δυσχερεῖων ταμειακῆς καθαρῶς φύσεως, κατὰ τὴν παρεχομένην ὑπὸ τῶν ἰδρυτῶν αὐτῆς ἐξήγησιν.

Ἡ τοιαύτη ἀδυναμία τῆς ἐν λόγῳ Τραπεζῆς οὐδαμῶς ὀφείλεται εἰς ἔλλειψιν ἢ περιορισμὸν τοῦ κύκλου τῶν ἐργασιῶν τῆς. Ἀπ' ἐναντίας τὸ σύνολον τῶν παρ' αὐτῇ καταθέσεων καὶ συναλλαγῶν συνεχῶς ᾤξανε. Οὐχ ἥττον ἡ παρὰ τοῦ οἴκου ἀδελφῶν Παύλου ληφθεῖσα παρὰ τῆς Τραπεζῆς Παύλου πίστωσις ἐξ 29 ἑκατ. δοχ. μὴ ἐπιστραφεῖσα ἐγκαίρως, ἐπέφερε κατ' ἀνάγκην τὸν κλονισμὸν αὐτῆς, τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς ἀρνηθείσης νὰ ὑποστηρίξῃ πιστωτικῶς τὴν κλονιζομένην Τράπεζαν. Ἐπεμβάσει τοῦ κ. εἰσαγγελέως συνελήφθη καὶ κρατεῖται ὁ ἰδρυτὴς τῆς Τραπεζῆς κ. Παύλου.

Π. Ε. Γ.

ΕΠΙ ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

Η ΛΗΣΤΕΙΑ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Τὸ ληστρικὸν κροῦσμα τῆς Ἡπείρου, κροῦσμα ὑπερβάλλον εἰς ὄγκον καὶ εἰς θρασύτητα πᾶν ἄλλο μέχρι τοῦδε διαπραχθέν, ἡθροισεν ἁπλῶς νὰ ὑπερβῇ εἰς ἡμᾶς τῆς ἑσθίας μαχοῦν τῆς περιφερείας τῆς γαίης καὶ τοῦ ἱερότου τοῦ ληστοῦ, οὗ αἱ

παλαιαὶ ἐνδοξαὶ ἡμέραι τῆς ἀπολιτίστου Ἑλλάδος, τὰς ὁποίας ἐγνώρισε καὶ περιέγραψε ἰσοσῦτον ζωηρῶς ὁ Ἀιπὸς, δυστυχῶς δὲν ἔπαισαν ὑπάρχονσαι καὶ διὰ τὴν νεώτερον τοιαύτην.

Ὑπεράνω τῶν νόμων καὶ τοῦ Κράτους

ὑψώνουν ἀλληλοδιαδόχως τὸ ἀνάστημά των οἱ φοικωδέστεροι τῶν ληστῶν, ἀμιλλώμενοι πῶς εἰς ἑκαστος εἰς τὴν περιφερείαν του ἔνθα δοῖ θέλει ἐπιτύχῃ τὴν τελειότεραν ἀποκρίσιν τῆς ἀπὸ τοῦ Κέντρου πρὸς ἐνάσκησιν τοῦ ὑψηλοτέρου Κρατικοῦ δικαιοματός, τῆς προοδευτικῆς δηλονότι φορολογίας τοῦ εἰσοδήματος καὶ τοῦ κεφαλαίου τῶν ἐκεῖ κατοίκων.

Ἐνθυμούμεθα, οὗ ὁ περίφημος λήσταρχος τοῦ Βάλιου Μπεζιάρης κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ ἀποκλεισμοῦ, κατ' ἣν ἡ τιμὴ τοῦ σίτου ἀντὶ τῶν 30 λεπτῶν κατ' ὁκτὼ μοιραίως ὑπερέβη τὰς 4—5 δοχ., ἐκάλει καὶ ἐζήτηε παρὰ τῶν σιτοπαραγωγῶν τῶν πολλόντων αἰσχροκερδῶς τὸ προῖον αὐτῶν τὴν διαφοράν ἣν ἐπραγματοποίησαν οἱ μεταξὺ τῆς τιμῆς τῆς διατιμῆσεως καὶ τῆς αἰσχροκερδοῦς πωλήσεως.

Καὶ εἶχεν δ' εἰρημὸς λήσταρχος τοιαύτην ἀγῆνην πεποίθησιν ὅτι ἐξετέλει δικαίαν πράξιν, ὥστε νὰ παραγγείλῃ εἰς τὸν τότε ἀστυνόμον Βάλιου, ὅτι αὐτὸς ἀναλαμβάνει νὰ πατάξῃ κατὰ τὸν τρόπον τὸν γενικῶς τὴν αἰσχροκερδεῖαν ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ ληστροκοῦ τοῦ Βασιλείου, ἐφ' ὅσον τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος δὲν ἦτο εἰς θέσιν νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν σιτοεισιώδη του ταύτην ὑποχρέωσιν.

Πολλὰ ἐγράφησαν καὶ δυστυχῶς θὰ γραφῶνται περὶ τῶν μέσων τῆς καταπολεμήσεως τῆς ληστείας.

Νομίζομεν ὅτι μετὰ τῆς κρατούσης κοινῆς ἀντιλήψεως ἐμφυλοχωρεῖ μία πλάνη. Ἡ πλάνη ἡ συγγένοια τὴν ληστείαν πρὸς τοὺς ληστὰς.

Οἱ λησταὶ εἶναι οἱ ἐφήμεροι ἐκπρόσωποι

ἐνὸς μονίμου ὑφισταμένου θεομοῦ. Τοῦ θεομοῦ τῆς ληστείας. Μεταξὺ τῶν ὑπάρχει σπουδαία διαφορά.

Τὰ λαμβανόμενα ἐκαστοτε σπασμωδικὰ μέτρα τείνουν νὰ ἐξοπλώσουν τοὺς ληστὰς. Ποιὲ ὅμως τὴν ληστείαν. Οἱ πρῶτοι ὡς ἀνθρώποι, ἐρχόμενοι καὶ παρέρχόμενοι, διαδέχονται ἀλλήλους, ὅτε μὲν δολοφονοῦμενοι ὑπὸ τῶν χωρικῶν, διὲ δὲ διαφεύγοντες εἰς τὸ ἐξωτερικόν, σπαγιώτατα ὅμως συνλαμβάνονται παρὰ τῶν ἀποσπασμάτων. Ἀντιθέτως ἡ ληστεία ἐξακολουθεῖ ὡς θεομὸς ἀπ' ὑψηλοῦ νὰ παρατηρῇ τὴν τοιαύτην ἀνθρώπινον διαδοχὴν.

Ἀλλὰ πῶς θὰ καταπολεμηθῇ ὁ θεομὸς τῆς ληστείας;

Ἀπλοῦστατα, κατασκευάζοντες σιδηροδρομικὰς γραμμὰς καὶ ὁδοὺς.

Ἡ ληστεία, γέννημα τῆς πρωτογόνου καὶ ἀγρίας τῶν λαῶν ἐποχῆς, ἐξαλείφεται κατ' ὅσον λόγον ἀναπτύσσεται καὶ ἐξελισσεται εἰς πολιτισμὸν ἑκαστος λαός. Ἀλλὰ πολιτισμὸς σημαίνει ἀμοιμηχανὴν, ὁδόν, συγκοινωνίαν.

Τοὺς πῦν ληστὰς τῆς Ἡπείρου πιδανὸν νὰ δυνηθῶμεν νὰ τοὺς ἐξολοθρεύσωμεν, ἀλλὰ διὰ ν' ἀναδείξωμεν ἐτέρους τοιοῦτους πρὸς συνέχισιν τῆς ληστρικῆς παραδόσεως. Τὴν ληστείαν ἀποτελεσματικῶς μόνον διὰ τῆς συγκοινωνίας θὰ καταπολεμήσωμεν.

Καὶ τὸ Κράτος ἔχει στοιχειώδη ὑποχρέωσιν ἀντὶ τῶν ἄλλων πολιτῶν τὸν δαπανῶν νὰ μεριμνήσῃ περὶ τοῦ ἀποτελούντος τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὦμα τῆς ἐκπολιτιστικῆς του σταδιοδρομίας. Τῆς πυκνώσεως δηλονότι τοῦ σιδηροδρομικοῦ δικτύου.

Π. Ε. ΓΑΡΟΥΦΑΛΙΑΣ

ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ

ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΕΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

Οἱ Ἕλληνες ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν, καταλαμβάνονται ἀπὸ ἑνὸς εἶδος ὑστερισμοῦ.

Ἀρχίζουν κραυγὰς μανιακὰς καὶ θορύβον περὶ Μακεδονίας. «Ἡ Μακεδονία κακοδιοικεῖται — τὴν χάνομεν — θὰ τὴν χάσομεν — τὴν χάσομεν!...» Ἀποτέλεσμα ὁλῶν αὐτῶν σπασμωδικῶν καὶ ἀλλοπρόσωλλες, ἀμελέτητες καὶ ἀπορροχτικῆς ἐνέργειας τῶν κατὰ καιροὺς Ἑλληνικῶν Κυβερνήσεων, θαλάσσωμα καὶ σάστιμα τῶν ἐκεῖ ἀρχῶν, μερικῶς ρονκέτιες τοῦ Τύπου, καὶ ἔπειτα ἡ ἴδια κομματικὴ κατὰστασις.

Ἡ Διοίκησις ἐν Μακεδονίᾳ μοῦ φαίνεται

ταὶ σὰν βαρυσφορτωμένος ἀραμπᾶς, τὸν ὁποῖον σφύρον δύο ἀποκαυωμένα καὶ ἀπογοητευμένα ἐλεεινὰ βουβάλια.

Οἱ διάφοροι μαστρογαλασιτῆδες τῆς Μακεδονικῆς κατὰστάσεως, ἀντὶ νὰ λάβωμεν μετὰ ἄλλα, προσπαθοῦν νὰ βάλλουνε ἀποτρεχτικὰ εἰς τὴν... ὁδὸν τῶν βουβαλίων.

Τώρα εἶναι τῆς μόδας τὸ σόστημα τῆς ἀποδιοικητικῆς.

Θὰ ἰδῇτε οὖν σὲ λίγο καιρὸ αὐτὸ θὰ ἀποτύχῃ ὁλοθρόνως καὶ ὁδονηρῶς.

Ὅχι διότι θὰ πιαρῇ τὸ σόστημα, ἀλλὰ διότι δὲν ἐφάρμοις ποτὲ κανεὶς νὰ βοηθῇ ἀν-

θρώπους.

Συνήθισα πάντοτε να διμυλῶ με παραδείγματα.

Ἐρχομαι εἰς τὸ μεγαλύτερον ζήτημα, τὸ προσφυγικόν, τὸ ὁποῖον ἐχρεώοιτο ἡ ἔσθ' ἡ ἐν ὅσῃ τὴν κατάστασιν τῆς Μακεδονίας.

Τὰ τελευταῖα χρόνια ἐγένοντο πολυτελείς καὶ πολυάνθρωποι καὶ παχύμυθοι ὑπηρεσίαι. Ὑγειονομική, ἀνταλλακτική, περιθαλπτική, ἐγκαταστατική, διανεμητική, καὶ καὶ ὅν' οὐκ ἔστι ἀριθμὸς καὶ μέτρον.

Τὸ ἀποτέλεσμα;

Μηδὲν καὶ σύγχυσις καὶ ἀναρχία καὶ ἕνας ἐγκυμονοῦμενος κίνδυνος, εὐθὺς ὡς παύσονται αἱ αἱματοδυσάχρειαι τοῦ Κράτους, ποῦ λέγονται «περιθάλψις», «ζωόφρεια», «ἐπιδόματα», «δάνεια» καὶ «βοηθήματα».

Ἡ ἐγκατάστασις τῶν προσφύγων στὴ Μακεδονία, εἶναι κατὰ ἐξήντα τοῖς ἑκατὸν ψέφισμα, καὶ μόνον γιὰ τὰ μάτια. Μόνον προσωρινή καὶ γιὰ αὐτοὺς «ἔχει ὁ Θεός».

Καὶ ὅμως μιὰ φορὰ καὶ ἕνα καιρὸς, εἰς Κίμων Χαλκοκονδύλης, ὑποδιοικητῆς Κιλκίς, ἐγκατέστησε 25.000 πρόσφυγας, χωρὶς βοήθειαν καὶ χωρὶς οἰκονομικὸν ἀπομύνημα τοῦ Κράτους, μόνος αὐτὸς ὄντος ὑποδιοικητῆς, ἐπιστάτης ἐποικισμοῦ καὶ ὑπάλληλος τῆς περιθάλψεως. Αὐτὸς μὲ μιὰ διμελῆ ἀκόμη ἐπιτροπὴ τὸν ἔφορο καὶ τὸν ταυῖα. Ἀλλὰ τί ἔκρινε; Εἶχε μεταβληθῇ εἰς Κένταυρον, εἰς ἀλογάνθρωπον, ξημερώνων εἰς τὸ ἕνα χωριό, γευματίζων εἰς τὸ ἄλλο καὶ βραδυνάζων εἰς τρίτον καὶ εἰς τέταρτον.

Τὸ ἔργον του, τὸ ἐξηκολούθησεν ὁ Μάλλωσις, ἀποτελειώσας τὴν ἐγκατάστασιν τῶν δυνάμειον ἐκείνων μυριάδων.

Ἐνας γιαιτὸς ὑπῆρχε μόνον τότε τῶν προσφύγων, ἕνας Κίνας, ὁ ὁποῖος εἶχε μεταβληθῇ εἰς Οὐδριν. Δὲν κατέβαινε ἀπὸ τὸ ἄλλο καὶ δὲν ἐπρόφθανε τὰ πανταλόνια ποῦ τοῦ λυῶναι. Ἐφκίσε καὶ αὐτὸς μίαν περισκελίδα πέτσινη, ἔπερνε τροφὰς σ' ἕνα σακκοῦν καὶ γύριζε ἀπὸ χωριὸν σὲ χωριό, ληισμῶντας πῶς περιπατεῖ ὁ κόσμος.

Ἀς ἔλθουμε τώρα καὶ εἰς τὰ νεώτερα.

Εἰς τὸ 1924 εἰς τὰ Γιάννενα τῆς Ἠπείρου, διὰ 400—500 οἰκογενείας προσφύγων, εἶχαν δαπανηθῇ 4.000.000 δραχμῶν, χωρὶς νὰ γείνη καμμία ἐγκατάστασις τῶν.

Προσωπικὸν ὑπῆρχεν εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῶν προσφυγικῶν ὑπηρεσιῶν ὅσο θὰ

χρεωζότανε νὰ διοικηθῇ ὁλόκληρος ἡ Ἀλβανία.

Ἀλλὰ τοῦλάχιστον μετὰ τὰ χρήματα αὐτά, ἐγκατεστάθησαν οἱ πρόσφυγες;

Ἀντὶ τὰ τοὺς βάλλον στὰ τοὺς οὐκ οὐκ ἔχοντες καὶ τοὺς ἐγκατέστησαν σὲ ἐλληνικά. Τὸ Κράτος δηλαδὴ ἐνῶ εἶχε σπῆται εἶσιμα, ἐπλήρωσεν ἐνοίκια. Ἀλλὰ δὲν ἦτο μόνον αὐτό. Οἱ πρόσφυγες σιτορροῦμενοι τῶν πάντων καὶ ἰδίως κανσίμου ὕλης ἐβλῶναν καὶ ἔκαιγαν τὰ σανίδια τῶν σπιτιῶν. Ἐστὶ τὸ Κράτος ἔγεινεν ὑπόχρεον μεγάλων ἀποζημιώσεων, πρὸς τοὺς ἰδιοκτῆτας.

Αὐτὰ ἀπὸ ἀπόψεως σιτένης.

Ἀς εἶδομεν ἀπὸ ἀπόψεως υγείας.

Ὅλα τὰ μικρὰ παιδάκια τὰ ἡλικίας μικροτέρως τῶν 3—4 ἐτῶν, ἐπέθαναν ἀπὸ ἀτροφίαν. Καὶ ὅμως στὰ καταγῶγια τῆς Νομαρχίας οὐκ οὐκ ἔχοντες καὶ ὁλόκληρος μετὰ γάλα τοῦ κοντιοῦ, ληισμῶνμένα ἐκεῖ πέρα ἀπὸ μῆνες, καὶ μετὰ σαπούνια, βαρέλια μετὰ κακάο καὶ σακκιά ὁλόκληρα μετὰ ζάχαρι, τὰ ὅποια εἶχανε βραχεῖ καὶ εἶχαν περὶ ὅσον ἡ ζάχαρι καὶ εἶχε γείνει σὰν λιθάρδι.

Οἱ γέροντες ἐπίσης πέθαναν ἀπὸ ἀτονίαν. Ἐνεκεν τῆς πείνης.

Γυναῖκες κίτρινες, σὰν τὰ κηρία, γύριζαν ἀπὸ σπῆται σὲ σπῆται, μ' ἕνα φλυτζάνι, ἐπαίτουσαι ὀλίγη ζάχαρι, γιὰ νὰ βάλλουν σὲ χαμομήλι τοῦ ἀνδρός των, ποῦ ἦταν ἀρρωστος καὶ δὲν εἶχε οὔτε ἕνα μαλακτικὸν νὰ πιῇ.

Σμῆνος ἀπὸ κοριτοσύκια, δώδεκα ἐτῶν καὶ ἄνω, ὑπόλητα, ρακένδοντα, χωματόχρωμα, ἀναμαλλιάρικα, μετὰ καὶ κατασρόλες εἰς τὰ χέρια, πολιορκουσαν τὰ στρατιωτικὰ οὐσσίτια, ἐπαίτουσα ὀλίγη τροφήν, γιὰ νὰ μὴ πεθάνουν ἀπὸ τὴν πείνα.

Εἰς τὸν γνωρίζοντα τί ἐστὶ Ἑλλήνων στρατιώτης, περιττὸν νὰ προσθέσω τί κινδύνους ἔκρυβε ἡ συρροὴ τῶν πενηνταμένων, ἡμιγύνων κοριτσιῶν εἰς τὰ οὐσσίτια τῶν διαφόρων ἐκεῖ στρατιῶν.

Εἶπα μετὰ πέντε λόγια, καὶ σὲ δυνάμει εἰκόνες, ἐνῶ ὑπάγει ὁλόκληρος Πινκακὸς Πινκακὸς, ἀφανίσαντος ἑλληνικῆς καταντιᾶς, γιὰ τὴν προσφυγικὴν κατάστασιν.

Γιὰ τὴν ἐθνικὴν ἐργασία;

Θὰ γράφουμε σὲ κανένα ἄλλο ἄρθρο, ἀλλὰ σπουδαιότερα.

ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

ΤΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ

ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΚΑΙ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ

Κατόπιν πολυετοῦς κυφορήσεως ἐδημοεῦθη ἐπὶ τέλους πρό τινων ἡμερῶν Διάταγμα προκηρῦσσον τὰς ἐκλογὰς τῶν πρώτων Νομαρχιακῶν Συμβουλίων. Οἱ ὁπαδοὶ ἐν τούτοις τῆς αὐτοδιοικήσεως δὲν θὰ κατορθώσουν νὰ ἀναγνωρίσουν τὸν θεσμὸν τοῦτον ὅταν τὰ πρώτα Συμβούλια συσταθῶν ὁριστικῶς καὶ ἀρχίσουν τὴν λειτουργίαν των. Ἡ αὐτοδιοίκησις καὶ τὸ περὶ αὐτὴν ἐνδιαφέρον διήλθον ἀπὸ τόσας φάσεις ἐν Ἑλλάδι, ὥστε δικαίως νὰ ἀμφιβάλλωμεν καὶ ἂν τὸ προκηρῦχθὲν ὁμοίωμα αὐτοδιοικήσεως θὰ ἐφαρμοσθῇ εἰλικρινῶς, ὥστε νὰ ἀποφέρῃ ἔστω καὶ ἐλάχιστα ἀποτελέσματα, ἵνα οὕτω ἀντιληφθῶμεν τοὺς καρπούς του.

Ὁ θεσμὸς τῆς αὐτοδιοικήσεως θὰ εἴχεν ἤδη ἀποφέρει ὠραία ἀποτελέσματα ἐν Ἑλλάδι, ἐὰν σοβαρῶς ἀπὸ καιροῦ ἐσκεπτόμεθα περὶ τῆς ἐφαρμογῆς του καὶ δὲν ἐνοθεύετο τὸ σύστημα τοῦτο δι' ἐνεργειῶν καὶ προτάσεων, ἀνομολόγητα συμφέροντα ἐξυπηρετουσῶν.

Βεβαίως ἡ δημιουργία νομαρχιακῶν συμβουλίων, ἐὰν ἐπιδιωχθῇ ταχέως ἡ τελειοποίησις των, ἀποτελεῖ σταθμὸν σημαντικὸν εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαρχίας, εἰς τὴν ἀπόκτησιν ὑπ' αὐτῆς ὀντότητος δυνάμενης νὰ ἐξυπηρετήσῃ τόσον τὰ τοπικὰ ὅσον καὶ τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα. Πόρρω ὅμως ἀπέχει τοῦ νὰ ἰκανοποιῇ τοὺς φίλους τῆς ἑλληνικῆς ἐπαρχίας, τοὺς ἐνδιαφερόμενους διὰ τὴν πρόσδόν της.

Τὰ νομαρχιακὰ συμβούλια ἀποτελοῦν εἰδος παραθύρου διὰ τοῦ ὁποῖου ἡ σφαιρῶσα ἐπαρχιακὴ Ἑλλάς θὰ ἀναπνεύσῃ ὀλίγον, ἐπειτα ἀπὸ τὸν καταθλιπτικὸν ζυγὸν ὑπὸ τὸν ὁποῖον στένει εἰσέτι, μὴ δυναμένη νὰ χρησιμοποίησιν τὴν πρωτοβουλίαν τῶν τέκνων της, τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν πρὸς ἄντην δράσιν. Ἀλλὰ ἡ ἀναπνοὴ αὕτη δὲν εἶνε ἀρκετή.

Ἡ ἔξω τοῦ κέντρου, ἡ ἔξω τῶν Ἀθηνῶν Ἑλλάς ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ πλήρη ἐλευθερίαν ὅπως δυνηθῇ νὰ δοκιμάσῃ ἐπ' ἀγαθὰς δυνάμεις της καὶ τὴν ἐλευθερίαν ταύτην, ἀπαραίτητον μετὰ τὴν χρεωκοπίαν τοῦ κέντρου, δὲν εἶνε δυνατόν νὰ παράσχω ἡ δημιουργία μόνον νομαρχιακῶν Συμβουλίων. Ἀσφαλῶς ἡ ὑπαρξὶς τούτων θὰ ὠφελήσῃ κατὰ πολὺ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν

πρόσδον τῶν ἐπαρχιακῶν δυνάμεων τῆς Χώρας. Ὡς ὁργανώθησαν ὅμως ταῦτα δὲν παρέχουν σοβαρὰν ἐγγύησιν, ὅτι θὰ εὐδοκιμήσουν, ὡς θὰ ἀνεμένε τις.

Ἐὰν εἰλικρινῶς ἐπιθυμοῦμεν, κρατοῦντες καὶ πολῖται, ἡ ἐπαρχιακὴ Ἑλλάς νὰ ἀποδώσῃ τὸ μέγιστον τῶν δυνάμεων της, ὀφείλομεν νὰ προσπαθῶμεν ὥστε αἱ κινήσεις της νὰ εἶνε τελείως ἐλεύθεραι. Τὴν ἐλευθερίαν ταύτην θὰ δώσῃ μόνον ἡ πλήρης αὐτοδιοίκησις ἐφαρμοζομένη συμφῶνως πρὸς τὰς ἀνάγκας καὶ τὴν πιθανὴν ἀπόδοσιν τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαρχίας.

Ἀπὸ τὰς ἀνταποκρίσεις τῶν περιοδεούντων ἀπεσταλμένων τῶν ἀθηναϊκῶν ἐφημερίδων, ἀπὸ τὰς διαμαρτυρίας ποῦ στέλλονται ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας, τὰ κέντρα καὶ τὴν ὑπαιθρον χώραν, δύναται τις νὰ ἀντιληφθῇ πόσας ἐλλείψεις καταστρεπτικὰς διὰ τὴν ἐθνικὴν παραγωγὴν καὶ εὐημερίαν, ἔρχεται νὰ πληρῶσῃ ἡ ἐφαρμογὴ τῆς αὐτοδιοικήσεως.

Ὁλόκληραι ἐπαρχίαι, περιφέρειαι πλουτοπαραγωγικαὶ ἔχουν ἐγκαταλειφθῇ τελείως, χωρὶς κανὲν νὰ δοθῇ εἰς αὐτάς ἡ ἐλευθερία νὰ ἀναπτύξουν τὴν δράσιν τὴν ὁποῖαν ἐπιβάλλουν τὰ συμφέροντά των καὶ αἱ ἀνάγκαι των. Συγκοινωνίαι δὲν ὑπάρχουν, αὐτοὶ δὲ οἱ περιοδεύοντες ὑπουργοὶ καὶ ἐπίσημοι ἀναγκάζονται νὰ στιγματοῦν τὴν ἐγκαταλείψιν τοῦ Κράτους καὶ συγχρόνως τὴν ἀκατανόητον ἂν ὄχι ἐγκληματικὴν πολιτικὴν τῆς ἐκ τοῦ κέντρου προεκτάσεως πάσης πρωτοβουλίας.

Ἡ ἑλληνικὴ ἐπαρχία πένεται καὶ ἀσφυκτικῶς καὶ ἐν τούτοις ἐπὶ ὁλόκληρον ἑκατονταετίαν ἐλευθερίας ζωῆς τὸ Κράτος δὲν ἐκρίνε σκέπμον νὰ ἀποδώσῃ εἰς αὐτὴν ἔστω καὶ ὑπὲρ τὴν ἐλευθερίαν ἐνεργείας. Καλεῖ αὐτὴν νὰ συναποδάνῃ μετ' αὐτοῦ.

Ἡ θλίβερά αὕτη κατάστασις πρέπει νὰ λήξῃ. Μετὰ τῶν πολλῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἑλλάδος αἱ Νεαὶ Χῶραι διατρέχουν καὶ αὐταὶ τὸν κίνδυνον νὰ χάσουν κάθε ἐπιθυμίαν πρὸς δράσιν. Τὸ Κράτος ἀγνοεῖ ὁλόκληρον τὴν ἐπαρχιακὴν Ἑλλάδα.

Τὴν ἐνεθυμῆθη μόνον τελευταίως διὰ νὰ ἐπιβάλῃ μίαν ἀναχρονιστικὴν καὶ τρομερὰ καταθλιπτικὴν φορολογίαν τῆς Δεκάτης. Ἀντὶ μηχανικῶν διὰ τὴν κατασκευὴν ἔρ-

γων καὶ συγκοινωνιῶν τὸ ἑλληνικὸν κράτος στέλλει εἰς τὴν ἐγκαταλειμμένην ὑπαίθρον χώραν τοὺς δεκτικὰς διὰ τὰ τρομοκρατήσασιν τοὺς παρσώγους καὶ εἰσπράξουν τὸν φόρον τοῦτον τοῦ αἱματός των. Ἀντὶ τὴν ἐνίσχυση τὴν ἐγχωρίαν παραγωγὴν τὸ Κράτος ἐπιβάλλει δασμοὺς καταστρεπτικούς, ἐνισχύον θνησιγενεῖς βιομηχανίας, ὡς εἰς πρόκειται ἐξ αὐτῶν καὶ μόνον νὰ εὐημερήσῃ ἡ Ἑλλάς.

Ἡ ἑλληνικὴ ἐπαρχία ζητεῖ τὴν ἐμπέδωσιν τῆς ἀσφαλείας, τὴν ἐνίσχυσιν τῆς στοιχειώδους ἐκπαίδευσως καὶ τοῦ πενόμενου κατωτέρου κλήρου. Ἐν τούτοις τὸ Κράτος σκέπτεται μόνον πῶς νὰ μὴ δυσαρεστηθοῦν μερικοὶ φίλοι ἀξιωματικοὶ τῆς χωροφυλακῆς ἐπιθυμοῦντες νὰ παραμένουν εἰς τὰ κέντρα, ἐγκαταλείπει τὴν ὑπαίθρον Ἑλλάδα εἰς τὴν διάθεσιν δολοφόνων, ὡς οἱ δράσται τῆς τελευταίας ληστείας τῆς Ἡπείρου, κωφεύει δὲ εἰς τὰς ἐπικλήσεις τῶν πενόμενων δημοδιδασκάλων καὶ ἱερέων, τῶν ὁποίων ἡ συμβολὴ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἑλληνικῆς ἐπαρχίας εἶνε ἀναμφισβήτητος.

Δὲν θὰ καταδικάσωμεν τὰ Νομαρχιακὰ Συμβούλια, ὡς διὰ πρώτην φοράν συνιστῶνται ἤδη. Θὰ ζητήσωμεν ἢ αὐτοδιοικήσεις νὰ

εἶνε πλήρης, συνδυαζομένη μετὰ μιᾶς λογικῆς ἀποκεντρώσεως.

Δὲν πρέπει νὰ ἀναμένωμεν πολλὰ πράγματα ἀπὸ τὰ Νομαρχιακὰ Συμβούλια. Τὴν δράσιν των θὰ ἐνισχύσῃ κυρίως ἡ πρωτοβουλία τοῦ πολυτιμωτέρου πυρήνος τῆς ἑλληνικῆς ἐπαρχίας τῆς κοινότητος. Ἐὰν αἱ κοινότητες — χωρὶς τῆς Ἑλλάδος — ἀφεθοῦν ἐλεύθεραι, ὑπὸ τὴν πατρικὴν καθοδήγησιν τοῦ Κράτους — Ἐθνους καὶ ἔχι τοῦ Κράτους — χωροφύλακος, οὔτε τοῦ Κράτους — εἰσπράκτορος φόρων, θὰ ἀποδώσουν ἀναμφιβόλως καρπὸς πολυτίμους διὰ τὸ μέλλον τοῦ Ἐθνους.

Εἶνε καιρὸς νὰ δοθῇ εἰς τὰς κοινότητας τῆς χώρας ἡ ἐλευθερία, ἡ ὁποία θὰ ἐπιτρέψῃ εἰς αὐτάς νὰ ἐργασθοῦν διὰ τὰ συμφέροντά των καὶ διὰ τὰ συμφέροντα τοῦ Ἐθνους. Ἀς παύσῃ ἡ ἔλλειψις ἐμπιστοσύνης πρὸς τὸν λαὸν τῶν ἐπαρχιῶν, ὁ ὁποῖος ὁρᾷ πρὸς δημιουργικὴν ἐργασίαν. Ἐφ' ὅσον τὸ Κράτος ἐχρεωκόπησεν ὅσον ἀφορᾷ τοῦλάχιστο νὰ τὴν πρόνοιαν διὰ τὸ μέλλον τῆς ἑλληνικῆς ἐπαρχίας, ἂς ἀφεθῇ αὕτη ἐλευθερία νὰ προσφέρῃ ὅ,τι δύναται ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς προσόδου.

ΔΗΜ. ΠΟΥΡΝΑΡΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΑΠΟΙΚΙΑΙ

ΑΙ ΚΑΡΥΑΙ ΤΗΣ ΚΟΡΣΙΚΗΣ

[Ὁ γνωστὸς καὶ ἐν Ἑλλάδι γάλλος λόγιος καὶ δημοσιογράφος κ. Ρενὲ Πυὼ, σχολιάζων τὸ περὶ τῶν Καρυῶν τῆς Κορσικῆς ἄρθρον τοῦ κ. Πεττίδη τὸ ἑποῖον ἀνεδημοσιεύσαμεν εἰς τὰ προηγούμενα τεύχη τῆς «Νέας Ἐποχῆς», ἔγραψεν εἰς τὴν «Ἐφημερίδα τῶν Ἑλλήνων» τὸ κατωτέρω σημεῖωμα ἀποτελοῦν πολὺτιμον σήμβολον εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἑλληνικωτάτης ταύτης ἀπουσίας].

Τὸ χαμπρὸν ἄρθρον τὸ ὁποῖον ὁ Δρ. Πεττίδης ἐδημοσίευσεν εἰς τὸ τελευταῖον φύλλον τῆς «Ἐφημερίδος τῶν Ἑλλήνων» περὶ τῆς ἑλληνικῆς ἀποικίας τῆς Κορσικῆς ἐτόνισε τὸ ἐνδιαφέρον μου τόσο μᾶλλον ὅσῳ συνδέεται μετὰ ζήτημα προσφιλὲς εἰς ἐμέ, τὸ ὁποῖον ἐπὶ μακρὸν συνεζητήσαμεν μετὰ τὸν πολυμαθὲ φίλον μου Σπυρίδωνα Παππᾶν, τὸ ζήτημα τῆς ἑλληνικῆς καταγωγῆς τοῦ Ναπολέοντος.

Πῶς ὁ κ. Γεώργιος Στεφανόπουλος Κομνηνός, ὁ ὁποῖος μετὰ τὸν Σεβασμιώτατον Κόττην, ἐπληροφόρησε τὸν κ. Πεττίδην περὶ τῆς ἱστορίας τῶν κατοίκων τοῦ Καρκέζι, ἠδυνήθη νὰ λησμο-

νήσῃ ὅτι ὁ πρόγονός του Νικόλαος Στεφανόπουλος Κομνηνός ἀφιέρωσε τὸ ἐν Παρισίοις τῷ 1843 ἐκδοθὲν ἔργον του «Πνεῦμα τῶν ἑλληνικῶν ἀποικιῶν καὶ αὐτόχθονες τῆς Κορσικῆς» «εἰς τοὺς ἥρωας τῆς Ἑλλάδος καὶ εἰς τὸν Ναπολέοντα Βοναπάρτην Ἑλληνοκορσικανὸν ἥρωα». Εἶναι βιβλίον σπανιώτατον, ἀλλ' οὐχὶ ἀγνωστον. Ὁ ἀπόγονος τῆς ἐνδόξου οἰκογενείας τοῦ Κομνηνοῦ ἔχει ἀσυναίσθητος ἐντὸς τοῦ τὴν μικρὰν ἀριστοκρατικὴν ζηλοτυπίαν νὰ μὴ δύναται νὰ παραδεχθῇ ὅτι εἰς ἀπλοῦς Καλόμερος (Μπουόνα-πάρτε) ὑπερέβη εἰς δόξαν ἕνα Κομνηνόν, ἀπόγονον τῶν βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων; Ἡ δούκισσα ντ' Ἀμπραντέλ ἐκ τῆς μητρὸς τῆς, τῆς κυρίας Περμόν, κατήγετο ἐκ τῶν Στεφανοπούλων καὶ ἐζήτησε νὰ συνδέσῃ τὸν Βοναπάρτην μετὰ τὴν οἰκογένειάν της. «Οἱ Κομνηνοὶ, ἔγραψεν, οὐλοῦντες περὶ τῶν Βοναπαρτιδῶν, εἰς τὸ γλωσσικὸν τῶν ἰδιώμα, μεταχειρίζονται πάντοτε τὴν ἑλληνικὴν ὄνομα, Καλόμερος, Καλόμεροι ἢ Καλομεριάνοι, καθ' ὅσον πρόκειται περὶ ἐνὸς ἢ πλειόνων».

Ἡ δούκισσα ντ' Ἀμπραντέλ οὐδὲν ἔλεγε τὸ νέον προσθέτουσα: «Ὅταν ὁ Κωνσταντῖνος Κομνηνός ἀπεβιβάσθη εἰς τὴν Κορσικὴν τῷ 1676 ἐπὶ κεφαλῇ τῆς ἑλληνικῆς ἀποικίας, εἶχε μετ' αὐτοῦ τοὺς υἱούς του, εἰς τῶν ὁποίων ἑκαλεῖτο Καλόμερος».

Ἡ πληροφορία αὕτη εὐρίσκεται εἰς τὸ ἔργον τοῦ ἱππότη ντ' Ἐνὲν «Ἱστορικὸν βλέμμα ἐπὶ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ οἴκου τῶν Κομνηνῶν», ἐκτυπωθὲν ἐν Ἐννετίᾳ τῷ 1789, ἥτοι εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ὁ Βοναπάρτης δὲν εἶχεν ἀκόμη ἐμφανισθῇ ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ κόσμου καὶ οὐδεὶς εἶχε συμφέρον νὰ νοθεύσῃ τὴν ἱστορίαν ἵνα ἀποδώσῃ εἰς τὸν Ναπολέοντα τοιαύτην ἢ τοιαύτην καταγωγὴν.

Ἡ ἐκδοχὴ τῆς δουκίσσης ντ' Ἀμπραντέλ καὶ τοῦ ἱππότη ντ' Ἐνὲν, τὴν ὁποίαν ἀπεδέχθη ὁ Νικόλαος Στεφανόπουλος Κομνηνός τῷ 1843, ἀπεκρούσθη ὑπὸ τοῦ κ. Πατρικίου Στεφανοπούλου ἐν τῷ βιβλίῳ του «Ἱστορία τῶν Ἑλλήνων τῆς Κορσικῆς», ἐκδοθέντι ἐν Παρισίοις τῷ 1900.

Ὁ κ. Πατρικίος Στεφανόπουλος δημοσιεύει ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ τὸν κατάλογον τῶν ὀνομάτων τῶν Μανιατῶν οἱ ὁποῖοι μετενάστευσαν εἰς τὴν Κορσικὴν κατὰ τὸ τέλος τοῦ 17ου αἰῶνος, κατάλογον ληφθέντα ἐκ τοῦ ἀρχείου τῆς Γενούης καὶ παραβληθέντα μετὰ τὸν ὑπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς Παρισίας καὶ τῶν Καρκέζι συνταχθέντα ἐν τῷ καταλόγῳ τούτῳ δὲν ἀναγράφεται τὸ ὄνομα

Καλόμερος, οὐδὲ τὸ ὄνομα Κομνηνός.

Ἄλλ' ἐπειδὴ ὁ κ. Πατρικίος Στεφανόπουλος δημοσιεύει μόνον 90 ὀνόματα, οἱ δὲ μεταναστεῦσαντες ἦσαν πολλοὶ ἑκατοντάδες, τὸ ἐπιχείρημα εἶναι πολὺ ἀσθενές.

Ἄλλως τε ἡ εἰς τὴν Κορσικὴν ἑλληνικὴ μετανάστευσις δὲν περιωρίσθη εἰς τὴν ἀποστολὴν τῷ 1676. Τὰ κρατικὰ ἀρχεῖα τῆς Γενούης ἀποδεικνύουν ὅτι τῷ 1663 Μανιάται ἤλθον εἰς τὴν Κορσικὴν, καὶ ἄλλοι ἤλθον μετὰ τῷ 1676.

Ἐκ τῶν εἰς τὰ ἀρχεῖα τοῦ ἐν Παρισίοις ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν ἑρευνῶν τοῦ κ. Σπυρίδωνος Παππᾶ καὶ ἐμοῦ προκύπτει ὅτι εἰς τὴν Οὐτυλον—ὅθεν εἶχον ἀποπλεύσει οἱ μετανάστες τῷ 1676—κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ δεκάτου ἐννάτου αἰῶνος ἐπεκράτει γενικῶς ἡ παράδοσις περὶ τῆς ἑλληνικῆς καταγωγῆς τοῦ Ναπολέοντος. Εἰς Γάλλον λοχαγόν, ὁ ὁποῖος διήρχετο ἐκ τῆς πόλεως ἐπιστρεφὼν εἰς τὰς Ἰονίους νήσους, τῷ 1809, οἱ ἐκεῖ ἄλλοις ἔλεγον: «Ὁ αὐτοκράτορας κατάγεται ἀπὸ τὴν πόλιν μας». Εἰς τὴν «Ἐπιθεώρησιν τῶν Ναπολεονταίων Μελετῶν» συνήθροισα καὶ ἐνέκρινα ἀμερολήπτως πάντα τὰ μέχρι τοῦδε δημοσιευθέντα σχετικὰ ἔγγραφα. Τὰ τεκμήρια εἶναι σοβαρά. Ἐπειδὴ μέχρι τοῦδε ἠθέλησαν νὰ δώσουν εἰς τὸν Βοναπάρτην καταγωγὴν ἰταλικὴν, ὁμολογῶ ὅτι ἡ ἑλληνικὴ καταγωγὴ μοῦ φαίνεται πιθανωτέρα.

RENE PYAUX

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΣΚΗΝΑΙ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ...-ΤΙ ΕΠΗΚΟΛΟΥΘΗΣΕ ΤΗΝ ΠΤΩΞΙΝ ΤΟΥ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγούμενου καὶ τέλος)

«Ἑλληνες! ἐξακολουθεῖ ἡ προκήρυξις, ὅταν ἐμβήκαμεν εἰς τὸ μέγα τοῦτο στάδιον, ἐκηρύξαμεν ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων τὴν σιαθεράν μας ἀπόφασιν τὴν ὁποίαν ἐθεώσαμεν μετὰ δημοσίους ὄρκους καὶ καθιερώσαμεν μετὰ τόσας θυσίας καὶ αἱματά. Ἀς δεῖξωμεν καὶ πάλιν πῶς εἴμεθα Χριστιανοί, διὸ εἴμεθα Ἑλληνες πιστοὶ εἰς τὸν ὄρκον μας καὶ διὸ μετὰ τὸν Σιαθρὸν ἐμπρός καὶ μετὰ τὰ ὅπλα εἰς τὰς χεῖρας προτιμώμεν νὰ καταδῶμεν εἰς τοὺς τᾶρους ἐλευθεροὶ νὰ καταδῶμεν εἰς τοὺς τᾶρους ἐλευθεροὶ παρὰ νὰ ζήσωμεν σκλάβοι, χωρὶς Θρησκείαν, χωρὶς Πατριδὰ, χωρὶς τιμὴν. Ταῦτα διακηρύττουσα ἡ Συνέλευσις διαλύεται σήμερον προσφέρονσα ὡς ἐκ μέρους τῶν ἑλληνικῶν Λαῶν, πᾶσαν εὐγνωμοσύνην ἀπὸς τοὺς γενναίους ὑπὲρ τοῦ Ἐθνους ἀγωνισθέντας κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν καὶ ἐξοχὴν ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΘΘΑΝΑΤΟΝ

ΦΡΟΥΡΑΝ ΤΟΥ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ. ΤΗΝ ΠΡΟΜΑΧΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, τῆς ὁποίας ἡ ἀπαράμιλλος ἀνδρεία καὶ σταθερότης ἐδειξαν ἱερὰν θύραν εἰς ὅλον τὸν κόσμον διὸ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος μάχεται ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατρίδος (8).

Συγχρόνως ἡ «Γενικὴ Ἐφημερίς» τῆς Ἑλλάδος, τὸ κοινὸν τότε ὄργανον τῆς ἀγωνισμένης Πατρίδος, ἔγραψεν εἰς τὸ φύλλον τῆς 24 Ἀπριλίου, ἀγγέλλουσα τὴν πτώξιν τοῦ Μεσολογγίου καὶ προστρέποντα καὶ αὐτὴ πρὸς τοὺς ἀγῶνας: «Ἐν μέγα δυστυχίᾳ καταλύθησιν ὅλον τὰς καρδίας τὸ Μεσολόγγιον, τὸ ὁποῖον πέντε ἡδὴ χρόνους ἀντεστάθη εὐτυχῶς κατὰ τῶν βαρβάρων ἔπρεσε τελευταῖον εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Αἰγυπτίων ἡδὴ τὸ προσόγγιον αὐτὸ τῆς

(8) Γενικὴ Ἐφημερίς τῆς Ἑλλάδος 28 Ἀπριλίου 1826.

Ἑλληνικῆς Ἐλευθερίας δὲν παριστάνει εἰ-
μὴ ἓνα σωρὸν ἐρεπίων ἀλλ' αὐτὰ τὰ ἐρεί-
πια καὶ αἱ σκιαὶ ἐκείνων, ὅσοι ἐτάφησαν
ὑπὸ κάτω ἀπ' αὐτά, λαλοῦν εἰς τὰς καρδίας
τῶν Ἑλλήνων καὶ ζητοῦν ἐκδίκησιν διὰ τὸ
αἷμα τόσων ἀνθρώπων ψυχῶν, ἡρώων τῆς Ἐ-
λευθερίας· ὅσοι δὲ διέφυγον μὲ τὰ ὅπλα εἰς
τὰς χεῖρας τὸν ὄλεθρον, εἶναι λαμπρὸν πα-
ράδειγμα ἡρωϊκῆς ἀνδρείας καὶ σταθερό-
τητος. Ἑλληνες, ἀντὶ τὰς σᾶς προμάζει ἡ
φῆμη τῆς δυστυχίας ἧς αὐξήσῃ τὰς δυνά-
μεις σας, ἐμπνέουσα εἰς τὰς καρδίας σας
δικαίαν ἐκδίκησιν κατὰ τῶν ἐχθρῶν σας.
Ἑλληνες, ἔκτον ἤδη ἔτος ἀγωνιζόμεθα καὶ
ἓνα ἢ δύο μῆνας θέλομεν ἀγωνισθεῖ ἡ πτώ-
σις τοῦ Μεσολογγίου εἶναι ἱκανὴ νὰ μᾶς ἀ-
πελπίσῃ; Τὸ Μεσολόγγιον ἔπεσεν, ἀλλὰ καὶ
πεσὼν ἤ. Θέλομεν Ἐλευθερίαν; Θέλομεν πα-
τριδα; ἰδοὺ καιρὸς ἀρμοδιότητος· ἂς μὴν
ἀφήσωμεν νὰ περάσῃ ὁ καιρὸς. Ὁ Θεὸς
δὲν μᾶς ἐγκαταλείπει μᾶς προστατεύει·
μᾶς βοηθεῖ ὁ Θεὸς εἶναι μεθ' ἡμῶν. Ἀλ-
λαχοῦ δὲ τῆς ἐφημερίδος ἀναγινώσκει τις
τὰς ἐξῆς φράσεις, πλήρεις συμπαιδείας καὶ
ἐλπίδων διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς Ἑλλάδος:
«Ἡ ἀθάνατος φρουρὰ τοῦ Μεσολογγίου,
τῆς ὁποίας βωμὸς λατρείας εἶναι σήμερον
κάθε Ἑλληνας καρδιά, δείχνει εἰς ὅλους
τοὺς Ἑλληνας εὐκόλον καὶ ἀσφαλῆ δρόμον
τῆς εὐδαιμονίας των, ἐνὸς ἢ Πατρὸς ἔχει
κοινοῦντας πόλεις, ὅποιοι ἀνεφάνησαν οἱ ἐν
Μεσολογγίῳ, ποτε δὲν κινδυνεύει νὰ χα-
θῇ» (9). Ἀλλὰ τοὺς λόγους τοίτους ἀκο-
λούθησαν ἔργα μεγάλα ἡ γενικὴ ἀρχηγία
τοῦ στρατοῦ ἀνατεθεῖσα εἰς τὸν Κολοκοιτῶ-
ν ἀναπτερόναι καὶ πάλιν τὸ δημόσιον
φρόνημα καὶ ὅλοι οὐκ ἐπιδόουν εἰς τὴν πρό-
κληρον τῆς γενικῆς στρατολογίας (10), ἡ
ἐμπιστοσύνη, τὴν ὅποιαν ἐμπνέει τὸ ὄνομα
τοῦ συνετοῦ «κλέφτη» ἠλεκτριζεῖ ὅλων τὰς
ψυχάς.

Μεταξὺ τῶν πρὸ ὀλίγου διηρημένων
παρρησιῶν ἡ πλέον ἀδελφικὴ ΕΝΩΣΙΣ·
εἰς τοὺς μέτροι τοῦδε ἀδιαφοροῦντας διε-
γείρεται ἐκ νέου ὁ ἐνθουσιασμός· Εἰς τὰ
ΟΠΛΑ, Εἰς τὰ ΟΠΛΑ φωνάζουν ὅλοι,
πνέοντες δικαίαν ἀρχὴν καὶ πόθον ἐκδίκη-
σεως κατὰ τῶν ἐξολοθρευτῶν τοῦ Μεσολογ-
γίου (11). Ἀπ' ὅλα τὰ μέρη, ἀπὸ τὰ νη-
σιὰ, ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον, ἀπὸ αὐτὴν τὴν
Στερεάν, σπεύδουν εἰς τὸ Ναύπλιον, εἰς

(9) Γενικὴ Ἐφημερίς 24 Ἀπριλίου 1826 σελ.
219.

(10) Ἀρχαία Ρώμα τόμ. Β' σελ. 156.

(11) Φίλος τοῦ Νόμου 26 Ἀπριλίου 1826.

τὴν τελευταίαν αὐτὴν Ἐλευθέραν πόλιν, ὅπου
τὸ φρόνημα εἶναι μέγα καὶ ὁ ἐνθουσιασμός
ἀκρότης· Τὸ Ναύπλιον καὶ τὰ περίεχω-
ρία δίδουν τὴν ἐντύπωσιν στρατοπέδου· ὁ-
λόκληρος σχεδὸν ἡ Ἑλλὰς ἔχει συγκεντρο-
θεῖ ἐκεῖ. Ἀλλὰ πῶς νὰ τραφῇ, πῶς νὰ ὁ-
πλισθῇ, πῶς νὰ κινήσῃ ὁ ὅλος αὐτὸς ὁ συγ-
κεντρωμένος ἐκεῖ στρατιωτικὸς ὄχλος τῶν
παλληκαρίων; Χρήματα δὲν ὑπάρχουν. Ἡ
νέα κυβερνητικὴ ἐπιτροπὴ, παραλαβοῦσα
τὴν ἀρχὴν εὗρεν εἰς τὸ ταμεῖον ἐξήντα μόν-
ον γρόσια (12) καὶ κατ' ἄλλους δέκα ἔξη
(13)· οὔτε λόγος γίνεται διὰ τὸ δάνειον τῆς
Ἐπιανήσου, ποῦ μετὰ τὴν πτώσιν ἐματαιώ-
θη. Ἀλλ' ὅμως ἀνδορμήτως καὶ σταδμίζον-
τας καλλίτερα τὸ λαϊκὸν φρόνημα, προσέ-
χονται ἐν μέσῳ τῆς ἀμνηστίας μερικοὶ ἐν-
θουσιώδεις νέοι, προτρέποντας τοὺς κατοί-
κους εἰς νέας συνεισφορὰς· ἄλλοι καταγρά-
φουν τὴν περιουσίαν τῶν κατοίκων, οἱ ὁ-
ποῖοι προσφέρουν μέρος τῶν χάριν τῶν ἀ-
ναγκῶν τῆς Πατρίδος. Αἱ πλούσιαι κοινό-
τητες τῆς Ὑδρας συγκινούνται. Μετὰ τὴν
θλιβεράν εἰδησιν τῆς καταστροφῆς τοῦ Με-
σολογγίου ὁ φιλόπατρις λαὸς τῆς ἡῆσον συν-
ελθὼν εἰς ἐνοριακὰς συνελεύσεις ἀποφασί-
ζει· νὰ γείνη κοινὴ καταβολὴ χρημάτων
εἰς τὴν ὁποίαν ἕκαστος κάτοικος εἴτε αὐτό-
χθων εἴτε ξένος νὰ καταθέσῃ εἰς χρήματα
τρεῖς τοῖς ἑκατὸν ἀπὸ τὴν χρηματικὴν καὶ
πραγματικὴν του καταστάσιν «δεχόμενος ὁ-
κον ἀπ' ἐκκλησίας, ὅτι τὰ ὅσα καταβάλλει
εἶναι τῷ ὄντι τὸ ἀνάλογον τῆς καταστάσεώς
του κατὰ τὴν κρατοῦσαν ἀπόφασιν» (14).
Εἰς τὴν Σύρον ὅπου διαμένουν πολλοὶ πλού-
σιοι καὶ πλείστοι πρόσφυγες ἡ συγκίνησις
καὶ ἡ θλίψις διὰ τὴν πτώσιν τοῦ Μεσολογ-
γίου ἐμπνέει τὰς πλέον θαρραλέας ἀποφά-
σεις· συνεισφοραὶ ἐνεργοῦνται καὶ ἐνθου-
σιασμός διακατέχει τὰ πλήθη. Ὑπὸ τὴν ἐν-
τύπωσιν τῶν σιγμῶν αὐτῶν ἐγγράφη τὸ
πρῶτον δράμα τῆς ἑλληνικῆς σκηνῆς ἀπὸ
τὴν Εὐανθίαν Κατση, ὁ Νικήσοις.
Καμμία καρδιά δὲν μένει ἀσυνκίνητη. Ἀπὸ
τὴν Ἐπιανήσον ἐδελονταὶ συρρέουν εἰς τὸ

(12) Τριζούπη τόμ. Δ' σελ. 12 (13) Βα-
τόλου τόμ. Α' σελ. 559.

(13) Φίλος τοῦ Νόμου 23 Ἀπριλίου 1826.

(14) Ὁ Νικήσοις ἐν Ναυπλίῳ 1826· ἰδοὺ ὁ
πρόλογος «ἐνθυμίσθε, ὦ φίλα, τὴν θλιβεράν ἐ-
κείνην ἡμέραν κατὰ τὴν ὁποίαν ἠκούσθη τὸ ἔπεσε
Μεσολόγγι! Ἐνθυμίσθε ποῖαν ἐντύπωσιν ἔ-
καμεν εἰς τὴν φαντασίαν μας ἡ λυπητερὴ αὐτὴ
εἰδήσις καὶ ποῖαν πληγὴν ἀφῆκε εἰς τὴν κατάδι-
κτον καρδίαν μας. Ἀδύνατον νὰ τὴν λημονήσω».

Ναύπλιον· συνεισφοραὶ ἐνεργοῦνται καὶ ἀ-
ποσιέλλονται πρὸς τὴν Κυβέρνησον· πλεί-
στοι οἰκογένειαι δέχονται εἰς τὰς οἰκίας
των τοὺς πρόσφυγας τοῦ Μεσολογγίου καὶ
τὰ ὄρφανὰ τῆς Ἑλλάδος (15), Χιωτὴ
τόμ. Β' σελ. 571). Γενικὸς συναγεμὸς κυ-
ριεύσει τὰ πνεύματα καὶ παρ' ὅλην τὴν ἑλ-
λειψιν χρημάτων, παρ' ὅλην τὴν δυστυχίαν
ὅλοι συνεισφέρουν.

Ὅταν, μάλιστα, τὰ ρακένδυνα ὑπολείμ-
ματα τῆς φρουρᾶς τοῦ Μεσολογγίου, τὰ δι-
αφυγόντα τὸν θάνατον, κατέφθασαν εἰς τὸ
Ναύπλιον, εἰς τὰς 15 Μαΐου, ἔχοντα ἐπὶ
κεφαλῆς τὸν Νότιον Μπότσαρη, τὸν Τζα-
βέλλαν καὶ τοὺς λοιποὺς Ρουμελιώτας ἀρ-
χιηγούς, τότε οἱ κάτοικοι ἔδειξαν πρὸς αὐ-
τοὺς τὸν μεγαλύτερον θαυμασμόν. Τὰ πυρο-
βόλα κροτοῦν· ὁ ἐνθουσιασμός πολλαπλασιά-
ζεται· ἄλλοι σπεύδουν εἰς τὴν εἴσοδον τῆς
πόλεως, ἄλλοι χειροκροτοῦν καὶ ὅλοι προσ-
βλέπουν εἰς τὰ πρόσωπα ἐκεῖνα, ὡς πρὸς
ἡμιθέους. Αἱ οἰκίαι ἀνοίγονται καὶ ὑποδέ-
χονται τοὺς ἀνδρείους ἐκείνους, εἰς τοὺς
ὁποίους ὀφείλετο ἡ τιμὴ τῆς Ἑλλάδος.
Πρὸς κάλυψιν τῆς φρικτῆς τῶν γυναικῶ-
ν καὶ πρὸς διατροφήν των ἡ μὲν Κυβέρ-
νησις διαθέτει τοὺς τελευταίους χρηματι-
κούς πόρους οἱ δὲ κάτοικοι κινούνται διὰ
συνεισφορῶν, ὅπως ἀνακουφίσουν τοὺς ἡ-
ρώας ἐκείνους: «Ἐνας προαιρετικὸς ἔρα-
νος γενόμενος εἰς τὴν σιγμὴν τοῦ ἐρχομοῦ
των, ἐχρησίμευσεν διὰ τὰ σκεπάσῃ ὀπλοσύν-
των, ἐχρησίμευσεν καὶ νὰ δώσῃ μικρὰν ἀ-
τὴν γύνωσιν των καὶ νὰ σκεπάσῃ ὀπλοσύν-
των, ἐχρησίμευσεν εἰς τοὺς ἀσθενεῖς καὶ πληγω-
μένους» (16). Ἡ Κυβέρνησις ἐξ ἄλλου
διαθέτει ὅλα τὰ χρήματα τοῦ ταμεῖου πρὸς
τροφοδοσίαν των καὶ πρὸς πληρωμὴν μέ-
ρους τῶν μισθῶν των. Θέλουσα δὲ νὰ το-
νίσῃ τὸ ἠθικόν των καὶ νὰ ἐπισχύσῃ τὴν
πίσιν των πρὸς τὴν Πατρίδα, ἀποφασίζει
ὅπως ἐπισήμως συγκαρτεῖ αὐτοὺς διὰ προ-
κηρύξεως καὶ συγχρόνως ἀφήνει εἰς τὴν
κρίσιν των ὅπως ἐκλέξουν τὴν Αἵχιναν ἢ
τὴν Σαλαμίνα διὰ κατοικίαν των ἢ ὁποιο-
νδήποτε ἄλλο μέρος θέλουν. Τὰ φρούρια τοῦ
Ναυπλίου καὶ τῆς Κορίνθου ἀνοίγονται,
ὅπως ἐξασφαλίσουν τὴν ζωὴν εἰς τὰ γυναι-
κόπαιδα (17). Εἶχαν τόσα ὑποστεῖ κατὰ
τὴν πολιορκίαν καὶ μετὰ τὴν ἔξοδον, ὥστε

(15) Γενικὴ Ἐφημερίς 24 Ἀπριλίου 1826
σελ. 216.

(16) Γενικὴ Ἐφημερίς 24 Μαΐου 1826.

(17) Ἀσούτο Ἰστορικὸν 1899 σελ. 408 ὑπόσημ.

καὶ αἱ μεγαλείτεροι θυσίαι χάριν αὐτῶν,
ἦσαν μηδαμιναί. Ἀλλ' ὅχι μόνον ἡ φρουρὰ
τοῦ Μεσολογγίου κατέφυγεν εἰς τὸ Ναύπλι-
ον, ἐκεῖ σπεύδουν πρόσφυγες, γυναικόπαι-
δα, ἐδελονταὶ, παλληκάρια καὶ ὅτι ὑπολεί-
πεται ὄρθιον ἀπὸ τὰ ἐρείπια τῆς Ἑλλάδος·
ἡ πόλις μόλις ἐπαρκεῖ πλέον, ὅπως περιλά-
βει τόσον πλῆθος· μέτρα λαμβάνονται ὅπως
μὴ ἐπιτρέπεται τοῦ λοιποῦ ἡ εἴσοδος. Καὶ
μόλα ταῦτα, καίτοι τόσος ἀπειθάρχης
ὄχλος ἔχει συγκεντρωθεῖ εἰς τὸ Ναύπλιον,
καίτοι οἱ πλείστοι λιμώτουν καὶ περιτρέ-
χονται ρακένδυτοι, καίτοι ὅλα τὰ σπίτια καὶ
οἱ δρόμοι ἔχουν μεταβληθεῖ εἰς στρατώνας
καὶ νοσοκομεῖα, ἡ τάξις δὲν διεσαλεύθη·
καμμία κλοπὴ δὲν ἔλαβε χώραν μέσα εἰς
τὴν πόλιν, κανεὶς πλοῦσιος δὲν ἐδίχθη, κα-
νένα ἐγκλημα δὲν διεπράχθη (18) καὶ ἡ
πειθαρχία τοῦ ἑλληνικοῦ κόμου κατὰ τὰς
σιγμὰς ἐκεῖνας δῆλῳ ἔξεν ἀξιοθαύμαστος.

ΦΑΝΗΣ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Κ. Α. Χ α ρ α λ α μ π ὁ π ο υ λ ο ν Πά-
τρας. Νὰ συστήσῃτε εἰς αὐτοὺς νὰ ἐγγραφοῦν
συνδρομηταὶ διὰ τὰ ἐξασφαλίσουν τὴν ἱστορίαν
Γούναρη καὶ τὴν «Νέαν Ἐποχὴν» ἀντὶ 3 δραχ-
μῶν τὴν ἐβδομάδα. Ἡ «Νέα Ἐποχὴ» δὲν εἶνε πε-
ριοδικὸν τῶν γυναικῶν εἰκόνα, οὔτε χάρις ποι-
λεῖται μετὰ τὴν ὄψαν. Τὸ περιοδικὸν «Υγεία» ἰ-
δίαν σχήματος καὶ μετὰ τὰς αὐτὰς σελίδας ὡς ἡ
«Νέα Ἐποχὴ» πωλεῖται καὶ αὐτὸ ἀντὶ 5 δραχμῶν.
Εὐχαριστοῦμεν ἀπερίσπαστος τοὺς ἀξιότιμους συν-
δρομητὰς μας διὰ τὴν πολυτίμον ἐνίσχυσιν των
κ. κ. Χαρ. Γεωργιάδην, Ἡλ. Μάντζαρον, Κ.
Μπουφέαν, Χρ. Δαμιλάτην, Γ. Γαλανόπουλον,
Κ. Μιχάλον, Σωτ. Τροσιάτην, Ν. Ἀντωνιά-
δην, Γεώργ. Μοιρούλην, Εὐθ. Νικολόπουλον,
Ἰωάν. Μεντζελοπούλου, Γ. Σταθόπουλον, Ι.
Καυλίτην, Β. Μπαρλάν, Κεντρικὴν Ἀγροτικὴν
Τράπεζαν, Παμμεσηματικὴν Ἐνωσιν Συνεταιρι-
σμῶν, ἄπαντας ἐκ Καλαμῶν, Ἀγαθ. Κωνσταντι-
νίδην, Ἀθανά. Ἀναγνώστου, Δοῦμας, Ἰωάν.
Βαλαβάνην Πέτρους Δοῦμας, Νικολ. Προδρό-
μου, Δοῦμας Δοῦμας, Πάφου Λάμπρου, Πέτρου
Λαυδ' Ἀμερικῆς, Γεώργ. Γεωργίου, Νέας Ὑόρ-
κης, Β. Ἀλεξάνδρου, Ε. Γαλιανοπούλου, Κ. Γεωργίου,
Σπ. Μολφέταν, Ι. Μακρῶν, Χ. Αἰσάκη, Π.
Ἡλιόπουλον, Χ. Μαρινάτου, Ἀλ. Ἀλεξιάδου
Ἀργυροπούλου, Ἀπ. Παυλόπουλον Βόλον, Πολύ-
καρον Ἰωαννίδην Κυρήναιον Κύπρου, Κ. Σαρ-
κῶν Ἀστρομερίτην Κύπρου Ἰωάν. Μυλωνογιάν-
νην Χανίων.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΛΕΜΑΝΣΩ ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Κατέστρεψες τὰς Θήβας, ἐπεφύλασες τὸν θάνατον εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος εἶναι ἀκόμη ὁ κατ' ἐξοχὴν ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑλλάδος καί, διὰ τινος μεταστροφῆς τῆς συνειδήσεώς σου, τῆς ὁποίας τὸ βαθύ νόημα σοῦ διαφεύγει, καταντῶς νὰ ἐπικαλῇσαι ὁ ἴδιος τὰς ἀπελευθερωτικὰς δυνάμεις ἐναντίον τῶν ὁποίων μάχεσαι λυσσώδως.

Ἡ ἐπ' ἀνόδοσ αὕτη εἰς τὴν φιλοσοφίαν ὀλίγον ἐμελλε νὰ διαρκέσῃ. Ὁ Ἀλέξανδρος θὰ ὁρμήσῃ κατὰ τῆς Περσίας καὶ κατὰ τῶν Ἰνδιῶν, δαπανῶν ἄνευ οὐδενὸς κέρδους δι' οἰονδήποτε, ἀφαντάστους πόρους ἀντοχῆς καὶ θάρρους, τὰς ὁποίας ἀσχημίζουν παντοειδεῖς ὑπερβολαί, αἱ ὁποῖαι θὰ καταλήξουν ἐνίστε εἰς φονικὰς τραγωδίας. Ἡ Ἑλλάς οὐδεμίαν ἀντίστασιν θὰ τοῦ ἀντιτάξῃ. Τί λέγω; Θὰ τοῦ προμηθεύσῃ στρατιώτας ἀποίκους φέροντας μεθ' ἑαυτῶν δράσεις Ἑλληνισμοῦ, τῶν ὁποίων καταπληροσμέθω ἀνευρίσκοντες τὰ ἔργα εἰς τὰ ἑλληνοβουδιστικά γλυπτικά ἔργα τῆς βακτριανῆς τέχνης τοῦ Γανδάρα.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐκστρατείας τοῦ Ἀλεξάνδρου λαμβάνει χώραν ἡ περιπέτεια τοῦ Ἀρπάλου, ἡ ὁποία τόσο σκληρὰν ἀντίκτυπον ἔσχεν εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Δημοσθένους. Ὁ Ἀρπαλὸς ἦτο εἰς τῶν διοικητῶν, τοὺς ὁποίους αὐτοσχεδῶς διώριζεν ὁ Ἀλέξανδρος κατὰ τὴν ἐκ τῶν διαφορῶν μερῶν διάβασίν του, ἵνα ἐγκαθιδρύσῃ τάξιν τι νὰ «μακεδονικῆς εἰρήνης» ἐν τῇ ἀταξίᾳ τῶν κατακτήσεων του, δηλαδή ἵνα πιέζῃ μεθοδικῶς τοὺς πληθυσμούς καὶ τοὺς ἐξαναγκάζῃ νὰ δίδουν πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο εἰς χρυσὸν καὶ εἰς στρατιώτας διὰ κατακτήσεις ἀνευ σκοποῦ καὶ ἀνευ ἀποτελεσμάτων.

Ἡ μοῖρα διαφορῶν δῆθεν κυριάρχων εἶναι νὰ θέλουν νὰ ἔχουν ἀφωσιωμένους εἰς αὐτοὺς διὰ τοῦ σὺ μ φ έ ρ ο ν τ ο ς τοποτηρητὰς, τοὺς ὁποίους θέλουν ἀφελοκρεῖς. Διὰ τὸν Ἀλέξανδρον, καταδικασμένον νὰ ἐξαντληθῇ διὰ τῶν ἐπιτυχῶν του, ὁ κίνδυνος ἦτο ἰδίως ἡ ὑποχώρησις διὰ μέσου ἐπαναστατημένων χωρῶν. Τὸ γόητρον τῆς δυνάμεως φαίνεται τόσο ἀκατανίκητον εἰς τοὺς ἀγελαίους ἀνθρώπους, ὥστε τὸ εἶδομεν, εἰς τὴν ἱστορίαν, νὰ καλύπτῃ ὅλας τὰς καταχρήσεις. Παρὰ τὰς

δυσχερεῖας τῆς ἐπ' ἀνόδου, μεγαλυτέρας τῶν δυσχερεῖων τῆς κατακτήσεως, ὁ Ἀλέξανδρος ὑπερενίκησε ταύτας, χάρις εἰς τοὺς στρατιώτας του, οἱ ὁποῖοι ἠρνήθησαν, μίαν ἡμέραν, νὰ τὸν ἀκολουθήσουν περαιτέρω. Συναντήσας εἰς τὸν Περσικὸν Κόλπον τὸν στόλον τοῦ Νεάρχου, ἐπεραιώθη πάλιν ἐπὶ τοῦ Εὐφράτου, ὅπου τὸν ἀνέμενεν ὁ κεραυνόβολος θάνατός του. Ἡ φιλοδοξία του, ἀφοῦ δὲν εἶχε συναντήσῃ ἐνώπιόν του παρὰ νίκας, ἦτο ν' ἀφήσῃ ὀπισθὲν τοῦ χώρου ὑποτεταγμένας, «διοικουμένας» κατὰ τὰς ἀσιατικὰς μεθόδους. Πρὸς τοῦτο τοῦ ἥρκει, ὅπως εἶπα, νὰ εὕρῃ διοικητὰς φιλοκερδεῖς καὶ ἀφιλοκερδεῖς συγχρόνως.

Δὲν εἶναι ἐκπληκτικόν, ὅτι ὁ Ἀρπαλὸς, διοικητὴς τῶν Σούσων, συναθροίζων «θησαυρούς» διὰ λογαριασμὸν τοῦ Ἀλεξάνδρου, δὲν ἐδέχθη ἄνευ φόβου νὰ τοῦ ζητηθῇ λογοδοσία. Τοῦ ἐφάνη ὅτι τὸ φρονιμώτερον ἦτο νὰ φύγῃ μαζί με τὰ χρήματα τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τὰ ἰδικά του, τὰ ὅποια, καὶ τὰ μὲν καὶ τὰ δέ, ἀπετελοῦντο ἐκ τῶν ξένων χρημάτων.

Ἐνεφανίσθη λοιπὸν εἰς τὸν Πειραιᾶ μετὰ τοὺς θησαυροὺς του καὶ ἑξακισχιλίους μισθοφόρους, ἵνα τοὺς θέσῃ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν Ἀθηναίων, ἵνα βαδίσουν κατὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ὁ Δημοσθένης, σύμφωνος εἰς τοῦτο μετὰ τὸν Φωκίωνα, ἠρνήθη, φρονίμως ποίῶν, νὰ ἐπιχειρήσῃ τοιαύτην περιπέτειαν. Ὁ Ἀρπαλὸς τότε καταφθάνει ἰκετεύων. Φυλακίζεται, ὁ δὲ θησαυρὸς του κατατίθεται εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν μιᾶς ἐπιτροπῆς, τῆς ὁποίας μετέχει καὶ ὁ ἴδιος ὁ Δημοσθένης. Ἀλλ' ἐπέρχεται ὁ Φλόξενος, ὁ ὁποῖος ζητεῖ τὴν ἐκδοσὶν τοῦ Ἀρπάλου ἐξ ὀνόματος τοῦ Ἀλεξάνδρου. Σοβαρὸς κίνδυνος ἐὰν ἀντίστατο, ἀτιμία ἐὰν ὑπεχώρουν εἰς τὴν ἀπειλήν, αὐτὸ ἦτο τὸ δίλημμα. Ὁ Δημοσθένης ἐσιώπησε, καθιστάμενος οὕτω φυσικὸς συν-ἐνοχος τῶν Ἀθηναίων, οἱ ὁποῖοι, μετὰ τὴν ὑπερβολικὴν περίσκεψίν των, ἔχασαν εἰς δισταγμοὺς ὅλον τὸν χρόνον, ὁ ὁποῖος ἐχρεώζετο εἰς τὸν Ἀρπαλὸν διὰ νὰ δραπετεύσῃ. Ἐν τούτοις τὸ ἥμισυ τοῦ θησαυροῦ ἐξηφανίσθη. Ἡ κοινὴ γνώμη ἐξηγέρθη κατὰ τῶν ἐπιτρόπων, εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τῶν ὁποίων ἦτο ὁ Δημοσθένης. Ὅτι πινέας

ἐξ αὐτῶν διεφθάρσαν, φαίνεται πιθανόν. Τὸ ζήτημα εἶναι ἐὰν καὶ ὁ Δημοσθένης ἦτο εἰς ἐξ αὐτῶν. Ἀφοῦ δὲν ὑπῆρχε σοβαρά τις ἐνδειξις, τὸ ἐνδοξον παρελθόν του ἔπρεπε νὰ τὸν θέσῃ ὑπεράνω πάσης κατηγορίας. Ἀλλ' εἶχεν ἐξεγείρει τόσο πολλὰ μίσση, ὥστε ὁ εὐμετάβλητος λαὸς δὲν ἠδύνατο νὰ κάμῃ τοιαύτας ἀκρίβεις.

Ζητεῖ ὁ ἴδιος ὅπως ἐπιληφθῇ ἀνακρίσεων ὁ Ἀρεῖος Πάγος. Ἐξάμηνιοι ἀνακρίσεις δὲν ἐπρομήθευσαν κατὰ τοῦ Δημοσθένους ἐπιχειρήματι τι ἀρκούντως στερεόν, ὥστε νὰ φθάσῃ μέχρις ἡμῶν. Τὸ ὄνομά του ἐνεγράφη εἰς τὸν κατάλογον τῶν κατηγορουμένων, καὶ ἡ ψῆφος τῶν Ἡλιαστῶν τὸν κατεδίκασε. Δὲν θὰ ζητήσω ποῖα συναισθήματα καὶ ποῖαι σκέψεις κατέλαβον τὸν ἄνδρα, ὁ ὁποῖος τόσο κτηνωδῶς ἐπλήγει εἰς τὰ ἱερώτερα ὑπὸ ἐχθρῶν, πολλοὶ τῶν ὁποίων βεβαίως, δὲν ἦσαν ἀφιλοκερδεῖς. Τὸ ἀληθές εἶνε ὅτι αἱ παντοειδεῖς κατηγορίαι καὶ αἱ πεπλανημέναι ἀκροάσεις προκατελήμμενων δικαστῶν ἦσαν πρᾶγμα τόσο σὺννηδες εἰς τὰς Ἀθήνας ὥστε ἡ ἐκ τούτων ἐντύπωσις εἶχε μεγαλῶς ἀμβλυνθῇ. Τὸ ἰσχυρότερον πλῆγμα τοῦ Δημοσθένους ὑπῆρξεν ἴσως τὸ ὅτι εἶδεν ἑαυτὸν κατηγορούμενον ὑπὸ τοῦ πρώην συμπολεμιστοῦ του ἐν τῇ κατὰ τοῦ Φιλίππου ἀγῶνι, ὑπὸ τοῦ περιφήμου ῥήτορος Ὑπερείδου, τοῦ ὁποῦ ἡ ἐπέμβασις δυνατόν νὰ προῦκάλεσε τὴν ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου.

Ὁ Ὑπερείδης, τοῦ ὁποῦ ἡ ζωὴ ἦτο σκανδαλωδῶς ἐκλυτός, ἦτο ἐκ τῶν στενῶν ἐκείνων πνευμάτων, τὰ ὁποῖα δὲν ἐννοοῦν τὰς ἀνάγκας τῆς τακτικῆς ἐν τῇ ἐκτυλίξει τῆς πράξεως. Δὲν συνεχῶρει εἰς τὸν Δημοσθένην τὸ ὅτι ἠρνήθη νὰ δεχθῇ τοὺς μισθωτοὺς τοῦ Ἀρπάλου, καὶ δὲν ἐλάμβανεν ὑπ' ὄψιν τὴν ὑλικὴν καὶ ἠθικὴν καταστροφὴν τὴν ὁποῖαν θὰ ἐπέφερον εἰς πόλεμον κατὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου πρὸς ὑποστήριξιν ἐνὸς κενωδοξοῦ ἐγκληματίου. Ἐπὶ τεμαχίων παύρου διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν ἀποσπάσματα τινα τοῦ λόγου του. Ἐν αὐτοῖς εὐρίσκομεν ἰσχυρισμοὺς ἀπολύτως ἀντιφαιτικούς. Ἐν ἐλλείψει ἀποδείξεως τινος, δὲν μᾶς ἐνδιαφέρουν τὰ ρητορικὰ σχήματα. Οὐδὲν γινώσκουμεν περὶ τῆς ἀπαντήσεως τοῦ Δημοσθένους. Ἐν αὐτῇ ἐγὼ δὲν θὰ ἐζήτουν ἐπιχειρήματα ὑπερασπίσεως, ἀλλὰ

μᾶλλον τὴν κραυγὴν μιᾶς ψυχῆς ἡγανακτησμένης διὰ τὴν ἀπάρνησιν ἐνὸς φίλου τῶν παλαιῶν ἡμερῶν, κατὰ ὡς τὰ «Καὶ σὺ Βροῦτε υἱέ μου;» τοῦ Καίσαρος. Τὰ πάντα ἐπέπρωτο νὰ ὑποστῇ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος, διὰ τῶν εὐγενεστέρων τῶν ὑποθέσεων, ἐμελλε ν' ἀντιμετωπίσῃ πάσας τὰς δοκιμασίας.

Μὴ δυνάμενος νὰ πληρώσῃ τὸ τεράστιον πρόστιμον, ἔπρεπε νὰ ὑποβληθῇ εἰς ἰσόβια δεσμά. Τοῦτο ὅμως θ' ἀπετέλει ὑπερβολικὸν θρίαμβον τοῦ μακεδονικοῦ κόμματος. Ἐν τῇ ἐπιτυχίᾳ τῶν κακῶν αἰσθημάτων ὑπάρχουν πολλάκις παλαιὰ ἰχνη αἰδοῦς τὰ ὁποῖα οἱ δῆμοι τῆς ἡμέρας δὲν δύναται ν' ἀποβάλλουν. Δὲν ἐτόλμησαν νὰ καθείρουν τὸν Δημοσθένη. Ἐπορεύθη εἰς τὴν ἑξορίαν, τρέφων βεβαίως, δι' ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἔμενον εἰς τοὺς πόδας τῆς Ἀκροπόλεως, σιωπηλὸν οἶκτον. Ἐκ τῆς Αἰγίνης, ἐκ τῆς Τροιζῆνος ἠδύνατο νὰ βλέπῃ τὰς ἀκτὰς τῆς Ἀττικῆς. Ὑπὸ ποίων θλιβεῶν σκέψεων κατείχετο ἄρα γε; Ἀπέδωσαν εἰς αὐτὸν λόγους ἀποθαρρύνσεως. Ἀλλ' οὐδὲν τὸ ἀπθανώτερον τούτου, διότι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐνεδύθη πάλιν τὴν πανοπλίαν μετὰ τὸ αὐτὸ θάρρος ὡς πρότερον.

Διὰ τὸν Δημοσθένην, μετὰ τὴν πάλλευσιν ὁ δὲν ἔκαλετο ἵνα τηρήσῃ ἀντὶ χρυσοῦ τὴν διαγωγὴν τὴν ὁποῖαν ὅλος ὁ ἀθηναϊκὸς λαὸς ἐτήρησε δωρεάν; Ὑπάρχουν ψυχαὶ κατώτεραι ἐν ταῖς ὁποῖαις ἡ «καλὴ πίστις» εἶναι τι λίαν συγκεχυμένον καὶ περίπλοκον. Αἱ νίκαι τῶν Μακεδόνων πολλάκις ἤρκαν ἵνα δημιουργήσουν, εἰς τὰς Ἀθήνας «πεποθήσεις». Ἡ ἱστορία ὅμως διατηρεῖ πάντοτε δικαίωμα ἐλέγχου ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν γεγονότων. Ὁ Πλούταρχος, καίτοι ἄγαν πρόθυμος εἰς τὸ νὰ μνημονεύῃ τὰς κατηγορίας τῶν συνωμοτῶν, ἀναγνωρίζει ὅτι δυνατόν ὁ Δημοσθένης νὰ ἐσυκοφαντήθη. Τοῦτο εἶνε πολὺ, προκειμένου περὶ ἐνὸς συγγραφέως, ὁ ὁποῖος ἐμπνέεται ἐκ τοῦ θεοπέμπτου, φίλα φρονούντος πρὸς τοὺς Μακεδόνας, καὶ βλέποντος μᾶλλον εἰς τὸ νὰ ἐπικρίνῃ ἢ εἰς τὸ νὰ

ἐπαινῇ, ὡς αὐτὸς ὁ Πλούταρχος ὁμολογεῖ ἐν τῷ «Βίῳ τοῦ Λυσάνδρου». Εὐτυχῶς ἡ ἀμφιβολία ἀποκλείεται ἁπολύτως κατόπιν τοῦ ἐξῆς χωρίου τοῦ Πausanίου «Ὁ Δημοσθένης ἀπελογήθη διὰ μακρῶν ὁ ἴδιος, ἀλλ' ἡ ἀθωότης του ἀπεδείχθη καὶ ὑπ' ἄλλων. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀρπάλου, δολοφονηθέντος ἐν Κρήτῃ, ὁ δούλος ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀναλάβει τὴν φύλαξιν τῶν θησαυρῶν του ἐφυγεν εἰς τὴν Ρόδον, ὅπου συνελήφθη ὑπὸ τοῦ Φιλοξένου τοῦ Μακεδόνα, ὁ ὁποῖος εἶχε πρότερον ζητήσει, ἐξ ὀνόματος τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἵνα οἱ Ἀθηναῖοι παραδώσουν εἰς αὐτὸν τὸν Ἀρπαλον. Ὁ ἄνθρωπος, ἀνακρθεὶς, ἀπεκάλυψε τὰ ὀνόματα πάντων ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι εἶχον λάβει χρήματα παρ' Ἀρπάλου. Κατόπιν τούτου ὁ Φιλόξενος ἔγραψε πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἐπιστολὰς ἐν ταῖς ὁποῖαις ἀπηρίθμει ἐκείνους τοὺς ὁποῖους ὁ Ἀρπαλος εἶχεν ἐξαγοράσει καὶ τὸ ποσὸν τὸ ὁποῖον εἶχε διανεμηθῇ εἰς ἕκαστον. Ἀλλὰ οὐδόλως ὠνόμασε τὸν Δημοσθένη, ὁ ὁποῖος ὅμως ἦτο ὁ μεγαλύτερος ἐχθρὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ ὑπὸ τοῦ ὁποῖου αὐτὸς ὁ Φιλόξενος εἶχε βαρέως προσβληθῇ».

Εἶναι προφανέστατον, ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν ν' ἀγορασθῇ ἄνθρωπος οἷος ὁ Δημοσθένης, διότι ἡ ἀκατάβλητος ζέσις τῆς ἰδιοσυγκρασίας του τὸν τοποθετεῖ ὑπεράνω οὐχὶ μόνον τῶν ἀχρειοτήτων, ἀλλὰ καὶ τῶν πειρασμῶν. Ἐὰν ἦτο ἱκανὸς νὰ πωληθῇ, πάλιν δὲν θὰ ἦτο εἰς θέσιν νὰ τηρήσῃ τὰς ὑποσχέσεις του. Δὲν γνωρίζομεν, ὅτι ὁ Δημοσθένης ἐπανειλημμένως διέθεσε τὴν περιουσίαν του διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῆς πολιτείας;

Εἰς τὰς Σάρδεϊς ὁ Ἀλέξανδρος εὗρε τὴν ἀλληλογραφίαν τοῦ Δημοσθένους μετὰ τὸν Δαρεῖον, ἐκ τῆς ὁποίας ἀποδεικνύεται ὅτι εἶχε λάβει σημαντικὰ ποσὰ παρὰ τοῦ μεγάλου βασιλέως ἵνα συνδράμῃ εἰς τὰς δαπάνας τοῦ κατὰ τῆς Μακεδονίας πολέμου. Οὐδεὶς ἠγγόει τὰ βοηθήματα ταῦτα τὰ ὁποῖα ὁ Δημοσθένης εἶχε λάβει καὶ διανέμει, χωρὶς ποτὲ νὰ παράσχῃ ἀφορμὴν εἰς τὴν ἐλαχίστην ὑπόνοιαν. Κατὰ τοὺς χρόνους, ἡ νίκη τῶν Ἀθηνῶν ἦτο δυνατόν, ἐνῷ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀρπάλου ὁ Δημοσθένης διαπνεόμενος ὑπὸ ἀκατανίκη-

του ἐλπίδος, προσέβαλλε πάντας τοὺς δειλοὺς διὰ τῆς τόλμης του. Αἱ τοιαῦται προσβολαὶ δὲν συγχωροῦνται.

(Ἡ συνέχεια εἰς τὸ ἐπόμενον)

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

—«Παῦλος Μελάς»

Ὁ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐλληνικὸς ἐκδοτικὸς οἶκος «Νέα Ζωή» θέτει κατ' αὐτὰς εἰς κυκλοφορίαν ἱστορικὸν καὶ πατριωτικὸν βιβλίον πραγματευόμενον τὰ τῆς δράσεως τοῦ ἐθνικοῦ ἥρωος Παύλου Μελά. Εἰς τὰς σελίδας τοῦ βιβλίου τούτου θὰ ἐξιστορηθοῦν καὶ γεγονότα τῶν ὁποίων τὴν ἀνάμνησιν ἐπεσφίασεν ἡ μετέπειτα πολυτάραχος πολιτικὴ περίοδος, ἥτοι τὰ πρὸ τοῦ 1897 τὰ τῆς ἀτυχοῦς ἐκβάσεως τοῦ πολέμου ἐκείνου, τὰ τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος, τὰ πρωτοστατήσαντα πρόσωπα καὶ ἡ νοοτροπία τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Τὸ βιβλίον τοῦτο ἀποτελεῖται ἀπὸ ἑνα τόμον ἐκ 400 σελίδων μετὰ πλείστας καλλιτεχνικὰς εἰκόνας.

—Τὰ «Θρακικὰ»

Ἐκυκλοφόρησεν εἰς κομψοτάτην ἔκδοσιν ἱστορικὴ μονογραφία τοῦ γνωστοῦ ἱατροῦ καὶ λογίου κ. Γ. Κουρτίδου ὑπὸ τὸν τίτλον τὰ «Θρακικὰ». Τὸ βιβλίον τερπνὸν καὶ διδακτικὸν συνάμα ἀποτελεῖ ἱστορικὸν ὁδηγὸν τῆς ἀρχαίας Θράκης καὶ ἐπιρρίπτει φῶς εἰς τὰ σκοτεινότερα σημεῖα τῆς μέχρι σήμερον ἀγνώστου Θρακικῆς ἱστορίας. Ἀπὸ δημοσιευθέντα εἰς προηγούμενον τεύχος ἀποσπάσματα, οἱ ἀναγνώσται τῆς «Νέας Ἐποχῆς» ἔσχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐκτιμήσουν τὴν ἀξίαν τοῦ ἱστορικοῦ τούτου ἔργου τοῦ κ. Κουρτίδου.

—Ἡ «Ἀγροτικὴ Ἑλλάς»

Τὸ σήμερον κυκλοφοροῦν φύλλον τῆς ἐβδομαδιαίας ἐφημερίδος «ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΕΛΛΑΣ», δημοσιογραφικοῦ ὁργάνου τῶν ἀγροτικῶν καὶ χωρικῶν τάξεων τῆς Ἑλλάδος, περιέχει ἄρθρα τῶν κ.κ. Σταμούλη πρόην ὑπουργοῦ, Π. Ἀργυροπούλου πολιτευτοῦ Ἀττικῆς, Π. Δεκάξου Διευθυντοῦ τῆς Ἑλληνικῆς Γεωργικῆς Ἑταιρείας. Ἐπίσης περιλαμβάνει τὴν ἀπάντησιν τῆς Ἀγροτικῆς Συνομοσπονδίας εἰς τὸ τελευταῖον ὑπόμνημα τῆς Γεωργικῆς Ἐνώσεως ἀγροκτηματιῶν διὰ τὰς ἀπαλλοτριώσεις, ἀγροτικὸν χρονογράφημα, ἐπαρχιακὴν καὶ συνεταιριστικὴν κίνησιν, ἀγροτικὰς εἰδήσεις κλπ.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Ἡ «Νέα Ἐποχὴ» θὰ δημοσιεύῃ κριτικὴν μόνον ἐπὶ τῶν ἀποστελλομένων αὐτῇ βιβλίων.

του δήματος, πρόκειται καὶ ἐφέτος, διότι αἱ οἰκονομίαι δὲν συνετελέσθησαν πέρυσιν. Ὅπωςδὴποτε, καὶ ἐφέτος καὶ πέρυσιν, ὑπὸ τὴν ἐποψίν των οἰκονομιῶν εὐρισκόμεθα ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σημείου, διότι καὶ πέρυσιν οἰκονομίας ἐπιδιώκαμεν, καὶ ἐφέτος τοιαύτας ἐπιζητοῦμεν, καὶ πέρυσιν ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν των στρατιωτικῶν ἀναγκῶν ἐπιζητοῦμεν τὰς οἰκονομίας, καὶ ἐφέτος ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἐντύπωσιν ἀξιούμεν αὐτάς, καὶ πέρυσιν ἐν τῷ προγράμματι ὡμῶν ὑπάρχει ἡ στρατιωτικὴ σύνταξις τῆς Χώρας, καὶ ἐφέτος ἐν τῷ προγράμματι ἡμῶν ὑπάρχει ἡ αὐτὴ βάσις, καὶ πέρυσιν ὑπεβάλετε νομοσχέδια στρατιωτικῆς ὁργανώσεως, καὶ ἐφέτος ὑπέβαλεν ἡ Κυβέρνησις ἀνάλογα μετ' ἐκείνα νομοσχέδια, καὶ πέρυσιν ὑπὸ τὴν πρῆσιν τῆς ἀνάγκης των στρατιωτικῶν παρασκευῶν ἐπιχειρήσατε τὰς οἰκονομίας, καὶ ἐφέτος τὸ αὐτὸ ἐπραξεν ἡ Κυβέρνησις, καὶ ἐπομένως καὶ πέρυσιν καὶ ἐφέτος ἐν ἑκατέρῳ των Προϋπολογισμῶν ἔφθασαν αὐταὶ μέχρι τοῦ σημείου ἐκείνου, μέχρι τοῦ ὁποῖου ἐνόμισαν αὐτὰς δυνατόν οἱ συντάξαντες τοὺς Προϋπολογισμοὺς τούτους.

Ἀλλ' ἐὰν λάβωμεν τὸν πέρυσιν ὑποβληθέντα Προϋπολογισμὸν, οἷος ὑπεβλήθη, συνταχθεὶς ἐπὶ τῇ βάσει των νομοσχεδίων των μεταρρυθμιστικῶν ἐπὶ τὸ οἰκονομικώτερον των διαφόρων κλάδων, ἃ ὑπέβαλεν ἡ τότε Κυβέρνησις, καὶ τὸν ἐφετεινόν, οἷος ὑπεβλήθη, καὶ ὑπολογίσωμεν ὡς πρὸς αὐτὸν καὶ τὰς μεταβολάς, αἱ ὁποῖαι θὰ ἐπιγένηνται εἰς τὰς ψηφίσεις των συναφῶν νομοσχεδίων τῆς Κυβερνήσεως, ἅτινα δὲν ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν σύνταξιν αὐτοῦ, ἀμφιδόλῳ ἂν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι διὰ των ἐν τῷ πρώτῳ καὶ τῷ δευτέρῳ οἰκονομιῶν δυνάμεθα νὰ ἐπαρκέσωμεν εἰς τὰς στρατιωτικὰς ἀνάγκας, οἷαι ἐν τοῖς ὑποβληθεῖσι στρατιωτικοῖς νομοσχεδίοις παρουσιάζονται. Ἐν τῷ περυσινῷ Προϋπολογισμῷ ἔχομεν ἔσοδα δραχ. 114.151.591. Ἐξ αὐτῶν ἐξέλιπον ὑποχρεώσεις τινὲς ἐφέτος, ὥστε ὑπολείπονται περίπου 112.000.000. Ἄν παραβάλωμεν τὰ 112 ἑκατομμύρια μετὰ τὰ 118.814.478 των εἰσπράξεων, θέλομεν ἔχει διαφοράν 6.814.478 δραχμῶν. Ἀλλ' ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ἐν τοῖς ὑπουργείοις των Ναυτικῶν καὶ Στρατιωτικῶν ἐν τῷ ἐφετεινῷ Προϋπολογισμῷ εἶναι ἀναγεγραμμένη ποσότης δραχμῶν 3.910.924, θέλομεν ἰδεῖ, ὅτι τὸ ὑπόλοιπον ποσὸν μόλις ἀνέρχεται εἰς δραχ. 2.903.554. Καὶ ἂν λοιπὸν δλόκληροι αἱ οἰκονομίαι, αἱ ὁποῖαι πέρυσιν ἐπροτάθησαν ὅχι μόνον ἐν τῷ Προϋπολογισμῷ, ἀλλὰ καὶ διὰ των σχετικῶν νομοσχεδίων, των ὁποίων δὲν ἐγένετο δυνατόν ἡ ψήφισις, ἐψηφίζοντο, δὲν θὰ εἶχομεν διαθέσιμον ποσὸν μεγαλειότερον των δύο ἑκατομμυρίων, διότι πάντως πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν καὶ τινὰ διαφοράν πρὸς τὰ προϋπολογιζόμενα. Ἀλλὰ τὸ ποσὸν των δύο ἑκατομμυρίων δὲν εἶναι δυνατόν νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐπαρκὲς διὰ τὰς στρατιωτικὰς ἀνάγκας, δὲν εἶνε ἐπαρκὲς διὰ τὸ Ταμεῖον Ἀμύνης, τοῦ ὁποῖου τὸ ποσὸν πρέπει ν' ἀνέλθῃ εἰς 4 ἑκατομμύρια, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπαρκέσῃ διὰ τὸ ἐν ἑκατομμύριον, κατὰ τὸ ὅποιον θὰ ἐκπέσουν τὰ ἔσοδα λόγῳ τῆς ἐλαττώσεως των ἀντισηκωμάτων, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰ δύο ἑκατομμύρια, τὰ ὁποῖα θ' ἀπαιτηθοῦν διὰ τὴν στρατολογίαν καὶ τὸν νέον ὁργανισμόν, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς ναυτικὰς δαπάνας, εἰς τὰς ὁποίας θέλομεν ἤδη ὑποβλήθῃ διὰ των ναυτικῶν νομοσχεδίων.

Ὅταν λοιπὸν ἔχομεν των προϋπολογισμὸν ἐκεῖνον, τὸν παρασκευασθέντα ἐπὶ τῇ βάσει ἀπολύτων οἰκονομιῶν ὑπὸ τῆς πτέρυγος ταύτης, ἀνεπαρκῆ πρὸς ἱκανοποίησιν των στρατιωτικῶν ἀναγκῶν, τὸν Προϋπολογισμὸν τὸν συνταχθέντα ἐπὶ τῇ βάσει οἰκονομῶν καταδειχθεισῶν ἐκ των πραγμάτων ἀδυνάτων, ἔταν ἔχομεν τὸν Προϋπολογισμὸν τὸν σημερινόν, κατὰ τὸν ὅποιον ὡς θεαοῖσι ἡ ἑτέρα πτέρυξ, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ προχωρήσωμεν περαιτέρω, ἐπίσης ἀνεπαρκῆ, τότε ἡ ὁμιλοῦμεν εἰλικρινῶς, ὅταν λέγομεν ὅτι Ἡ Πολιτικὴ Ἱστορία τοῦ Δημητρίου Π. Γούναρη

θέλωμεν τὴν στρατιωτικὴν ὀργάνωσιν, καὶ τότε ἐπεταὶ ἀφ' ἐαυτῆς μοιραία ἡ συνέπεια, ὅτι πρέπει νὰ ἐπιβάλωμεν τὰ θάρη, ἢ πρέπει νὰ εἰπωμεν, ὅτι ὁ λαὸς δὲν θέλει τὰ θάρη, διότι δὲν θέλει τὴν στρατιωτικὴν ὀργάνωσιν.

Ν. ΜΠΟΥΦΙΔΗΣ. Βεβαίως αὐτό.

Κύριοι, μὴ λησμονῶμεν, ὅτι κακὴν θὰ προσφέρωμεν ὑπηρεσίαν εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαόν, τὸν ἔχοντα τὴν συναίσθησιν τῆς ἱστορικῆς αὐτοῦ ἀποστολῆς, ἀν τῷ παράσχωμεν βεβαίωσιν περὶ ἐπαρκείας τῶν ὑπαρχόντων πόρων πρὸς θεραπείαν αὐτῆς ἐκεῖ, ὅπου ἡ ἐπάρκεια δὲν ὑφίσταται. Εὐχομαι ὁλοφύχως νὰ καταδειχθῇ ὅτι ἡ ἐπάρκεια ὑφίσταται ἐκεῖ, ὅπου ἐγὼ δὲν κατώρθωσα νὰ ἀνεύρω αὐτήν, καίτοι εἰς τοὺς εἰδήμονας προσφυγὼν καὶ τοὺς Προϋπολογισμοὺς αὐτῶν ἐξετάσας, δηλαδὴ ἐν ταῖς οἰκονομίαις. Ἄλλ' ἐφόσον ἔχω τὴν πεποιθήσιν, ὅτι ἡ ἐπάρκεια δὲν ὑφίσταται ἐν ταῖς οἰκονομίαις, ἐφόσον ἔχω περὶ τῆς πεποιθήσεώς μου ταύτης τὴν ἐγγύησιν ἀμφοτέρων τῶν πτερύγων, νομίζω ὅτι ἔχω τὴν ὑποχρέωσιν νὰ εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαόν, ἀδιαφορῶν ποταὶ. Θὰ εἶναι αἱ συνέπειαι, ἔχω τὴν ὑποχρέωσιν νὰ τῷ εἰπῶ: «Ἄν θέλῃς νὰ ἔχῃς ἐκεῖνο τὸ ἀποτέλεσμα, πρέπει νὰ μεταχειρισθῇς ἐκεῖνο τὸ μέσον, τὸ μόνον δυνάμενον ν' ἀγάγῃ εἰς τὸ ἀποτέλεσμα».

Ἄλλ' ἔχοντες, Κύριοι, ταύτην τὴν πεποίθησιν, ὅτι αἱ περιστάσεις ἀγούσιν ἡμᾶς εἰς τὸ νὰ ὑποστώμεν θυσίας, θυσίας διὰ τὰς ὁποίας εἶναι ἐνδεχόμενον—καὶ δὲν ἀρνούμαι τοῦτο—νὰ ἐπέλθῃ καὶ κόπως τις, τοῦλάχιστον πρόσκαιρος, πρέπει συγχρόνως νὰ λάβωμεν πᾶσαν πρόνοιαν, ἵνα αἱ θυσίαι αὗται μὴ ἀποβῶσιν ἄγονοι.

Ὁμολογῶ, ὅτι ὁ ἑλληνικὸς λαὸς μετὰ πολὺ μεγαλυτέρας προθυμίας καὶ εὐκολίας θὰ ὑπεβάλλετο εἰς πᾶσαν θυσίαν χάριν τοῦ σκοποῦ, ὁ ὁποῖος πάντοτε καὶ κατὰ πᾶσαν στιγμὴν ἐμπνέει αὐτόν, ἀν τὸ παρελθὸν τῷ ἐνέπνεε μεγαλυτέραν ἐπὶ τὴν γονιμότητά αὐτῶν πεποιθήσιν. Ὁμολογῶ, κύριοι, ὅτι, εἴτε λόγῳ ἀνεπαρκείας τῶν δαπανωμένων, εἴτε λόγῳ ἀστόχου αὐτῶν δαπάνης, αἱ γενόμεναι μέχρι σήμερον δαπάναι διὰ τὰς στρατιωτικὰς καὶ τὰς ναυτικὰς παρασκευάς, δὲν δύναται τις νὰ εἰπῇ ὅτι ἀπέδωκαν γόνιμοι. Εἶναι βεβαίως σπαρτακτικὸν διὰ τὸν λαόν αὐτόν, τὸν πληρώνοντα αὐτὰς καὶ λαμβάνοντα τὴν διαβεβαίωσιν, ὅτι ὀργανίζεται δι' αὐτῶν στρατὸς καὶ ναυτικόν, εἶναι σπαρτακτικὸν ν' ἀκούῃ ἀπὸ τινων ἐτῶν, ὅτι πάνθ' ὅσα ἐδαπανήθησαν διὰ στρατὸν καὶ ναυτικὸν μάτην ἐδαπανήθησαν καὶ ὅτι ἤδη πρέπει ν' ἀρξώμεθα ἀπὸ τῆς ἀρχῆς!

Εἶναι ἐπιβεβλημένη, Κύριοι, εἰς ἡμᾶς ἡ ὑποχρέωσις, ἡ ὑποχρέωσις, ἥτις ἐπικεῖται ὅχι μόνον εἰς τὴν κυβέρνησιν, ἀλλὰ εἰς πᾶσαν τὴν ἀντιπροσωπεῖαν, νὰ λάβωμεν πᾶσαν πρόνοιαν, προκειμένου νὰ γίνωσιν αὗται αἱ δαπάναι, ἵνα ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἀποκτήσῃ τὴν πεποίθησιν, ὅτι ὅχι ἀγόνως θὰ δαπανηθῇ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον παρ' αὐτοῦ ζητεῖται. Καὶ διὰ ν' ἀποκτήσῃ τὴν πεποίθησιν ταύτην, εἶναι ἀνάγκη νὰ συνεισφέρωσι πάντες οἱ ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ εὐρισχόμενοι τὰ φῶτα αὐτῶν ὅπως τὰ τοῦ στρατοῦ διαρρυθμισθῶσιν οὕτω πῶς, ὥστε ν' ἀνταποκρίνωνται εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς πατρίδος ἡμῶν.

Νομίζω ὅτι ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου οὐδεμίαν ὑπάρχει μετὰξὺ ἀμφοτέρων τῶν πτερύγων διχογνωμία. Ἀλλὰ θέλω ἐξορκίσαι αὐτοὺς νὰ μεταδώσωσι καὶ εἰς τὸν λαόν τὴν πεποίθησιν, τὴν ὁποίαν ἔχουσιν, ὅτι ἡ στρατιωτικὴ ὀργάνωσις καὶ παρασκευή, ἐν οἷς σημειοῖς κρίνουσιν αὐτὴν σκόπιμον, θέλει εἶσθαι ὄντως τοιαύτη. Πρέπει νὰ ζητηθῇ κατὰ πάντα τρόπον καὶ νὰ παρεσχεθῇ εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαόν ἐδραία ἡ πεποίθησις παρ' ὅλων ἡμῶν, ὅτι ἐκεῖνο, ὅπερ πρόκειται νὰ γείνη, πρόκειται νὰ ἔχῃ σκοπὸν παραγματικόν, νὰ παρεσχεθῇ εἰς αὐτὸν ἡ πεποίθησις, ὅτι καὶ ἕτερόν τι θέλει συμβῆ, μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν θὰ κληθῇ ποτὲ νὰ δράτῃ ἡ παρασκευαζομένη αὕτη δύναμις, ὅτι θέλει

ληφθῇ μέρος νὰ συντηρήσῃς τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν ἐν ταῖς χώραις ἐκείναις, ἐνθα πανταχόθεν καταδιώκεται.

Ἄς διδαχθῶμεν ἐκ τῶν ἀτυχημάτων τοῦ παρελθόντος, ὅτι μία ἐκ τῶν σπουδαιότερων δυνάμεων, ἡ ὁποία ἔλειψε παρ' ἡμῖν πρὸς πᾶσαν δρᾶσιν, εἶναι ἡ πεποίθησις καὶ ἐμπιστοσύνη τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἐπὶ ἐκείνους, οἵτινες ἐκάστοτε καλοῦνται νὰ τὸν κυβερνήσωσι, καὶ ἃς προσπαθῇσωμεν κατὰ πάντα τρόπον νὰ μὴ διασχεύωμεν τὴν πεποίθησιν τοῦ λαοῦ ἐπὶ τὰ πρόσωπα ἐκεῖνα, τὰ ὁποία ὅπωςδήποτε καλοῦνται εἰς τὴν διεύθυνσιν τῶν τυχῶν τῆς πατρίδος. Διότι εἶναι ὑψίστη ἀδυναμία διὰ τὸν τόπον ν' ἀφαιρῶμεν ἀπ' αὐτὸν τὴν πεποίθησιν ἐπὶ τοὺς κυβερνῶντας αὐτόν, ὅτι τὸ καλὸν αὐτοῦ ἐπιδιώκουσι. Μὴ λησμονῶμεν δέ, ὅτι ἀναγκαῖα θάσιν διὰ τὸν ὀργανισμόν, τὸν ὁποῖον δημιουργοῦμεν, εἶναι ἡ οἰκονομικὴ εὐρωπία τοῦ Κράτους. Ἦκουσα πρὸ ὀλίγου τοῦ ἀξιολύτου ἐκ Μεσολογγίου συναδέλφου ἐρωτῶντος, πῶς θὰ εὐρεθῶσι τὰ χρήματα κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐνδεχομένης δράσεως. Βεβαίως ἡ Ἑλλάς δὲν θέλει κατορθῶσαι ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν νὰ δημιουργήσῃ πολεμικὰ ταμεῖα, ἀλλὰ δύναται νὰ δημιουργήσῃ ἕτερόν τι, δύναται νὰ δημιουργήσῃ εὐρωπικὴν οἰκονομικὴν τοιαύτην, ὥστε κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐνεργείας νὰ ἀπευθυνθῇ καὶ ζητήσῃ τὴν ἀρωγὴν καὶ τὴν ὑποστήριξιν τῶν δυναμένων νὰ τὴν παράσχωσιν.

Ἐν γένει πρέπει νὰ προσπαθῇσωμεν κατὰ πάντα τρόπον, ποιοῦντες τὸν τόπον αὐτὸν καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ ἐνδιαφερόμενοι, νὰ ἐμπνεύσωμεν εἰς τὸν λαόν τὴν ἐμπιστοσύνην, ὅτι οὐδεὶς ὑπάρχει ὁ μὴ ἐνδιαφερόμενος ὑπὲρ τῆς τύχης αὐτοῦ καὶ τῶν μόχθων, μετὰ τῶν ὁποίων καταβάλλει ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα παρ' αὐτοῦ ζητοῦνται.

Ἀντιπροσωπεύω, Κύριοι, ἐπαρχίαν, ἡ ὁποία ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην αἰσθάνεται τὸ θάρος τῶν θυσιῶν, τὰς ὁποίας παρ' αὐτῆς ζητοῦμεν, Συμμετέχω πληρέστατα τῆς συναισθήσεως ταύτης τῆς ἐπαρχίας μου. Νομίζω ὅμως, ὅτι δὲν μοι εἶναι ἐπιτετραμμένον ὅτι δὲν θὰ διηρμήνευσον ἐντολὴν αὐτῆς, ἐντολὴν μαρτυρουμένην ἐκ μακροῦ παρελθόντος, τὸ ὁποῖον τῆς δίδει τὸ δικαίωμα νὰ καυχᾶται, ὅτι εὕρηται εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν ἐν τῇ συναισθήσει τῶν ἐθνικῶν ὑποχρεώσεων, ἀν ἔλεγον, ὅτι ἀρνούμαι νὰ δεχθῶ τὰς θυσίας, καίτοι γινώσκων ἄριστα, ὅτι θὰ εἶναι ὀδυνηρότεραι διὰ τὴν ἐπαρχίαν μου, ὥς ἐκ τῶν οἰκονομικῶν περιστάσεων, ἐν αἷς αὕτη εὐρίσκεται. Δὲν μοι εἶναι ἐπιτετραμμένον νὰ ἀρνηθῶ τὰς θυσίας ταύτας, αἱ ὁποῖαι ζητοῦνται ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ, ὃν ἴσον μὲ πᾶσαν ἄλλην ἐπαρχίαν τοῦλάχιστον συναισθάνεται καὶ ἡ ἐμὴ. Δὲν θὰ ἐθεώρουν ἐγὼ ἐπιτετραμμένον νὰ εἰπῶ εἰς αὐτήν, συμμεριζόμενος στιγμὰς τινὰς ἀδυναμίας εἰς ἃς ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν τοῦ θάρους τῶν ζητουμένων θυσιῶν ἐνδέχεται νὰ εὐρεθῇ: «λησμώνησε τὸν σκοπόν, ὁ ὁποῖος συνέχει καὶ ἐμπνέει τὸν Ἑλληνισμόν ὁλόκληρον, διὰ νὰ μὴ ὑποστῇς μικρὰν κόπωσιν». Τοῦτο δὲ θὰ ἔλεγον, ἀν, θέλων νὰ γείνω εὐχάριστος, διεβεβαίουν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δὲν πιστεύω ὅτι δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ ἄνευ τῶν τοιούτων θυσιῶν. (Ραγδαία χειροκροτήματα ἐκ τῆς δεξιᾶς πτέρυγος).

Αἱ κρίσεις τοῦ τύπου

Ὁλόκληρος σχεδὸν ὁ Ἀθηναῖκός τύπος καὶ ὁ ἐπαρχιακὸς σύσσωμος ἐσχολίασεν εὐμενέστατα καὶ ἐξήρα διὰ τῶν πλέον ἐγκωμιαστικῶν ἐκφράσεων τὴν μνημειώδη ταύτην ἀγόρευσιν τοῦ Δημητρίου Γούναρη. Αἱ ἐφημερίδες ἐδημοσίευσαν σχεδὸν ὁλόκληρον τὴν ἀγόρευσιν καὶ ἀφιέρωσαν ἄρθρα καὶ ἀρθροῖδια ἐπ' αὐτῆς, τὰ ὁποῖα κυρίως ἐξήρουν τὴν πρωτοτυπίαν αὐτῆς, τὰ στιχιστικὰ στοιχεῖα καὶ τὸ βαρὺ ἐπιστημονικὸν πνεῦμα ὅπερ διεῖπε τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Γούναρη.

«Διὰ πρώτην φοράν ἠκούσθη καὶ μάθημα στατιστικῆς εἰς τὴν Βουλὴν. Ἐπρεπε γὰρ ἐκλεγῆναι βουλευτὴς ὁ κ. Δημ. Γούναρης, διὰ νὰ μάθῃ ἐπὶ τέλους ἡ Βουλὴ, ὅτι τὰ οἰκονομικὰ μιᾶς χώρας εἶναι πρὸ παντὸς ἐπιστήμη καὶ ὄχι κομπογιαννισμός!...» ἔγραφεν ὁ ἀειμνηστὸς Γαβριηλίδης εἰς τὴν «Ἀκρόπολιν»

Ἡ Βουλὴ τῆς 15^{ης} Βουλευτικῆς περιόδου, διελύθη τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1904 αἱ δὲ νέαι ἐκλογαὶ ὠρίσθησαν διὰ τὴν 20ὴν Φεβρουαρίου 1905. Καθ' ὅλην τὴν διετὴ διάρκειαν αὐτῆς ὁ Δημήτριος Γούναρης, ὠμίλησε, ἐκτὸς τῶν μνησθεισῶν ἀγορεύσεών του, τῇ 25^ῃ Ἰανουαρίου 1904 περὶ τῆς μεταξὺ τῆς Ἑλλάδος καὶ Βελγίου συνθήκης περὶ ἀμοιβαίας ἐκδόσεως ἐγκληματιῶν, τὴν 8ην Μαρτίου 1904 ὠμίλησε περὶ τῆς στάσεως τῆς ἀντιπολιτευσεως ἣν ἐχαρακτήρισεν «ὡς ἐπανάστασιν κατὰ τοῦ πολιτεύματος καὶ ὡς δδηγοῦσαν εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν συμφερόντων τῆς Πολιτείας». Τῇ 17ῃ Μαρτίου 1904 ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου περὶ ἐπιβολῆς δικαιώματος καταναλώσεως ἐπὶ τῶν οἰνοπνευματικῶν ποτῶν.

Τῇ 27^ῃ Ἀπριλίου 1904 ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου περὶ τῆς εἰδος ἀποδόσεως τοῦ ἔγγειου φόρου καὶ ἐξαγωγικοῦ δασμοῦ τοῦ σταφιδοκάρπου λαδῶν ἐκ περιτροπῆς τρεῖς τὸν λόγον. Τὴν 28ην Ἀπριλίου 1904 ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ. Τῇ 10ῃ Μαΐου 1904 περὶ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ τελωνείου Πατρῶν. Τῇ 20ῃ Μαΐου περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ὑποβολῆς τοῦ περὶ φαρμακείων νομοσχεδίου. Τῇ 9ῃ Ἰουνίου 1904 ὠμίλησε κατὰ τῆς προτάσεως τοῦ κ. Θ. Λυμπρίτου περὶ προτάξεως τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ σταφιδικοῦ νομοσχεδίου.

Ἐξ ἄλλου τῇ 12ῃ Φεβρουαρίου 1903 ἡ Βουλὴ ἐξέλεξε τὸν Γούναρην μέλος τῆς ἐπιτροπῆς πρὸς μελέτην τοῦ σταφιδικοῦ ζητήματος. Τῇ 3 Μαΐου 1903 ὁ βουλευτὴς Κυνουρίας κ. Χ. Βοζίκης ἐπρότεινε νὰ συσταθῇ Ἐπιτροπὴ ἐκ Βουλευτῶν πρὸς ἐπεξεργασίαν τῆς ὑπὸ τοῦ Βουλευτοῦ Πατρῶν Γούναρη ὑποβληθείσης προτάσεως νόμου «περὶ τροποποιήσεως διατάξεων τινῶν τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας». Ἡ Βουλὴ ἀπεδέχθη τὴν πρότασιν καὶ κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 3ης Μαΐου κατήρτησε μεγάλην εἰδικὴν ἐπιτροπὴν εἰς ἣν ἔλαβε μέρος καὶ ὁ Γούναρης

«Ἡμερησία Ἀθηνῶν» 21 Φεβρουαρίου 1904.

(Ἀρθροῖδιον)

«Ὁ ἐκ Πατρῶν βουλευτὴς κ. Γούναρης μετὰ πολλῆς δυνάμεως καὶ δι' ἐπιχειρημάτων ἀκαταγωνίστων συνηγόρησεν ὑπὲρ τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς τῆς κυβερνήσεως κατὰ τὴν χθεσινήν συνεδρίασιν τῆς Βουλῆς. Ὁ κ. Γούναρης ἀνέλυσε τὸ ζήτημα ὑπὸ νέαν ὁλως ὅψιν ὑποστηρίξας ὅτι αἱ ἀναγκασόμεναι εἰς τὸν Προϋπολογισμὸν δαπάναι τῆς διοικήσεως τοῦ Κράτους εἶναι γλισχρόταται καὶ ὄχι μόνον δὲν εἶναι δυνατόν νὰ περικωποῦσιν, ἀλλὰ καὶ ν' αὐξηθῶσιν εἰς ἀνάγκη ἐν ἣ περιπτώσει μάλιστα ἤθελεν ἐπιδιωχθῇ ἡ ἀναδιοργάνωσις τῶν διαφόρων ὑπηρεσιῶν χάριν τῆς κανονικωτέρας λειτουργίας αὐτῶν».

«Νεολόγος Πατρῶν» 26 Φεβρουαρίου 1904

(Κύριον ἄρθρον)

Ἔργον δικαιοσύνης

«Ἐχομεν ὑπ' ὄψιν μας δύο ἀγορεύσεις κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος, τὴν ἀγόρευσιν τοῦ Πρωθυπουργοῦ κ. Γ. Θεοτόκη καὶ τοῦ κ. Γούναρη βουλευτοῦ Πατρῶν. Αἱ ἀγορεύσεις αὗται εἶναι ἄξιαι μιᾶς κριτικῆς ἀναλύσεως ὅχι διὰ τὰς ὑγιεῖς ἀρχὰς τὰς ὁποίας διατυπώνουν, ὅσον διὰ τὴν δύναμιν τῶν ἐπιχειρημάτων καὶ τὴν σαφῆνειαν τῶν ἰδεῶν.....»

Συκοφανταί

Οἱ ἐν Πάτραις πολιτικοὶ ἀντίπαλοι τοῦ Γούναρη ἐξακολουθοῦντες τὸν ἐναντίον αὐτοῦ ἀγῶνα των, ἀφοῦ ἐν τῷ προσώπῳ του, διέδλεπον τὸν ἰσχυρότερον πολιτικὸν τοῦ μέλλοντος παράγοντα, ἐπετέθησαν διὰ τινος ἐφημερίδος τῶν Πατρῶν ἐναντίον αὐτοῦ, παραστήσαντες ὅτι ἐν τῇ ἀγορεύσει του περὶ τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς διετύπωσε τὴν γνώμην ὅτι ὁ Πατραϊκὸς λαὸς δέον νὰ φορολογηθῇ βαρύτερον καθόσον δὲν φορολογεῖται ἐπαρκῶς. Τὸν τοιοῦτον ἀγῶνα ἐνέπνεε καὶ ὁ βουλευτὴς Πατρῶν Παπαγιαννακόπουλος. Εἰς ἀπάντησιν τῆς ἐπιθέσεως ταύτης ὁ ἀειμνηστὸς δημοσιολόγος καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἀρθρογράφος τοῦ «Νεολόγου Πατρῶν» καὶ τῆς «Πελοποννήσου» Μιχαὴλ Γ. Σακελλαρίου, ὅστις ἤχθη τῷ 1917 ἐξόριστος εἰς Κορσικὴν μετὰ τοῦ ἀειμνήστου Δημητρ. Γούναρη, ἐδημοσίευσε σφοδρότατον ἄρθρον εἰς τὸν «Νεολόγον» στιγματίζας τοὺς συκοφάντας καὶ ἀποδείξας διὰ τῆς παραθέσεως κειμένων ἐκ τῆς ἀγορεύσεως τοῦ Γούναρη ὅτι ἀκριδῶς τ' ἀντίθετα ὑπεστήριξεν ὁ βουλευτὴς Πατρῶν καὶ ὅτι διὰ τὸν ποροσμὸν τοῦ ἐναντίον τοῦ Γούναρη πάθους των ἐφθασαν καὶ μέχρι πλαστογραφήσεως τῆς ἀγορεύσεώς του.

Εἰς τὸ ἄρθρον τοῦτο τοῦ Μιχ. Σακελλαρίου, ὁ Δημ. Γούναρης ἀπήντησε διὰ τῆς κάτωθι ἐπιστολῆς του, ἥτις δημοσιευθεῖσα ἐνεποίησε ζωηράν ἐντύπωσιν.

Ἡ ἐπιστολὴ (')

Ἀθῆναι τῇ 1 Μαρτίου 1904

Ἀξιότιμε φίλε,

Θερμοτάτας εὐχαριστίας διὰ τὴν ἐν τῷ σημερινῷ «Νεολόγῳ» ὑπεράσπισίν σου. Δὲν ἐλπίζω ὅτι θὰ κατασιγάσῃ τὴν ὀργιάζουσαν δημοκοπίαν. Ἀλλ' ὅς ἐξακολουθήσῃ αὕτη τὸ ἔργον της. Θάπτον ἢ δράδιον θὰ συντριβῇ. Ἄν δὲν τὴν συντριβῇ ἡ ἀλήθεια ἐπικρατοῦσα ἐν τῇ ὑγιεῖ διανοίᾳ τοῦ τόπου, θὰ συντριβῇ αὐτὴ ἐαυτὴν ἐκμηδενίζουσα τὸν τόπον ἐν τῷ ὁποίῳ ἤθελε τυχόν ἐπικρατῆσαι. Εἶμαι ἀρκετὰ αἰσιόδοξος ὥστε νὰ ἔχω τὴν πεποίθησιν ὅτι ὁ τόπος μας δὲν κατεδικάσθη εἰς τοιαύτην οἰκτρὰν τύχην. Ἀς ἀγωνισθῶμεν. Αἱ ἐλπίδοι τῆς τῆς ὁποίας ἀπηγόρευσε κατ' ἐμοῦ ἡ δημοκοπία, δὲν με πτοοῦσιν. Οὐδ' ἐπέκριναν τινὰ δι' αὐτάς. Ἐκαστος ποιεῖται χρῆσιν τῶν ὀπλῶν τὰ ὁποῖα ἡ φύσις ἔθεσεν εἰς τὴν διάθεσίν του. Ἐγὼ πεποίθησιν ἐπὶ τὰ ἐμά. Καὶ ἂν ἡττηθῶ, θὰ μοὶ μελενῇ ἡ συναίσθησις ὅτι ἡγωνίσθην δι' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐν πάσῃ εὐλαβείᾳ ὑπολαμβάνω κα-

(1) «Νεολόγος Πατρῶν» 3 Μαρτίου 1904.

θήκόν μου πρὸς τὸν τόπον, ὅστις μοι διεπιστεύθη τὰ ὑψιστα συμφέροντά του. Δὲν ζηλεύω τὸν θρίαμβον τῶν στηριζομένων ἐπὶ τοῦ ψεύδους. Μοι προξενεῖ ἀηδίαν. Ὁμολογῶ ὅτι προτιμῶ τὴν πικρίαν τοῦ ἡττημένου ἀγωνιστοῦ τῆς ἀληθείας ἀπὸ τὴν ἀηδίαν τὴν ἐπείαν κατ' ἀνάγκην θὰ αἰσθάνεται τὸ νικηφόρον ὄργανον τοῦ ψεύδους, ἂν ἔχη συνείδησιν.

Καὶ ἂν οὐδένα εὕρισκον ὑπέρμαχον τῆς κατὰ τὴν πεποιθησίν μου ὀρθῆς γνώμης δὲν θὰ ἐδειλίων. Εὐτυχῶς ἔχω τόσους συναγωνιστάς, ὑπερέτερους ἐμοῦ, ὥστε ν' ἀποκλεισθῇ πᾶσα πτόησις. Ἀλλὰ καὶ τί θὰ χάσω; Ὁ πολιτευόμενος πρέπει νὰ ἔχη ὑπ' ὄψιν του ὅτι κατὰ πᾶσαν στιγμὴν διακινδυνεύει τὴν δημοτικότητά του, ὅπως ὁ στρατιώτης τὴν ζωὴν του.

Ὁ μὴ λησμονῶν τὴν δημοτικότητα πολιτευόμενος ἐν τῇ ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ ἀγωνί, εἶνε ὅπως ὁ στρατιώτης ὁ ἔχων κύριον μέλημα ἐν τῇ μάχῃ νὰ σώσῃ τὴν ζωὴν του. Εἶναι ἀπλούτητα ἀνάνδρος. Ἡμποροῦν εἰ πτωχοπρόδρομοι μεταπράττει τεχνητῆς φήμης νὰ τονίζωσι διθυράμβους εἰς τὴν ἀνάνδριαν καὶ ν' ἀποκαλῶσιν αὐτὴν σθένος. Ὅταν παρέλθῃ ἡ ἀχλὺς τῶν ἀμέσων ἐντυπώσεων καὶ ἐπικρατήσῃ ἡ νήφουσα λογικὴ θὰ παραλάβῃ ὁ κοινὸς γέλως εἰς τὴν κατοχὴν του, ὅ,τι τοῦ ἀνήκει. Καὶ ὑπὲρ πάν ἄλλο τῷ ἀνήκει ἡ ἀνάνδρια καὶ ἡ μικροψυχία αἱ ἀποπειραθεῖσαι νὰ παρασταθῶσιν ὡς σθένος. Εὐχομαι τὸν γέλωτα τοῦτον νὰ μὴ πικράνῃ καὶ λυπηρὰ τις συνέπεια τῆς προηγηθείσης πλάνης.

Ὅ,τι δῆποτε καὶ ἂν ἐπακολουθήσῃ μοι εἶναι προσωπικῶς ἀδιάφορον. Δὲν θεωρῶ περιλαμβανόμενον μεταξὺ τῶν καθηκόντων μου τὸ νὰ μεριμνήσω πῶς νὰ ἐκλεγῶ ἐκ νέου. Πολλοὶ μ' ἐλέγχουσι δια τοῦτο. Φρονῶ ὅτι δὲν ἔχουσι δίκαιον. Ὑπὲρ πᾶσαν ψῆφον τίθῃμι τὴν ψῆφον τῆς συνειδήσεώς μου. Καὶ ἂν πρόκειται νὰ χάσω ὅλας τὰς ἄλλας οὐδέποτε θὰ θυσιάσω αὐτήν. Ὑπερτάτην δ' ἐπιταγὴν συνειδήσεως θεωρῶ τὸ λέγειν τὴν ἀλήθειαν κατὰ τὴν ἐμὴν κρίσιν. Καὶ τὴν ἀλήθειαν ταύτην εἶπον. Δυνατὸν νὰ πλανῶμαι. Ἀλλ' εἰμαι εἰλικρινής. Οἱ διαφωνοῦντες ἠδύναντο νὰ μ' ἀντικρούσωσι. Ἰσως ἡ ἀντίκρουσις τῶν μ' ἐξώτιζεν. Ἀντὶ τοῦτου μὲ ὕβρισαν καὶ ἔρριψαν λίθους κατὰ τῶν παραθύρων μου. Διὰ νὰ μὲ πείσουν; Ὁμολογῶ ὅτι τοιαῦτα ἐπιχειρήματα δὲν θεωρῶ πειστικὰ ἀλλὰ γελοῖα. Διὰ νὰ μὲ πτοήσουν; Δὲν εἰμαι ἐκ τῶν πτοουμένων, οὐδ' ἐκ τῶν θυσιάζόντων εἰς πτόησιν τὰς ιδέας τῶν, τῶν ὁποίων τὴν ἐκφρασὴν ἐπιβάλλει τὸ καθήκον. Οἱ ὕγιεις τὸν νοῦν ἀνθρώποι θὰ ἐννοήσουν τὴν σημασίαν τοῦ βάλλειν ὕβρεις καὶ λίθους κατὰ κεκλεισμένων παραθύρων πρὸς ἀντίκρουσιν ιδεῶν. Θὰ διαγνώσωσιν ἀνευ δυσκολίας, ὅτι τὰ βλήματα καὶ τῶν ὕβρεων καὶ τῶν λίθων δὲν ἀπηρῥύοντο κατὰ τῶν ιδεῶν—αὐταὶ κείνται ὑπεράνω τοιούτων ἐπιθέσεων—ἀλλὰ κατὰ τῶν προσώπων.

Πρὸς τί ὅμως τὸ πρόσωπον; Ἰσως ἵνα μὴ λησμονηθῇ παλαιὰ τακτικὴ, ἥς ἡ ἀνάμνησις δὲν δύναται παρὰ νὰ προκαλῇ τὸ ἐρύθημα εἰς τὰς παρειὰς φιλονόμου καὶ φιλοτίμου κοινωνίας ἣν ἐξευτέλλει ἡ τακτικὴ αὕτη. Ἡ καταισχύνῃ ἡ ἐκ τοιαύτης τακτικῆς ἀρμόζει ἐλόκληρος εἰς μόνους τοὺς ἐλεεινοὺς θιασώτας αὐτῆς. Δυστυχῶς δὲν εἶναι ἐκ τῶν ἐρυθρῶντων. Καὶ δὲν πταίουν διὰ τοῦτο. Ἡ φύσις ἔχει τοιαύτας ἀνωμαλίας. Στερεῖ καὶ τοῦ ἐρυθρήματος δυστυχεῖς ἀνθρώπους....

Τὸ μέλλον θ' ἀποδείξῃ τίς εὕρισκετο ἐν τῇ δικαίᾳ. Ὁ ἐκθέτων ιδέας καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἀγωνιζόμενος ἢ εἰ ὑβρίζοντες καὶ λιθοβολοῦντες. Ὅ,τι δῆποτε καὶ ἂν συμβῇ ὁ πρῶτος θὰ ἔχη θώρακα κατὰ πάσῃ μορφῇ τὴν εἰλικρινειάν του. Καὶ διὰ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἱκανοὺς εἶναι ὁ θώραξ οὗτος ἀδιαπέραστος. Οὐδέμια βολὴ διαπερᾷ αὐτὸν οὐδ' ἡ ἐπερχομένη τυχὸν διάψευσις τῆς προσδοκίας, ἐφ' ἧς ἐστηρίχθη ὁ εἰλικρινὴς ὁμιλήσας, δύναται νὰ σχίσῃ τὸν ἐκ τῆς εἰλικρινείας θώρακα.

Συγνώμην ὅτι σὰς ἔγγραφα πολλά. Ἀλλ' εἰσθε ἐκ τῶν ἀνθρώπων οἵτινες δύνανται νὰ μ' ἐννοήσουν. Καὶ εἶνε εὐτύχημα νὰ ἐπικοινωνῇ τις μετὰ τῶν ἐννοούντων αὐτόν... Ἀμφότεροι ἀγωνιζόμεθα μὲ τὴν αὐτὴν περιφρόνησιν καὶ ἀηδίαν πρὸς τὴν δημοκρατίαν, μὲ τὸν αὐτὸν ἐνθουσιασμόν ὑπὲρ τῶν ιδεῶν μας. Νικῶντες ἢ ἡττώμενοι ἔχομεν ἀνάγκην νὰ ἐπικοινωνοῦμεν. Ἐν τῇ συναισθήσει τῆς ἀνάγκης ταύτης, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σὰς σφίξω ἐγκαρδίως τὴν χεῖρα, ἐν τῇ πεποιθήσει, ἣν ἀκράδαντον ἔχω, ὅτι σφίγγω τὴν χεῖρα ἀνδρὸς πονεῦντος τὸν τόπον του καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ τιθεμένου πᾶν ὅ,τι διατίθῃσιν».

Ὅλος ἡμέτερος

Δ. Π. ΓΟΥΝΑΡΗΣ

ΕΚΛΟΓΑΙ ΤΟΥ 1905

Ὁ Δημήτριος Γούναρης μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς Βουλῆς κατελθὼν τὴν 26 Δεκεμβρίου 1904 εἰς Πάτρας ἐγένετο δεκτὸς ὑπὸ διαδηλώσεως τῶν φίλων του, ἐκ τοῦ ἐξώστου δὲ τῆς οἰκίας του ἐξεφώνησε βαρυσήμαντον πολιτικὸν λόγον, δι' οὗ ἐξήγησεν τὴν στάσιν του εἰς τὸ σταφιδικὸν ζήτημα καὶ ἐξέθεσε τὰς γνώμας του τὰς σχετικὰς πρὸς τὴν Οἰκονομικὴν πολιτικὴν ἣν ἔδει ν' ἀκολουθήσῃ τὸ Κράτος ἐπιζητήσας νὰ ἐμφανίσῃ ταύτας ζωηρότερον ἐνώπιον τῶν ἐκλογέων του, οἵτινες ὑποκινούμενοι παρὰ τῶν ἀντιπάλων τοῦ τόσον εἶχον παρεξηγήσει αὐτάς.

Προβαίνομεν εἰς τὴν ἐλοκληρωτικὴν παράθεσιν τοῦ ἐκφωνηθέντος τούτου λόγου καθόσον αἱ ἐν αὐτῷ παρεχόμεναι ἀλήθειαι—πραγματικῶς πολιτικαὶ ὑποθήκαι—διατηροῦσαι ἐν παντὶ χρόνῳ τὴν ἀξίαν αὐτῶν, ἐνέχουσι διὰ τοὺς παρόντας καιροὺς τῆς πολιτικῆς καταπτώσεως, οὗς διατρέχομεν ἰδιαίτερον ὅλως βαρύνοντα.

«Χαίρω πολὺ ἀγαπητοὶ συμπολίται, διαβλέπων ἐν τῇ ἐκδηλώσει τῶν ἡμετέρων συμπαθῶν, ὅτι συμμερίζεσθε τὰς ιδέας τῶν ὁποίων ἐτάχθη ὑπέρμαχος ἐν τῇ κοινοβουλίᾳ καὶ ἐπικροτεῖτε τὴν ἐν αὐτῇ πορείαν μου.

Καὶ δὲν μοι ἦτο ἐπιτετραμμένον ν' ἀμφιβάλλω οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν περὶ τῶν συμπαθειῶν σας, ἐγὼ, τὸν ὁποῖον τοσοῦτον περιφανῶς ἐτιμήσατε διὰ τῆς ὑμετέρας ἐμπιστοσύνης κατὰ τὴν παρελθούσαν ἐκλογὴν. Τέκνον τοῦ λαοῦ, ἀγωνιστῆς ἀπλοῦς ἐν τῇ κοινωνικῇ σταδιοδρομίᾳ, μὴ ἔχων περναμηνάς, οὐδὲ δυνάμενος νὰ ἐπικαλεσθῶ δικαιώματα, εἰς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα στηρίζουσι συνήθως τὰς πολιτικὰς ἐπιρροὰς, ἠξιώθην τῆς ἡμετέρας ἐμπιστοσύνης ἐκ μόνῃς τῆς ιδέας, ὅτι ἠδυνάμην καὶ ἐγὼ ὁπωσδήποτε νὰ χρησιμεύσω εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ τόπου.

Τὴν ἐμπιστοσύνην δὲν ὤμων ἐθεώρησα ὡς ἀμοιβὴν διὰ παρασχεθείσας ὑπηρεσίας. Οὐδέμιν εἶχον παράσχει τοιαύτην. Ἀπεδέχθην αὐτὴν ὡς πηγὴν καθηκόντων σεβερῶν καὶ ὑποχρεώσεων βαρυτάτων, εἰς ἐκπλήρωσιν δὲ αὐτῶν ἐχρησιμοποίησα πάσας τὰς ἀσθενεῖς μου δυνάμεις. Προσεπάθησα ἐπὶ παντὸς σεβερῶς παρουσιασθέντος ζητήματος νὰ μορφώσω γνώμην, καὶ ὑπεστήριξα αὐτὴν παντὶ σθένει. Δὲν ἐνόμισα οὐδὲ πρέπον οὐδ' ἀνταποκρινόμενον, οὔτε πρὸς τὴν ὑμετέραν ἐντολὴν ἀλλ' οὔτε καὶ πρὸς τὴν ὑποχρέωσιν τὴν ὁποῖαν ἀνέλκον ἀποδεχθεῖς αὐτὴν νὰ παρακάμψω στανδήποτε δυσχερεῖαν.

Τι ἐστὶ πολιτική.

«Δὲν ἐφαντάσθην, ὅτι θὰ ἐξεπλήρουν τὸ καθήκον μου, ἐὰν ἤρκούμην ἀκαδημαϊκῶς κηρύττων τὸ ἀπολύτως ὀρθόν. Ἡ πολιτικὴ δὲν εἶναι θεωρία διατυποῦσα δόγματα καὶ ἀρκουμένη εἰς τὸ νὰ ἐξαγγέλῃ ταῦτα ἀδιαφοροῦσα περὶ τῆς πραγματοποίησεως αὐτῶν. Ἡ πολιτικὴ εἶναι ἐνεργὸς διεύθυνσις τοῦ πραγματικοῦ βίου τῆς κοινωνίας. Ἐχει τὰς ἀρχὰς αὐτῆς εἰς τὰς ὁποίας ἐμμένει, ὅχι διὰ νὰ τὰς ἐπιδεικνύῃ καὶ προκαλῇ τὸ θάμβος τῶν ἀπλουστέρων, ἀλλ' ἵνα πραγματοποιῇ αὐτάς. Τὸ ἔργον τῆς ἐκτελεῖ ὅχι διὰ τῆς ἐφευρέσεως καὶ ἀνακηρύξεως τῶν ἀρχῶν, αἱ ὁποῖαι τὴν ἐμπνέουν, ἀλλὰ διὰ τῆς πραγματικῆς μεταβολῆς τῆς κοινωνίας ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀρχῶν τούτων.

Τοιαύτην ἔχων ἰδέαν περὶ τῆς πολιτικῆς δὲν ἐνόμισα ἐπιτετραμμένον ν' ἀποφύγω τὴν ἔστω καὶ ἐπικίνδυνον πολλάκις ἀνάμιξιν εἰς τὰ ἐν τοῖς πράγμασι παρουσιασθέντα ζητήματα, οὐδὲ νὰ προκαλέσω τὴν κοινὴν εὐαρέσκειαν δι' ἀναπτύξεως θεωριῶν, ἀνταποκρινομένων μὲν εἰς τὰ κρατοῦντα ἰδανικά, ἀλλὰ κατὰ φυσικὸν λόγον ἀνεφίκτων. Ἐπιληφθεὶς πικρὸς παρουσιασθέντος, ζητήματος ὑπεστήριξα μετὰ πάσης εὐλικρινείας τὴν γνώμην μου, τὴν ὁποῖαν περὶ αὐτοῦ, ἐμόρφωσα. Ἐκπληρῶν τὸ καθήκον μου τοῦτο, δὲν ἔρριψα κἀνπερὶ ἐμὲ τὸ δλέμμα, οὔτε ὑπελόγησα ποίας συνεπειας θὰ εἶχε ἡ τοιαύτη ἐργασία μου δι' ἐμὲ ἀτομικῶς. Ἐνόμισα πάντοτε ὅτι πᾶσαν τοιαύτην ἐργασίαν ἐπεχειροῦν ὅχι δι' ἐμὲ ἀλλὰ διὰ τὰ συμφέροντα τοῦ τόπου.

Ἀκαμπτος ἐν τῷ ἀγῶνι.

«Καὶ ἐθεώρησα ἐντελῶς ἀδιάφορον, ποῖαι δι' ἐμὲ θὰ ἐπῆρχοντο ἐξ αὐτῆς συνέπειαι. Δὲν ἐπιτοήθην οὐδὲ διὰ τὰς πλάνας, αἱ ὁποῖαι ἦτο δυνατόν νὰ γεννηθῶσι ἢ προκληθῶσιν, οὐδὲ διὰ τὰς ἀντιδράσεις. Δὲν ἐκάμφθην ἐν τῇ ὑποστηρίξει πάσης ἰδέας τὴν ὁποῖαν ἐνόμισα ὀρθήν, αὐτὴ ἀπὸ τὸν κίνδυνον τῆς παρεξηγήσεως καὶ τῆς ἐκ ταύτης ἀντιδημοτικότητος. Ἐθεώρησα πάντοτε ἑαυτὸν στρατιώτην ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῶν πολιτικῶν ἰδεῶν καὶ οὐδ' ἐπὶ στιγμήν ἐνεδοίασα νὰ καταθέσω τὴν πολιτικὴν μου ὑπαρξίν, ὡς θυσίαν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ὠφελίμου τινὸς πολιτικῆς ἰδέας.

Οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες ἔρχονται καὶ παρέρχονται ὑπὲρ τὴν ἐφήμερον ὅμως πολιτικὴν αὐτῶν ὑπαρξίν μένει ἀναλλοίωτος ἡ μία καὶ αἰωνία ἰδέα τῆς πατρίδος τὴν ὁποῖαν ὀφείλομεν πάντες πάση θυσίᾳ ἀγωνιζόμενοι, ὅπως ἀναγάγωμεν εἰς τὴν περιωπὴν, τὴν ὁποῖαν ἡ καρδιά ὅλων μας ὀνειρεύεται.

Δὲν μὲ ἀπέλιπε τὸ θάρρος τὰ τεχνῶ ἀντιμέτωπος πρὸς κρατούσας πλάνας, καὶ ὅταν αὐταὶ ἐν στιγμαῖς ἀνωμάτων συνθηκῶν τῆς κοινωνίας, ἐλάμβανον τὸν χαρακτήρα παραφορῶν. Ὁ πολιτικὸς ἀνὴρ ὀφείλει βεβαίως νὰ ἐμπνέται ἐκ τῆς γνώμῃς τῶν πολλῶν καὶ νὰ λαμβάνῃ ταύτην ὑπ' ὄψει. Δὲν ἐπιτρέπεται ὅμως εἰς αὐτὸν νὰ καταστῇ ἑρμαιοὺς αὐτῆς, καὶ παρὰ πεποιθήσιν νὰ ὑποστηρίξῃ ὅ,τι δὲν κρίνει ὀρθόν. Λαμβάνων ἀφετηρίαν ἐξ αὐτῆς μελετᾷ τὰ πράγματα, καὶ διὰ τῆς μελέτης αὐτῶν μορφώνει τὰς ἰδίας αὐτοῦ πεποιθήσεις.

Κατὰ ταύτας ὅμως καὶ μόνον ὀφείλει νὰ ρυθμίσῃ τὴν πορείαν του. Πολιτικὸς ἀνὴρ ἐπιλαθόμενος τούτου εἶναι ἀνάξιός τῆς ἀποστολῆς του. Ὁ προσποιοῦμενος ὅτι συμμαρτίζει γνῶμην τῶν πολλῶν τὴν ὁποῖαν δὲν κρίνει ὀρθήν, ἐπιχειρεῖ ἔργον

αὐτόχρημα προδοτικόν. Τεταγμένος ἐπὶ κεφαλῆς τῆς κοινωνίας διὰ τῆς ἐμπιστοσύνης αὐτῆς ἐνισχύει διὰ τῆς συγκαταβάσεώς του τὴν πλάνην εἰς τὴν ὁποῖαν συγκαταβάλλει. Ἐνισχυομένη δ' οὕτως ἡ πλάνη δύναται νὰ ἀγάγῃ εἰς καταστροφήν. Καὶ τὴν εὐθύνην τῆς καταστροφῆς φέρει ἀκεραίαν αὐτός. Διότι συνειδὼς τὴν πλάνην προσέδε τὸν ὄλεθρον καὶ ἐνίσχυσε τὴν πρὸς αὐτὸν φορὰν τοῦ τόπου διὰ τῆς φαινομενικῆς ἐπιδοκιμασίας του. Καὶ ἂν ἀκόμη τεθῇ ἐν τῷ διλήμματι μετὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ πολιτικῆς καταστάσεως πρὸς τὴν ἐπικρατοῦσαν πλάνην, καὶ τῆς ζημίας τοῦ τόπου διὰ τῆς περιθάλψεως αὐτῆς, ποῖος πολιτευόμενος ἀξίος τῆς ἀποστολῆς του θὰ εἶχε τὴν ἀνανδρίαν νὰ ἐνδοιάσῃ ἢ νὰ σιωπήσῃ;

Τὸ ἐπ' ἐμὲ καυχῶμαι, ὅτι δὲν ἐνεδοίασα, οὐδ' ἐσιώπησα, ὅτε παρουσιάσθησαν τοιαῦται περιστάσεις. Εἶπον ἀπροκαλύπτως καὶ ἐλευθέρως τὴν γνώμην μου, καὶ ὅταν αἱ ὕβρεις καὶ οἱ λιθοβολισμοὶ ἐπιπτον βροχηδὸν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ταύτην, ἀνταξία ἐκδίκησιν τοῦ ψεύδους κατὰ τοῦ ὁποῖου ἐπολέμησα. Δὲν ὑπῆρξε στιγμή κατὰ τὴν ὁποῖαν μὲ ἐτάραξεν ὁ ἐλάχιστος ἐνδοιασμός, ὅτι ὀρθῶς ἔπραξα ἀκολουθήσας τὴν φωνὴν τῆς συνειδήσεώς μου.

Ἡ πικρία τοῦ ἀδικουμένου

«Ἡ ἐκ τῆς συγκρούσεως μου πρὸς τὴν γνώμην αὐτῶν θερμότης παρέσυρε πολλοὺς καὶ εἰς συκοφαντίας ἐναντίον μου. Ὁμολογῶ ὅτι ἡσθάνθην ὀλόκληρον τὴν πικρίαν τοῦ ἀδικουμένου. Δὲν ἀμφιβάλλω ὅμως ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ τοσοῦτον σκοτισθέντες τότε τὴν διάνοιαν ὥστε νὰ ὑπονοήσωσιν ἢ πιστεύσωσι τὰς ἀνάνδρους συκοφαντίας θὰ μετενόησαν. Πέποιθα ὅτι λυποῦνται αὐτοὶ περισσότερον παρ' ὅσον ἐπικράνθην ἐγὼ τότε. Πᾶς ἐντιμὸς ἄνθρωπος αἰσθάνεται λύπην, ὅταν ἡ συνειδήσις του ἀποκαλύπτει, ὅτι ἐν στιγμῇ παραφορᾶς ἠδίκησαν ἄλλον. Δὲν θέλω νὰ ἐπαυξήσω τὴν λύπην αὐτῶν. Καὶ παρέρχομαι τῶν ὀλισθημάτων. Μὲ τοὺς ἀνίκανους νὰ αἰσθανθῶσι τὴν λύπην ταύτην, ἂν ὑπάρχουσι τοιοῦτοι, ἢ τοὺς ἐπιχαίροντας διότι φαντάζονται ὅτι διὰ τοιούτων μέσων μ' ἔδλαψαν, δὲν κρίνω ἀξίον οὔτε ὁμῶν οὔτε ἐμοῦ ν' ἀσχοληθῶ. Ὅς ἀφήσωμεν αὐτοὺς ν' ἀπολαύσωσι τὴν χαρὰν των. Δι' αὐτῆς καθησυχάζουσι τὴν συνείδησίν των. Οὐδεὶς ἐντιμὸς ἄνθρωπος θὰ ζηλεύσῃ τὴν ἀπόλαυσίν των...»

Ἡ ἐννοία τῶν κομμάτων

«Ὑπὸ τοιούτων ἐμπνεόμενος ἰδεῶν ἐτάχθην εἰς τὸ κόμμα, ἐκεῖνο, τοῦ ὁποῖου τὰς ἀρχὰς ἐνόμισα συμφῶνους πρὸς τὰς ἰδέας μου. Τὸ πολιτικὸν κόμμα εἶναι ἀπαραίτητος ἔνωσις τῶν πλείστων, ἡ ὁποία μόνη δύναται νὰ διαπράξῃ τι ἀξίον λόγου ἐν τῇ πολιτικῇ. Πολιτευόμενος, ὅστις ἠθελε φαντασθῇ, ὅτι δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ γενναίον τι διὰ μεμονωμένων ἀτομικῶν προσπαθειῶν, παραγνῶρίζει τοὺς στοιχειωδεστέρους κανόνες, οἱ ὁποῖοι διέπουσι τὰ πολιτικὰ πράγματα.

Τοιοῦτος πολιτευόμενος ἢ εἶναι ἀνίκανος νὰ διαγνώσῃ τοὺς ὅρους, ὑφ' οὓς καὶ μόνους δύναται νὰ συντελεσθῇ σοβαρὰ πολιτικὴ ἐργασία, ἢ εἶναι ἀγύρτης, ἀρκούμενος εἰς τὸ νὰ δρέπῃ τὰς εὐκυλῶτους ἐπιδοκιμασίας τῶν ἀπλουστέρων, λαμβάνων ἀείποτε θέσιν εὐκόλου τιμητοῦ καὶ διὰ μεγάλων λέξεων ἐξεγείρων ὥρατα ἰδανικά, πρὸς τὰ ὁποῖα παραβαλλομένη πᾶσα πραγματικότης ἀποτελεῖ ἀξιοπεριφρόνητον μικρότητα.

Ἡ ἄρνησις, ἡ ἀντίκρουσις, ἡ παρεμπόδις, δύναται νὰ γίνῃ καὶ διὰ μεμονωμένης ἀτομικῆς προσπάθειας.

Τὸ Κράτος ὅμως δὲν ὑφίσταται, ἵνα ἀρνηται, ἵνα ἀντικρούη, ἵνα παρεμποδίζει, ἀλλ' ὑπάρχει, ἵνα ὁρᾷ καὶ δημιουργήσῃ καὶ ἀναπτύσῃ. Καὶ ἡ δράσις, ἡ δημιουργία ἡ ἀνάπτυξις δὲν εἶναι ἔργον τοῦ ἐνός, ἀλλὰ τῆς ἐνώσεως τῶν πλειόνων—τοῦ πολιτικοῦ κόμματος.

Τὸ Θεοτοκικὸν κόμμα.

Τὸ κόμμα εἰς τὰς τάξεις τοῦ ὁποῦ κατατάχθην, ἔχει πλήρη τὴν πραγματικὴν συναίσθησιν τῆς ἐθνικῆς ἀποστολῆς.

Ἔχει δλόκληρον τὸ θάρρος νὰ παραστήσῃ εἰς τὸν Ἑλληνικὸν λαόν, εἰς τοῦ ὁποῦ τὴν συνειδήσιν οὐδεὶς ἀμφιβάλλει, ὅτι ἡ ἀποστολὴ αὕτη πληροῖ τελείως καὶ τὰς δυσχερείας τοῦ ἔργου καὶ τὰς ἀπαιτούμενας πρὸς ἐπιτέλεισιν αὐτῶν θυσίας.

Τὸ ἡμέτερον κόμμα δὲν θεωρεῖ ἐπιτετραμμένον ν' ἀκολουθήσῃ τὴν εὐκολὴν πολιτικὴν τῶν κενῶν λόγων. Ὁ ἐλληνικὸς λαὸς ἐδιδάχθη ἀρκετὰ σαφῶς ἐκ τοῦ ἀτυχοῦς παρελθόντος, ὅτι εἰ λόγοι εἰ κενοὶ ἡμπορεῖ νὰ ἐξαπατῶσι τοὺς ἀπλουστέρους καὶ νὰ προσπορίζωσιν ἐφήμερον δημοτικότητά. Ἄλλ' ἡ δημοτικότης αὕτη διαθρύπτουσα τὴν κενότητα φιλαρέσκων ἀρχολιπάρων, πληρώνεται ἀκριδᾷ μὲ τὸν ἐξευτελισμὸν καὶ τὴν ἀτίμωσιν τοῦ ἔθνους ⁽¹⁾ καὶ τὴν σκληρὰν περικοπήν, οὐ μόνον ἐθνικῶν πόθων ἀλλὰ καὶ τῆς κυριαρχικῆς αὐτοῦ ὑποστάσεως. Τὸ ἡμέτερον κόμμα ἀφῆκε κατὰ μέρος πᾶσαν περικοπήν καὶ ἐλάλησε μετὰ θάρρους τὴν γλῶσσαν τῆς εἰλικρινείας. Ἐθετοτὰς βάσεις τῆς πραγματικῆς ὁργανώσεως τῶν στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν δυνάμεων τῆς χώρας τὰ πρὸς τοῦτο μέσα ἐζήτησεν ἐν τῇ μεταβολῇ καὶ ἀναμορφώσει τῶν διαφορῶν κλάδων τῆς διοικήσεως, ὥστε ν' ἀποδῶσιν ἥττον δαπανηροὶ καὶ ἐν τούτῳ δὲν ἠρκέσθη εἰς κενὰς καὶ ἀορίστους φράσεις. Συνέταξε καὶ ὑπέβαλε σειρὰν νομοσχεδίων, διὰ τῶν ὁποῶν φρονῶ ὅτι δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ ὁ ἐπιδιωκόμενος σκοπός. Διὰ τῶν νομοσχεδίων τούτων δὲν ἐπεδίωξε τὴν δημοτικότητά. Παρεῖδε τὴν δυσμένειαν, τὴν ὅποιαν θὰ προκαλέσῃ ἡ ἀντίθεσις πρὸς ἀτομικὰ καὶ τοπικὰ συμφέροντα. Ἔχει ἀκμαίαν τὴν πεποθήσιν ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς συνειδῶς τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ τὴν ἐθνικὴν καὶ τὰς δυσκόλους περιστάσεις, ἐν αἷς διατελοῦμεν, θὰ θέσῃ ὑπὲρ πᾶν ἀτομικὸν ἢ τοπικὸν συμφέρον τὸ μέγα καὶ αἰώνιον συμφέρον τῆς ἐξυπηρετήσεως τῆς ἰδέας, ἡ ὅποια ὑπῆρξεν ὁ δημιουργὸς τοῦ μικροῦ τούτου κρατιδίου, καὶ ἡ ὅποια ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ ἐν τῷ μέλλοντι.

Ἡ ἀσυνειδήτος δημοκοπία.

Πιθανὸν προσκαίρως παραπλανώμενος ἀπὸ τὰς κραυγὰς τῆς ἀσυνειδήτου δημοκοπίας, ἡ ὅποια συγχύζει τὰ πάντα, θηρεύουσα ἐφήμερον ἐπικράτησιν, ν' ἀποκρούσῃ τὸ σύστημα, τὸ ὅποιον τὸ ἡμέτερον κόμμα ἔσχε τὸ θάρρος καὶ τὴν εἰλικρινεῖαν νὰ προτείνῃ. Θὰ εἶναι τοῦτο ἀναβολὴ καὶ ὄχι ματαίωσις. Ἡ πλάνη δὲν δύναται νὰ διαρκέσῃ ἐπὶ μακρόν. ταχέως ἢ σιδηρὰ πραγματικότης θὰ θέσῃ πρὸ τῶν ὁμμάτων τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ τὸ πρόβλημα τὸ ὅποιον διὰ τοῦ προγράμματος αὐτοῦ ἔθετο τὸ ἡμέτερον κόμμα ἀπὸ τοῦδε. Οὐδεὶς δὲ θὰ τολμήσῃ νὰ βλασφημήσῃ κατὰ τῆς ἱστορίας τοῦ τόπου αὐτοῦ, λέγων ὅτι καὶ ἐπὶ σιγμῇν θὰ ἐνδοιάσῃ ἐν τῇ ἀποφάσει αὐτοῦ ὁ ἐλλη-

(1) Ἦννυε τὸν ἀτυχῆ πόλεμον τοῦ 1897.

κὸς λαός, διὰ τὰ πράγματα θὰ θέσωσιν σαφῶς καὶ ἀναμφίβολον τὸ πρόβλημα ἐνώπιόν του. Θὰ παρασυρθῶσι τότε πάντα τὰ σοφίσματα καὶ πάσαι αἱ κενολογίαι, διὰ τῶν ὁποῶν πειρῶνται νὰ ἐπισκοτίσωσιν αὐτόν. τῶρα. Ἐπὶ τῶν ἰδεῶν αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦσι τὸ πρόγραμμα τοῦ ἡμετέρου κόμματος καλεῖσθε ν' ἀποφανθῇτε προσεχῶς. Ἔχετε αὐτὸ δλόκληρον, σφῆς καὶ ὠρισμένον, ἐνώπιόν σας. Καὶ ἔχετε τὸ καθήκον ὡς πολῖται ἐλεύθεροι, διαχειριζόμενοι αὐτοὶ εἰ ἴδιοι τὰς τύχας σας καὶ ὑπεύθυνοι διὰ τὴν διαχείρισιν αὐτῶν νὰ προβῇτε εἰς τὴν ἀπόφασιν σας μετὰ ὠριμον σκέψιν καὶ μελέτην τῶν πραγμάτων.

Ἡ σημασία τῆς ψήφου.

«Ἡ ψήφος ὑμῶν ἂς δοθῇ μετ' ἐπιγνώσεως καὶ τῆς σημασίας καὶ τῶν συνεπειῶν αὐτῆς. Μακρὰν ἀφ' ὑμῶν ὁ θόρυβος, μακρὰν ἀφ' ὑμῶν ἡ σύγχυσις. Ἄς ἐπικρατήσῃ μόνῃ ἡ νηφαλιότης τῆς κρίσεως, ἡ ἐξασφαλίζουσα τὴν εὐρεσιν τῆς ἀληθείας. Ἐρευνήσατε ἐν τῇ συνειδήσει ὑμῶν τὴν πολιτείαν πάντων. Ἀπαλλάξατε ὅμως πρότερον τὴν συνειδήσιν σας ἀπὸ πᾶσαν συκοφαντίαν. Ἐξακριβώσατε πρότερον τὰς πράξεις ἐκάστου. Οὐχὶ ὅπως σᾶς παριστῶσιν αὐτὰς εἰ ἔχοντες συμφέρον, ἀλλ' ὅπως εἶναι πράγματι. Διότι οὐχὶ σπανίως ἀποπειρῶνται νὰ σᾶς ἀπατήσουν. Καὶ ἐνίοτε σᾶς ἀπατοῦν. Ζητήσατε ἐν τῇ συνειδήσει ὑμῶν εὐθύνας τῶν πρᾶχθέντων ὑφ' ἐκάστου. Μὴ λησμονήσητε ὅμως νὰ ζητήσητε εὐθύνας καὶ ἀπὸ τοῦς οὐδὲν πράξαντας. Μὴ παρίδητε, διὰ τὰ κρίνητε καὶ ἀποφασίσητε περὶ τούτων, ὅτι πᾶσα δράσις, ὡς ἀνθρωπίνη ἐνέργεια, ἐνδέχεται νὰ εἴνε καὶ πλημμελής. Ἀδύνατον δέ, καὶ διὰ ὁρθῶς ἔχει, νὰ εἴνε σύμφωνος μὲ τὴν γνώμην ὄλων. Ἐνθυμηθεῖτε ὅμως συγχρόνως, ὅτι ἡ ἐν τῇ ἀδρανεῖᾳ ἀπόλαυσις τῆς τιμῆς τοῦ ἀξιώματος, τὸ ὅποιον διὰ τῆς ἐκλογῆς διαπιστεύεσθε, δὲν δύναται νὰ ἔχῃ σύμφωνον τὴν γνώμην οὐδενὸς πολίτου πράγματι ἀξίου νὰ εἴνε ἐλεύθερος καὶ νὰ διαχειρίζεται τὰ ἑαυτοῦ. Ἔχετε πάντοτε ἐν τῇ διανοίᾳ σας ὅτι τὸ Κοινοβούλιον δὲν εἶνε Πρυτανεῖον, εἰς τὸ ὅποιον νὰ στεγάζωνται, ἐκεῖνοι, πρὸς τοὺς ὁποῖους ἔχετε συμπαθείας ἢ ὑποχρεώσεις. Εἶνε παλαίστρα ἐν τῇ ὁποίᾳ διεξάγεται ἀγὼν—ἀγὼν ἰδεῶν—ἀγὼν φρονημάτων—ἀγὼν συμφερόντων κοινωνικῶν. Διὰ τῆς ἐκλογῆς σας θὰ ὀρίσῃτε τοὺς παλαίστας, τοῦ ὁποῦ θὰ ἀποστείλητε ἵνα ἀγωνισθῶσιν ὑπὲρ ἰδεῶν, ὑπὲρ φρονημάτων, ὑπὲρ τῶν συμφερόντων σας. Ἀναμετρήσατε τὰς δυνάμεις αὐτῶν. Καὶ τοὺς μὴ ἔχοντας ἐπαρκῆ δύναμιν παραπέμψατέ τοὺς ἐκεῖ, ὅπου δύναται ν' ἀσκηθῶσι καταλλήλως, ὥστε νὰ καταστῶσι χρήσιμοι διὰ τὸν ἀγῶνα.

Ἡ κρίσις τοῦ λαοῦ

«Ἀλλὰ διατὶ συνιστῶ ὑμῖν ταῦτα; Εἶνε ἄρα γε δυνατόν νὰ παρίδητε αὐτὰ; Τοιαύτη ὑπόνοια θὰ προσέβαλεν ὁμᾶς. Σύγγνωτε ἀγαπητοὶ συμπολίται, ἵνα σᾶς ὑπομνήσω ἐκεῖνα περὶ τῶν ὁποῶν εἰς οὐδὲν ἐπιτρέπεται ν' ἀμφιβάλλῃ, ὅτι ἔχετε πάντοτε ζωντανὰ ἐν τῇ συνειδήσει σας. Ἐν τῇ κρίσει ὑμῶν περὶ ἐκάστου μὴ ὑπολογίσῃτε οἰουσδήποτε προσωπικοὺς δεσμούς. Παρακαλῶ πρῶτος ἐγὼ ἐκείνους τοὺς ὁποῖους ἠτύχησα νὰ ὑπηρετήσω καθ' οἷονδήποτε τρόπον, νὰ λησμονήσωσιν ἐν τῇ περὶ ἐμοῦ κρίσει τὴν τὴν παρασχεθεῖσαν ὑπηρεσίαν. Ἄς μὲ κρίνωσι πάντες μετ' αὐστηρότητος. Εὐχομαι ἵνα ἡ περὶ ἐμοῦ ἀπόφασις τῶν ἐντολέων μου ἀπεβῇ εὐμενὴς πρὸς ἐμέ, ἵνα μοι δοθῇ εὐκαιρία νὰ ἐξακολουθήσω χρησιμοποιοῦν τὰς ἀσθενεῖς μου δυνάμεις ὑπὲρ τοῦ τόπου μας. Ἀλλὰ καὶ δυσμενὴς πρὸς ἐμέ

ἂν ἀποδῇ ἡ ἀπόφασις αὕτη ἀρκεῖ ὅτι θὰ στηριχθῇ ἐπὶ ἐλευθέρως ἐκτιμῆσεως τῶν πραγμάτων, ἵνα αἰσθανθῶ πραγματικὴν εὐχαρίστησιν, διότι θὰ ἐξυπηρετηθῶσι τὰ συμφέροντα τοῦ τόπου μας ἀπὸ ἄλλους ἱκανοτέρους ἐμοῦ.

Ἐν μόνον ἐπιτρέψκτέ μου νὰ σᾶς διαβεβαιώσω. Ἄν μὲ κρίνητε καὶ πάλιν ἄξιον τῆς ὑμετέρας ἐμπιστοσύνης, θὰ ἐξακολουθήσω μετὰ πλήρους ἀφοσιώσεως, ἀλλὰ καὶ μετὰ πλήρους παρηγορίας ὑπηρετῶν πάσῃ δυνάμει ὅ,τι κατὰ τὴν πεποιθήσιν μου, εὐρίσκω ὀρθόν. Οὐδέποτε δὲ θὰ θυσιάσω τὴν πεποίθησίν μου εἰς οὐδένα φόβον, εἰς οὐδένα πολιτικὸν ὑπολογισμόν. Οἱ ζητοῦντες κόλακας τῶν ἀδυναμιῶν τῶν ἄς στραφῶσιν ἄλλαχού. Οἱ ζητοῦντες ἀνθρώπους προθύμους ν' ἀντιμετωπίσωσι πᾶσαν ἀντίδρασιν κατὰ τῶν πεποιθήσεων αὐτῶν καὶ νὰ εἶναι ἀφοσιωμένοι αὐτῶν ἐργάται, ἄς εἶναι βέβαιοι, ὅτι ἂν μοὶ παράσχωσι τὴν ἐμπιστοσύνην των, δὲν διατρέχουν τὸν κίνδυνον νὰ πλανηθῶσι.

Καὶ ἤδη ἄς εὐχρηθῶμεν ἵνα τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐκλογῶν, οἰνότης καὶ ἂν εἶναι χρησιμεύει εἰς πραγματικὴν ἐξυπρέτησιν τῆς πατρίδος, ὅχι μόνον τῆς ἐντὸς τῶν στενῶν ὁρίων τῶν ἀπὸ τοῦ Ταινάρου μέχρι τοῦ Ὀλύμπου τὰ ὁποῖα διαγράφωσι τὴν σήμερον ἐλευθέραν αὐτῆς ὑπόστασιν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ὀνειροπολούμένῳ παρὰ πάσης Ἑλληνικῆς καρδίας μεγαλείῳ αὐτῆς.

Ζήτω ἡ Πατρίς!!

(Φρενητιώδεις ζητωκραυγαί: Ζήτω ὁ Γούναρης! Ζήτω τ' ἀγρόνι τῆς Βουλῆς) ἐπεσφράγησαν τὸ τέλος τοῦ λόγου τοῦ Γούναρη).

Παρ' ὅλον ὅμως τὸν ἀγῶνα τῆς διαφωτίσεως, ἦτο φανερόν ὅτι ὁ λαὸς τῆς ἐπαρχίας Πατρῶν δὲν διέτελει τόσον εὐμενῶς πρὸς τὸν Γούναρη, ὅσον κατὰ τὰς ἐκλογὰς τοῦ 1902. Ὁ ἀποκλεισμός του δὲ ἐκ τῶν δύο συνδυασμῶν Γεροκωστοπούλου—Ζητῆ καὶ Παπαδιαμαντοπούλου—Χοιδᾶ—Ρούτου, παρῆχε τὴν βεβαιότητα τῆς ἀποτυχίας. Ἐν τούτοις παρὰ τὸν ἀποκλεισμόν του ἐκ τῶν δύο συνδυασμῶν, ἐξηκολούθει νὰ ἀσκῇ ἀκόμη μέγα γόητρον παρὰ τῷ λαῷ τῆς πόλεως Πατρῶν ἰδίως, καὶ ἂν τὰ ἀποτελέσματα τοῦ ἀγροτικού δήμου Φαρῶν, εἰς ὃν ἡ κατὰ τοῦ Γούναρη προπαγάνδα εἶχεν ἀποδόσει καλοὺς καρπούς, δὲν ἦσαν τόσον δυσμενῆ, ὅ Γούναρης θὰ ἦτο βουλευτής, ἀφοῦ ἡ πόλις τῶν Πατρῶν ἐξέλεξε τοῦτον διὰ σχετικῆς πλειοψηφίας καλυφθείσης ὑπὸ τῆς μειοψηφίας τοῦ δήμου Φαρῶν.

Ὁ τύπος

Λαμβάνουσα ἀφορμὴν ἐκ τοῦ τοιούτου κατὰ τοῦ Γούναρη πολέμου τῶν κομματικῶν Πατρῶν ἡ «**Ἡμερησία Ἀθηνῶν**» ἐπίσημον ὄργανον τοῦ ἀειμνήστου Γεωργίου Θεοτόκη, ἔγραψεν εἰς τὸ φύλλον τῆς 15 Ἰανουαρίου 1905 τὰ ἑξῆς μεταξὺ ἄλλων:

«Τί ἐπιδιώκουν οἱ δύο συνδυασμοί; Τὸν ἀποκλεισμόν τοῦ Γούναρη. Ἡ λύσσα των κατὰ τοῦ Γούναρη εἶναι ἴση πρὸς τὸν πόθον τῆς ἰδίας των ἐπιτυχίας..... Ἀλλὰ δὲν ἔγνωσαν οὔτε τὰ πράγματα οὔτε τὸ αἶσθημα τῆς κοινωνίας. Ὁ κ. Γούναρης εἶναι μίᾳ δυνάμει ἠθικῇ ἢ ὅποια τοὺς σκιάζει, διότι ἡ ἠθικὴ αὕτη δυνάμις, εἶναι κτῆμα τοῦ λαοῦ Πατρῶν καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ἀνεφαίρετον. Ὁ κ. Γούναρης ἀκόμη καὶ ὡς πολιτευτὴς συγκεντρώνει μέγαν ὄγκον πολιτικόν. Εἶναι ἰσχυρότερος ὅλων μεμονωμένων. Διὰ πολέμου

λυσσώδως τὴν υπερτάτην αὐτὴν ἠθικὴν δυνάμιν, τὴν μεγάλην πολιτικὴν δυνάμιν, ἢ ὅποια ἀνήκει εἰς τὰς Πάτρας καὶ τὸν Ἑλληνικὸν λαόν; ...»

Ὁ «**Νεολόγος Πατρῶν**» διεξάγει ἀγρίον ἀγῶνα κατὰ τῶν δύο συνδυασμῶν καὶ ἐνισχύει μετ' ἐνθουσιασμοῦ τὴν ὑποψηφιότητα τοῦ Γούναρη. Σχολιάζων τὸν ἀποκλεισμόν τοῦ Γούναρη ἔγραψε διαφωνῶν πρὸς ἄλλους, ὅτι καλῶς ἐγένετο ὁ ἀποκλεισμός διότι πᾶσα συνεργασία τοῦ Γούναρη μετὰ τῶν ἄλλων θὰ παρῆχεν εἰς αὐτοὺς τὴν πολύτιμον εὐκαιρίαν νὰ ἐχυρωθῶσιν ἐπὶ τῶν ἀρχῶν ἃς ἠκολούθει ὁ Γούναρης.

Λογοδοσία πρὸς τοὺς ἐκλογεῖς του.

Εἰς τὸν «**Νεολόγον Πατρῶν**» τῆς 30 Ἰανουαρίου ἐδημοσίευσεν ὁ Γούναρης μακροτάτην ἀνοικτὴν ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς συμπολίτας του δι' ἧς ὑπεραμύνετο τῆς ἐν τῇ Βουλῇ πολιτείας του καὶ ἀντέκρουσε τὰς κατ' αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων του, διὰ ποταποὺς μικροκομματικοὺς λόγους, διατυπωθείσας κατηγορίας.

Ἐκ τῆς θαυμασίας ταύτης ἐπιστολῆς ἥτις ἐπέτρεπε θέσιν λογοδοσίας πρὸς τὸν λαόν, παραθέττομεν τὸν πρόλογον καὶ τὸ τελευταῖον μέρος αὐτῆς, θεωροῦντες ὅτι ἐπαρκῶς διηυκρινίσθη διὰ τῶν ὧτων παραθέσαμεν ἀνωτέρω ἡ στάσις τοῦ Γούναρη εἰς τὸ ζήτημα τοῦ Μονοπωλίου, τῆς ὁποίας ὑπεραμύνεται ἐν τῇ ἐπιστολῇ του ὁ ἀειμνήστος ἀνὴρ.

Πρὸς τοὺς ἐκλογεῖς τῆς ἐπαρχίας Πατρῶν.

Ἀγαπητοὶ συμπολίται,

Ἐπιτρέψκτέ μοι νὰ σᾶς ἀπασχολήσω ἐπ' ὀλίγον. Θὰ σᾶς ἐμιλήσω περὶ τίνων κατηγοριῶν τὰς ὁποίας μοὶ ἀποδίδουσιν. Ἦδη ὅτε καλεῖσθε νὰ κρίνητε περὶ αὐτῶν εἶναι καιρὸς νὰ μάθητε τὴν ἀλήθειαν.

Δὲν ἔχω βεβαίως οὐδὲν δικαίωμα ν' ἀξιῶμαι τὰς ψήφους τὰς ὑμετέρας. Ἐχω ὅμως ἀνεφαίρετον τὸ δικαίωμα νὰ κριθῶ ἐπὶ τῇ βᾶσει τῶν πραγμάτων. Καὶ εἰς τὸ δικαίωμά μου τοῦτο ἀντιστοιχεῖ τὸ καθήκον παντὸς τιμίου ἀνθρώπου νὰ ἐρευνήσῃ τὰ πράγματα, πρὶν ἢ ἀποφύνηται τὴν κρίσιν αὐτοῦ. Εἰς τὸ καθήκον τοῦτο τοῦ ὁποίου ἡ συνειδήσις βεβαίως εὐρηται θαυμάσια ἐγκεχαράχμενη ἐν τῇ συνειδήσει πάντων ἡμῶν, ποιούμεαι ἤδη ἐκκλησίαν τῆς ἀποφάσεως, τὴν ὁποίαν ἐζήτησε νὰ ὑπαρπάσῃ ὑπὸ ὑμᾶς ἡ συκοφαντία.

Δὲν ἀμφισβᾶλλω ὅτι θὰ μὲ ἀκούσητε. Δὲν ἀμφισβᾶλλω ὅτι μετὰ προσοχῆς θὰ ἐρευνήσητε τὰ λεγόμενά μου. Τὸ ἀπαιτεῖ ἡ καλὴ πίστις. Καὶ ἡ καλὴ πίστις ὑμῶν εἶναι δι' ὑμᾶς ὑπερτέρα παντὸς κομματικοῦ χρωματισμοῦ, ἐπικρατεῖ παρ' ὑμῖν πάσης συμπαθείας ἢ ἀντιπαθείας, κυριαρχεῖ ἐν τῇ συνειδήσει ὑμῶν πάσης βλέψεως προσωπικῆς ἢ γενικῆς. Ἐχω περὶ τοῦτου ἀκράδαντον τὴν πεποίθησιν. Καὶ δι' αὐτὸ ἀπευθύνομαι πρὸς ὑμᾶς μετὰ πλήρους τοῦ θάρρους ὅτι θέλω δικαιωθῇ ἐν τῇ συνειδήσει ὑμῶν.

Δὲν θὰ κατέλθω οὐδὲ θὰ ζητήσω ἀπὸ ὑμᾶς νὰ κατέλθῃτε μέχρι τοῦ βορῶρου, διὰ τοῦ ὁποίου ἐζήτησαν νὰ ρυπάνωσι τὴν τιμῆσάν με κατὰ τὴν παρελθούσαν ἐκλογὴν ὑμετέραν ψήφον. Δὲν θὰ σᾶς ἐμιλήσω περὶ τῶν συκοφαντικῶν διαδόσεων, διὰ τῶν ὁποίων ἀπεπειράθησαν νὰ υποβάλωσιν ἰδιωτελῇ ἐλαττήριον εἰς τὴν δρᾶσιν, τὴν ὁποίαν μοὶ

ἐνέπνευσεν ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ καθήκοντός μου. Τοὺς ἀποτολμῶντας τοιαῦτα παραδίδω εἰς τὰς τύψεις τῆς συνειδήσεώς των, καὶ εἰς τὴν κρίσιν τῶν τιμῶν ἀνθρώπων. Καὶ αὐτὴ ἡ ἐκ τῆς ἀντικρούσεως συνάφεια μετὰ τῶν τοιαῦτα διαδιδόντων εἶναι ἀηδία, εἰς τὴν ὁποίαν οὔτε ἐγὼ δύναμαι νὰ ὑποβληθῶ, οὔτε ἀπὸ ὑμᾶς ν' ἀξιῶσω νὰ ὑποβληθῇτε.

Θὰ σᾶς ἐμιλήσω μόνον περὶ τῆς οὐσίας τῶν ζητημάτων καὶ μὲ τὰ κείμενα εἰς τὰς χεῖρας, θὰ σᾶς ἐκθέσω τὰ γεγονότα. Καὶ θὰ παρκαλέσω τοὺς ἀμφιδέλλοντας, νὰ ἐρευνήσωσι καὶ νὰ μὴ πεισθῶσι, παρὰ μόνον κατόπιν τῆς ἰδίας ἐαυτῶν ἐρεύνης. Θέλω τὴν πεποίθησιν πάντων ἐδραῖαν καὶ ἐκ τῶν πραγμάτων μεμρφωμένην. Οὐχὶ ἐπιπολαῖαν καὶ ἐκ παραφορᾶς συνηρμωμένην.

* *

Ἀφοῦ διὰ μακρῶν ἐξήγει τὴν στάσιν του εἰς τὸ ζήτημα τοῦ Μονοπωλίου, στάσιν ἣν ὑπεγόρευσε ἡ ἀνάγκη τῆς προστασίας τῶν σταφιδοπαραγωγῶν, ὁ Γούναρη, ἡσυχολήθη μὲ τὴν ἄλλην κατ' αὐτοῦ κατηγορίαν ὅτι συνηγόρησε κατὰ τὴν συζήτησιν τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς ὑπὲρ τῆς ἐπιβολῆς ἀγρῶν φόρων.

Ἰδοὺ τὸ τμήμα τῆς ἐπιστολῆς του τὸ σχετικὸν πρὸς τὴν κατηγορίαν ταύτην:

«Ἐπιτρέψατέ μοι ἤδη καὶ δύο λέξεις ἐν σχέσει μὲ ἄλλην τινὰ κατηγορίαν. Μὲ κατηγορήσαν ὅτι εἶπον ἐν τῇ Βουλῇ ὅτι ἡ Ἑλλάς φορολογεῖται ὀλίγον καὶ πρέπει νὰ φορολογηθῇ βαρύτερον καὶ ὅτι ἡ πόλις τῶν Πατρῶν εἶναι πλουσία καὶ ἔχει ὄρεξιν νὰ πληρώσῃ καὶ ἄλλους φόρους. Εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην ἀπαντῶ πάλιν μὲ τὰ κείμενα ἐν χερσίν ὅτι ἀκριβῶς τὰ ἐναντία εἶπον. Καὶ διὰ νὰ μὴ ὑπάρξῃ τις δισταγμὸς παραθέτω τὰ σχετικὰ μέρη τοῦ λόγου, ὃν ἐξεφώνησα ἐν τῇ Βουλῇ τῇ 20 Φεβρουαρίου 1904 ἐκ τῶν ἐστενογραφημένων πρακτικῶν, εἶπον δηλαδή ὅτι «ὁ πρὸ ὀλίγου κατελθὼν τοῦ βήματος ἀξιότιμος βουλευτὴς ἐκ Μεσολογγίου διεβεβαίωσε ἡμᾶς ὅτι ἡ φορολογία εἶναι μεγάλη ἐπὶ τούτου δὲν ἔχω διάφορον γνώμην εἶναι μεγίστη κατ' ἀναλογίαν τοῦ πλούτου τῆς χώρας». Καὶ κατωτέρω «Οὐδεὶς ἠρνήθη ὅτι φορολογεῖται ὁ λαός. Ἀλλ' ἀκριβῶς τοῦτο λέγω: ὅτι ὁ λαὸς ὁ φορολογούμενος καὶ εἰσφέρων 118 ἑκατομμύρια, ἦτοι πλεον τῶν 48 δρχμῶν κατ' ἄτομον, μόλις βλέπει δαπανώμενος δι' ἐκυτὸν δραχμὰς 13 καὶ λεπτὰ 8 κατ' ἄτομον. Ὅτι φορολογεῖται βαρέως ὁ λαὸς τὸ ἐτόνισατε σεις ἀλλὰ τὸ ἐτόνισα καὶ ἐγὼ πρότερον, τὸ τονίζω καὶ ἤδη Παρουσιάζω ὅμως συγχρόνως ὑμῖν τὴν ἀντίθεσιν ὅτι ἐνῷ ὁ λαὸς φορολογεῖται βαρύτερα, ἐλάχιστα ἐκ τῶν παρ' αὐτοῦ λαμβανόμενων δαπανῶνται ὑπὸ τοῦ Κράτους ἵνα ἐξυπηρετήσῃ αὐτόν. Ἐνῷ φορολογούμεθα ἀναλόγως τοῦ πλούτου ἡμῶν βαρύτερον πολλῶν ἄλλων Κρατῶν, ἐν τούτοις ἐκ τοῦ εἰσπραττομένου ποσοῦ δαπανώμεν πρὸς ὑπηρεσίαν τῶν καταβαλλόντων τὴν φορολογίαν ταύτην, τὴν βαρεῖαν, πολὺ ὀλιγώτερον ἀπὸ οἷονδήποτε ἄλλο Κράτος». Αὐτὰ ἔλεγον πρὸς τὴν Βουλὴν. Καὶ ὅμως τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἐγένετο συλλαλητήριον ἐιταῦθα καὶ διαδήλωσις ἐξηγριωμένη ἔθραυσε τὰ παράθυρα τῆς οἰκίας μου ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι εἶπον τὰχα ὅτι φορολογούμεθα ἐλαφρῶς!! καὶ ὅτι πρέπει νὰ πληρώσωμεν καὶ ἄλλους φόρους!! Καὶ οἱ ἀκούσαντες τὸν λόγον μου ἐν τῇ Βουλῇ ἢ ἀνεγνόντες αὐτὸν δημοσιευθέντα ἐγέλων μὲ τὴν εὐπιστίαν τῶν παρασυρμένων τὶς οἶδεν ἐπὶ ποίοις σκοποῖς. Καὶ ὅμως αἱ Ἀθηναὶ ὅπου ὠμίλησα ἀπέχουσι τῶν Πατρῶν μόλις 7 ὥρας σιδηροδρομικῶς.

Ἀλλὰ εἶπον καὶ ἄλλοι. Μὲ κατηγορήσαν ὅτι εἶπον ὅτι ἡ πόλις τῶν Πατρῶν εἶναι πλουσία καὶ ἔχει ὄρεξιν νὰ πληρώσῃ καὶ ἄλλους φόρους. Εἶπον ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετον. Καὶ ἰδοὺ ἐπὶ λέξει τί εἶπον: «Ἀντιπροσωπεύω, κύριοι, ἐπαρχίαν, ἡ ὁποία ὑπὲρ πάντων

ἄλλην αἰσθάνεται τὸ θάρος τῶν θυσιῶν, τὰς ὁποίας παρ' αὐτῆς ζητοῦμεν. Συμμετέχω πληρέστατα τῆς συναισθήσεως ταύτης τῆς ἐπαρχίας μου. Νομίζω ὅμως ὅτι δὲν θὰ διερμηνεύουν ἐντολὴν αὐτῆς, μαρτυρουμένην ἐκ μακροῦ παρελθόντος, τὸ ὅποιον τῇ ἰδίᾳ τὸ δικαίωμα νὰ καυχᾶται ὅτι εὕρηται ἐν τῇ πρώτῃ γραμμῇ ἐν τῇ συναισθήσει τῶν ἐθνικῶν ὑποχρεώσεων, ἂν ἔλεγον ὅτι ἀρνοῦμαι νὰ δεχθῶ τὰς θυσίας ὁποῖαι γινώσκω ἄριστα ὅτι θὰ εἶναι ὀδυνηρόταται διὰ τὴν ἐπαρχίαν μου, ὡς ἐκ τῶν οἰκονομικῶν περιστάσεων, ἐν αἷς εὕρηται». Αὐτὰ εἶπον διὰ τὴν ἐπαρχίαν τῶν Πατρῶν. Εἶπον ὅτι εἶναι πλουσία; Ὁχι. Ἀλλὰ εἶπον τουναντίον ὅτι εἶναι πτωχή καὶ ὅτι ἂν ἐπιβληθῶσι θυσίαι θὰ αἰσθανθῇ αὐτὰς ὀδυνηρότερον πάσης ἄλλης ὡς ἐκ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως. Πῶς κατορθώθη νὰ λεχθῇ καὶ νὰ πιστευθῇ ὅτι εἶπον ὅτι εἶναι πλουσία καὶ ἔχει διάθεσιν ν' αὐξήσουν οἱ φόροι, ἃς ἐρωτηθῶσι οἱ καλοθεληταὶ καὶ διαστροφεῖς τῶν λόγων μου.

Εἶπον βεβαίως καὶ κάτι ἄλλο. Εἶπον ὅτι μολονὶ πτωχή, καὶ ἐξαιρετικῶς πτωχή, ἡ ἐπαρχία μου ἐν τούτοις ἔχει πλήρη τὴν συναίσθησιν τῆς Ἐθνικῆς φιλοτιμίας. Εἶπὼν τοῦτο εἰπὼν τι ἀναληθές; Τίς θὰ μὲ κατηγορήσῃ διότι ἐβεβαίωθῃ ὅτι ἡ ἐπαρχία μου ἔχει πλήρη τὴν συναίσθησιν τῆς ἐθνικῆς φιλοτιμίας; Τίς θὰ τολμήσῃ νὰ παραχαράξῃ τόσον τὴν ἱστορίαν, ὥστε νὰ ἀμφισβητήσῃ τὴν ἀναμφισβητήτως μεμαρτυρημένην ἐθνικὴν φιλοτιμίαν τῆς ἐπαρχίας;

Ἐπραξα τὸ κακὸν διαβεβαίωσας ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἐπίστευον, ὅτι ἡ ἐπαρχία Πατρῶν ἔχει πλήρη τὴν συναίσθησιν τῶν ἐθνικῶν ὑποχρεώσεων, καὶ καθ' ἣν στιγμὴν γίνεται σκέψις καὶ ἀπόφασις περὶ τῆς υπάρξεως αὐτοῦ τοῦ ἐθνισμοῦ μὲς δὲν δύναται νὰ ἐπηρεασθῇ ἀπὸ τὸν φόβον πάσης θυσίας ὅσον δήποτε καὶ ἂν εἶναι ὀδυνηρά. Ἐὰν ὑπάρχῃ τις ὁ δικαιούμενος νὰ μὲ ἐλέγξῃ διὰ τὸν ἰσχυρισμὸν μου τοῦτον, αὐτὴ βεβαίως δὲν εἶναι ἡ ἐπαρχία Πατρῶν, τὴν ὁποίαν συμφώνως πρὸς τὴν πεποίθησίν μου καὶ τὸ ἱστορικῶς μεμαρτυρημένον παρελθὼν τῆς ἀνύψωσιν ἐν τῷ λόγῳ μου εἰς τὸ ὕψος ἐκεῖνο τῆς φιλοπατρίας τὸ ὅποιον ὄντως δύναται νὰ διεκδικήσῃ.

Καὶ ἡ ὑπέροχος ἐκείνη ἐπιστολή περαιοῦται διὰ τῶν ἐξῆς: «Ταῦτα ἔκρινα ἀναγκαῖον νὰ ἀπευθύνω πρὸς ὑμᾶς, ἀγαπητοὶ συμπολίται, ἵνα διαλύσω μερικὰς πλάνας τὰς ὁποίας προσεπάθησαν νὰ δημιουργήσουν εἰς θάρος μου ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν. Εἶμαι πεπεισμένος ὅτι, ταῦτα εἶναι ἐπαρκῆ ἵνα μορφώσῃτε γνώμην ἔχι μόνον περὶ τοῦ ἀδασίμου τῶν κατ' ἐμοῦ αἰτιάσεων, ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ πνεύματος τοῦ ὁποῖον ἐπρωτοστάτησεν ἐν τῇ κατ' ἐμοῦ πολιτικῇ. Ἡ καλὴ πίστις ἀπεσκορκίσθη τέλεον, ἐπεξητήθη δὲ κατὰ πάντα τρόπον καὶ ἄνευ ἀποκρούσεως οὐδενὸς μέσου νὰ παρκαταθῶ ὡς αὐτόχρημα ἐχθρὸς ὑμέτερος, οὐδὲν ἕτερον σκεπτόμενος, οὐδὲν ἕτερον βουλευόμενος, οὐδὲν ἕτερον κατεργαζόμενος, εἰμὴ βλάβας καὶ καταστροφὰς ὑμετέρας. Αἱ πράξεις μου πᾶσαι καὶ οἱ λόγοι μου παρεστάθησαν ὡς ἐπιβουλὰ κατ' ὑμῶν, διὰ τὰς ὁποίας ἐπλάσθησαν ποικίλα ἐκάστοτε ἐλατήρια, ἀνάλογα πρὸς τὰ κινουντα τὰς σκέψεις καὶ τὰς ἐνεργείας τῶν ἀνωνύμων κατηγορῶν μου. Καὶ ὡς νὰ μὴ ἦρκει ἡ διαστροφή τῶν λόγων καὶ τῶν πράξεών μου, ἐπελήφθησαν καὶ αὐτῶν τῶν ἐσωτερικῶν μου πεποιθήσεων, καὶ ἀπεπειράθησαν καὶ ταύτας νὰ συκοφαντήσωσι, θέτοντες ἐν ἀμφιβολίᾳ καὶ αὐτὰς τὰς θρησκευτικὰς μου ἰδέας (1). Ἀνθρώποι μὴ ἐλαυνόμενοι ἐξ ἀγαθῆς προθέσεως παρέστησαν ὡς ὑπέρμαχοι τοῦ Θεοῦ τῆς ἀγάπης, ἵνα ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦτο ἐκνοποιήσωσιν ἐχθρότητα κατ' ἐμοῦ τὴν ὁποίαν μόνον διεστραμμένη διάνοια ἐνέπνευσεν εἰς αὐτούς. Πέποιθα ὅτι δὲν κατώρ-

(1) Μία ἀκόμη κατηγορία τῶν πολιτικῶν ἀντιπάλων τοῦ Γούναρη ἦτο ὅτι ὁ Γούναρης δὲν ἐπίστευεν εἰς τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν....

θώσαν νὰ σὰς ἐξαπατήσωσι. Τὸ ἐπ' ἐμοὶ ἐπραξα ὅ,τι μοι ἦτο δυνατόν, ἵνα μὴ ἀφήσω νὰ ἀπατηθῇτε.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Π. ΓΟΥΝΑΡΗΣ

Ὁ «Νεολόγος Πατρῶν» ἐξαίρων τὸ πνεῦμα καὶ τὴν σημασίαν τῆς πρὸς τοὺς ἐκλογεῖς Πατρῶν μακρᾶς ἐπιστολῆς τοῦ Γούναρη, δι' ἧς ἀπεκαλύπτετο ὅλον τὸ ἱστορικὸν τοῦ περιφήμου Μονοπωλίου τῆς σταφίδος, ἐδημοσίευσε κύρια ἄρθρα διαφωτιστικὰ καὶ πλήρη δυνάμει, καλῶν τὸν λαὸν τῶν Πατρῶν νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὰ πραγματικὰ γεγονότα καὶ νὰ παύσῃ παρασυρόμενος ἀπὸ τοὺς ἐπιτηδελούς.

Ἡ «Ἡμερησία Ἀθηνῶν» τῆς 3 Φεβρουαρίου ἐδημοσίευσε κύριον ἄρθρον ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὸ Μονοπώλιον τῆς σταφίδος καὶ τὸ Κορδόνιον» ἐν ᾧ μεταξὺ ἄλλων ἔγραφε καὶ τὰ ἑξῆς :

«Τὸ ζήτημα τὸ ὁποῖον ἦλθε νὰ δώσῃ ζωὴν εἰς τὴν κοινωνικὴν κίνησιν τῶν Πατρῶν καὶ τὰ πνεύματα, εἶναι ἡ μακρὰ ἀνοικτὴ ἐπιστολὴ τοῦ κ. Γούναρη τὴν ὁποίαν διὰ τοῦ «Νεολόγου» ἀπηύθυνεν εἰς τοὺς συνεπαρχιώτας του. Ὁ Κορδονισμὸς ἐπὶ τῆς πολιτικῆς ἔχει δύο ὅπλα. Τὰ δάκρυα καὶ τὴν συκοφαντίαν.... Ὁ κ. Γούναρης διὰ τῆς ἀναλυτικωτάτης ἐξιστορήσεως τῶν γεγονότων καὶ τῆς λογικῆς τῶν πραγμάτων συναφείας κατέφερε βαρὺ καὶ βαθὺ πλήγμα κατὰ τῶν ἀντιπάλων του.».

Ὁ «Ρωμῆος» τοῦ Σουρῆ.

Ἀπὸ τὴν ὑπὲρ τῆς ὑποψηφιότητος τοῦ Γούναρη προπαγάνδαν δὲν λείπει καὶ ἡ συμβολὴ τοῦ ἀνεξαντλήτου εἰς χιοῦμορ καὶ σάτυραν «Ρωμῆου» τοῦ ἀειμνήστου μεγάλου ποιητοῦ Γεωργίου Σουρῆ.

Ἰδοὺ μερικοὶ στίχοι τοῦ φύλλου τῆς 6 Φεβρουαρίου :

Ἄλλ' ὅμως, φίλε μαλλιαρὲ καὶ γλωσσοκαταλύτη
μήτε τὸν Νέγρη νὰ ξεχνᾷς μήτε τὸν Φλογαίτη
Κι' ἂν ἀγαπᾷς τὸν Φασουλῆ
πέτα στὴν Πάτρα σὺν πουλί.....
Καὶ ψήφισε τὸν Γούναρη τὸν Πατρινὸ τὸν πάνυ
καὶ γύρνα στὴν πρωτεύουσα
καὶ μίλα καθαρεύουσα
μὰ καὶ τὰ κορακίστικα τοῦ Φράγκου τοῦ κὺρ Γιάννη
Ναὶ! ψήφισε τὸν Γούναρη τὸν τιμημένον ἄνδρα
μ' αὐτὸ τιμᾷς τὴν ψήφόν σου, γλωσσομαχὴς γαλιάνδρα.....
Συνδυασμοὶ τὸν πολεμοῦν
τιμὴ του καὶ κορῶνά του
τρέξε μ' ἀκείνους ποὺ τιμοῦν
τὸν τίμιον ἀγῶνά του.

Εἰς δὲ τὸ φύλλον τῆς 13 Φεβρουαρίου 1905 ἔγραφε :

Μὰ τὸν Γούναρη τῆς Πάτρας μὴ ξεχᾷς πρῶτο, πρῶτο. . . .
Πατρινοὶ γιὰ τὸ καλὸ σας, ἄσπρο ρίχτε του καρφότο.
Πατρινοὶ, τὸν Γούναρή σας, ἀληθῶς περικλυτὸν
ἅς τὸν στεφάνωσῃ ἡ ψήφος φιλοδήμων πολιτῶν.

ΜΕΓΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΑΧΕΙΟΝ

ΜΟΝΟΝ 50.000 ΑΡΙΘΜΟΙ

ἐκ τῶν ὁποίων 30,000 κερδίζουν δοχ. 33,000,000

ΑΓΟΡΑΣΑΤΕ ΟΛΟΙ ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΤΟΥ

Διὰ τοὺς ἐργάτας θὰ εἶναι τὸ σπιτάκι των στὴν ἐξοχὴ.
Διὰ τοὺς ὑπαλλήλους θὰ εἶνε ἡ ἀποκατάστασις εἰς ὠραῖον διαμέρισμα.
Διὰ τὰς δεσποινίδας θὰ εἶναι ἡ προῖκα των.
Διὰ τοὺς ἀστοὺς θὰ εἶνε ἡ εὐμάθεια.
Διὰ τοὺς ἐπιχειρηματίας θὰ εἶναι νέα κεφάλαια.
Διὰ τοὺς εὐπόρους θὰ εἶναι ἡ ἀφθονία.

ΜΕ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΝ 6 ΔΡΧ. ΚΑΘΕ ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΘΑ ΔΥΝΗΘΗΤΕ Ν' ΑΣΦΑΛΙΣΤΕ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΣΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡ. ΤΟΥ ΛΑΧΕΙΟΥ Πιπταροηγοπούλου 9.

Τὰ γραμμάτια πωλοῦνται ἐπίσης εἰς ὅλα τὰ καταστήματα τῆς Τραπεζῆς Ἀθηνῶν, εἰς τὸ Κεντρικὸν Πρακτορεῖον τῶν Ἐφημερίδων, τὴν Ἑταιρίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Τύπου καὶ τοὺς λοιποὺς πράκτορας τῆς Ἑταιρίας τοῦ Λαχείου.

ΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

Κεφάλαιον Δοχμαὶ 10,000,000

ΔΕΩΦΟΡΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 33

Ἀριθμὸς Τηλεφώνου 12-69

Δ)ΝΤΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΕΙΣ ΠΡΩΤΗΝ ΖΗΤΗΣΙΝ

6%
ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ
8%

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ — ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ ΕΙΣ ΞΕΝΟΝ ΝΟΜΙΣΜΑ
ΠΑΣΗΣ ΦΥΣΕΩΣ. ΤΡΑΠΕΖΙΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ

ΕΑΡΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1926

ΑΓΓΛΙΚΑ ΗΓΓΥΗΜΕΝΑ ΚΑΣΜΗΡΙΑ

ΦΙΝΤΕΞ

ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΦΗΜΗΣ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ

PENDLE & RIVETT ΛΙΜΙΤΕΔ

ΛΟΝΔΙΝΟΝ ΧΟΥΔΕΡΣΦΙΛΔ & ΣΚΩΤΙΑΣ

ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ Η ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΑ ΣΥΛΛΟΓΗ
ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΟΣ ΑΓΓΛΙΚΩΝ ΥΦΑΣΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ : Μέγαρον Έρεσίου ΣΤΑΔΙΟΥ 24

ΠΩΛΗΣΙΣ ΛΙΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΧΟΝΔΡΙΚΗ

Εύρίσκωνται επίσης εἰς τοὺς καλυτέρους ἐμπορορρά-
πτας τῆς πρωτευούσης καὶ τῶν ἐπαρχιῶν.

Εἰδικὴ ὑπηρεσία ἀποστέλλει δείγματα τῷ αἰτοῦντι.

Παραγγελίαι δεκταὶ οἷαςδήποτε ποσότητος ἀποστελλό-
μεναι ἢ ἐξ Ἀθηνῶν ἢ ἐκ Λονδίνου.

ΑΓΓΛΙΚΑ ΦΙΝΤΕΞ (ΣΗΜΑ ΚΑΤΑΤΕΘΕΝ)

Ἐγγυώμεθα ὑπευθύνως ὅτι τὰ ὑπὸ τὸ κατατεθὲν
σῆμα **ΦΙΝΤΕΞ** κασμήρια, προϊόντα τῶν ἐν Huddersfield
(Ἀγγλίας) ἐργοστασίων μας εἶναι κατασκευασμένα ἀπὸ
τὰ ἐκλεκτότερα ὑπάρχοντα ὕλικά καὶ ἐπεξεργασμένα μετὰ
τῆς μεγαλυτέρας δυνατῆς ἐπιμελείας καὶ τελειότητος.

Ὅλα τὰ ὑφάσματά μας τὰ φέροντα εἰς τὰ ἄκρα κεντη-
μένον τὸ σῆμα **ΦΙΝΤΕΞ** εἶναι τελείως ἡγγυημένα εἰς τοὺς
ἀγοραστὰς τόσο διὰ τὴν διάρκειαν τοῦ χρωματισμοῦ των,
τὴν ἀπαλότητα τῆς ἀφῆς, καὶ τὴν ἐξαιρετικὴν τῶν ἀντο-
χῆν ὅσον καὶ διὰ τὴν ἀμεμπτον τεχνικὴν τῶν ἐκτελέσεων.

PENDLE & RIVETT L^{TD}